

TOMIS

Anul VIII, nr. 6 (92), 25 martie, 1973

16 pagini, 1,50 lei

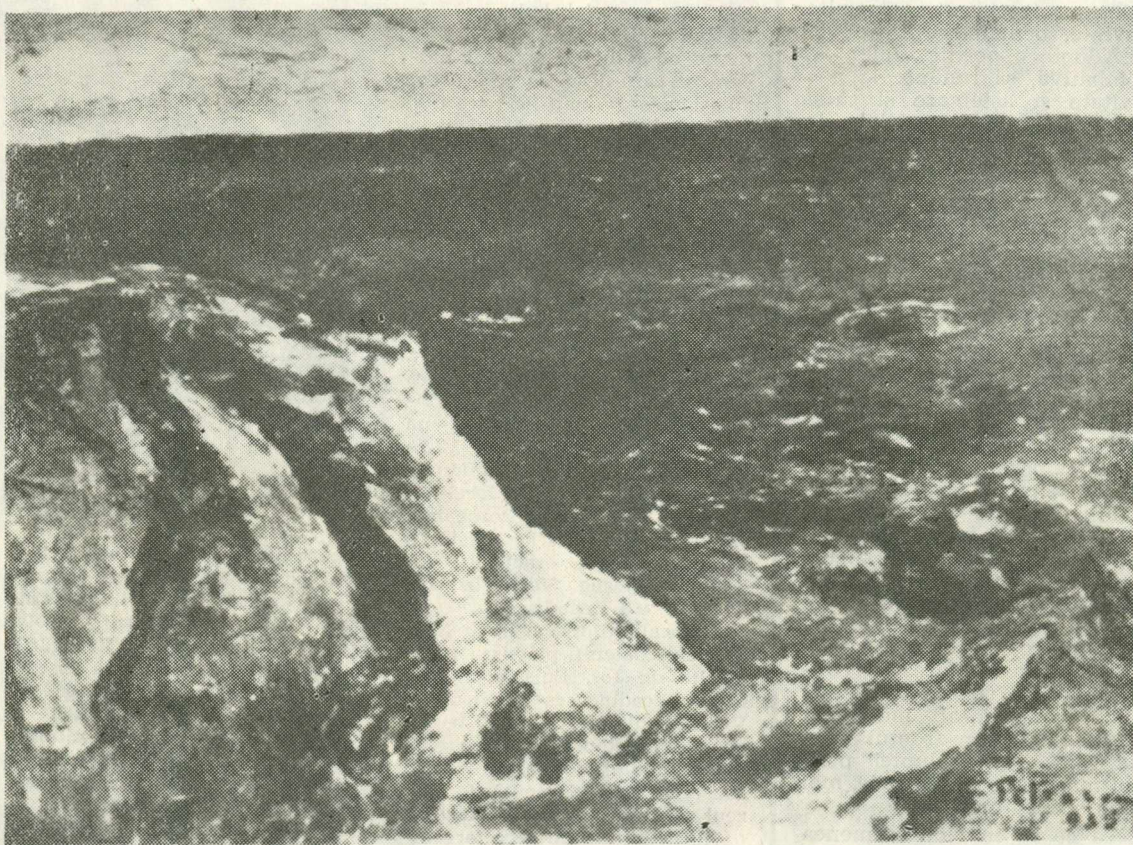
IMPERATIVE
ȘI CERINȚE

GHEORGHE MUNTEANU.

președintele Comitetului
pentru cultură și educație
socialistă al județului Constanța

În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, activitatea cultural-educativă de masă este menită să răspundă cu o tot mai sporită eficiență imperativelor majore ale politicii partidului, cerințelor ridicării neconținute a nivelului de conștiință și cunoaștere al întregului popor. Parte integrantă a muncii politico-ideologice, activitatea culturală și educativă de masă este chemată să contribuie într-o gamă tot mai largă de forme și mijloace specifice la îndeplinirea sarcinilor izvorite din hotărârile Congresului al X-lea, Conferinței Naționale și planelor Comitetului Central, să educe și să mobilizeze masele de oameni ai muncii, să le orienteze energiile creatoare în vederea îndeplinirii mai bine și mai devreme a țelurilor societății noastre socialiste. Reiese cu claritate că, în acest an hotărâtor, când întreaga țară este angrenată în realizarea mai repede și la înalți parametri tehnici a prevederilor actualului cincinal, activitatea cultural-educativă de masă trebuie să se desfășoare în deplină concordanță cu necesitățile producției, să anime și să fertilizeze conștiințele, să contribuie la împlinirea unui climat de efervescență creatoare la orașe și sate, în toate colectivele de muncă.

Îndrumată îndeaproape de Comitetul județean de partid, activitatea cultural-educativă de masă din județul Constanța a dobândit, în cursul anului trecut, un caracter mai dinamic, mai eficient, o arie mai largă de cuprindere și de pătrundere în mase. În plenarele sale sau în ședințele de birou, Comitetul județean de partid a analizat cu deosebită atenție atribuțiile ce revin activității politice și cultural-educative, subliniind necesitatea structurării acesteia în forme și teme specifice, care să răspundă direct imperativelor economice actuale și de perspectivă. Răspunzând indicațiilor Consiliului Culturii și Educației Socialiste, îndrumărilor Comitetului județean de partid, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Constanța a trecut la elaborarea și îndeplinirea unui plan unitar de acțiuni pentru anul 1973, la care să aducă o contribuție tot mai mare toate instituțiile de cultură și de spectacole, așezămintele culturale, bibliotecile, toți factorii educaționali. Realitatea a arătat că buna desfășurare și eficiența activității cultural-educative de masă depind, într-o măsură hotărâtoare, de contactul nemijlocit cu viața, cu masele de oameni ai muncii, ca și de conjugarea eforturilor noastre, la toate nivelele, pentru îndeplinirea acestei meniri. În scopul unei cunoașteri aprofundate a cerințelor culturale din județ și abordării unor forme eficiente, sub îndrumarea

● GHEORGHE PETRAȘCU

Marea la Techirghiol

VIRGIL TEODORESCU

pe nesimțite

Colinele de apă urcau spre fruntea ei,
Nevinovate turme de animale brune
Minate dimineața spre pășune
Cînd se topește ultimul polei.

Himera verde-a ierbii chema în munții
arși

Mișcările naive impuse la plecare
De lenta și opaca defilare
A marilor aglomerări în marș.

În vastele pămîntului artere
Se petrecea, în minimum de timp,
Prefacerea materiei de schimb
În noi și noi filoane aurifere.

Natura făptuia o nedreptate,
Căci biciul ei de borangic și sloi
Lovea în mieii cu picioare moi
Și-n oile materne și mirate.

Pe nesimțite mai trecuse-un an
Sosise vremea blîndului festin,
Și colțul ierbii, fîstîcit puțin,
Își arăta coturnul diafan.

din cuprins :

● STEAUA LITORALULUI

● EXISTĂ ÎN DOBROGEA UN POET...

● ROMANELE LUI LAURENȚIU FULGA

● REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE ARHEOLOGICE ÎN DOBROGEA

● TULCEA — COORDONATE ALE ȘTIINȚEI ȘI CULTURII

● FACSIMIL — M. BENIUC

● RAPSODUL DIN COTU VĂII

● CRONICA LITERARĂ

● CRONICA DRAMATICĂ

● CENACLU

● POȘTA REDACȚIEI

● TRIDENT

● SPORT

CUTEZANȚA
NOULUI

Cine era acel „uomo singolare” sau „uomo universale” despre care vorbeau iscusiții bărbați ai Renașterii? În lunga noapte medievală care a stăruit deasupra Europei sute de ani, biserica transformase gîndirea, cunoașterea, știința într-o slujitoare a teologiei („ancila teologiae”). Instrumentul de represiune al bisericii era Inchiziția. „Sfîntul Oficiu”, cum mai era denumită Inchiziția, avea drept unic scop reprimarea brutală a tuturor celor care îndrăzneau să cugete altfel decît biserica. Temnița, caznele cele mai cumplite, arderea pe rug, iată instrumentele de convingere ale Inchiziției. Gînditorii, oamenii de știință, chiar oamenii simpli care nu recunoșteau tiparele mincinoase ale religiei, erau arși pe rug. Zeci de mii de victime au căzut pradă focului. Pentru îndrăzneala de a fi afirmat că pămîntul se învîrtește, Galileo Galilei a fost aruncat în temniță. Se spune că, eliberat din închisoare, stors de puteri, dar cu mintea clarvăzătoare, el ar fi murmurat cuvintele „e pur și muove” (și totuși se învîrtește). Galilei a făcut uimitoare descoperiri și invenții, de o însemnătate covârșitoare pentru dezvoltarea științelor timpului său. Spre sfîrșitul vieții a perfecționat luneta și microscopul. La peste 70 de ani, orb, el comunică fiului său Vincenzo proiectul unui orologiu cu pendul. Pentru concepțiile sale înaintate cu privire la rotația pămîntului în jurul soarelui și la posibilitatea existenței vieții și pe alte planete, în infinitatea universului, Giordano Bruno a fost ars pe rug. Se știe cum a murit Columb : hulit de oficialități, uitat de ceilalți, covîrșit de mizerie. Și aceasta, după ce întreprinsese trei călătorii extraordinare pe căile necunoscute ale apelor și atinsese țărîmul unui nou continent, descoperire epocală, care avea să aducă o răsturnare a concepției despre configurația planetei noastre. Un singur lucru nu adusese el curții regale a Spaniei : aurul, grămezile de aur la care rîvneau dominanții. Acești oameni minunați aveau să devină mai tîrziu, pentru întreaga omenire, modelele curajului, ale luptei neîfricate pentru adevăr. Faptele lor s-au înscris în istoria civilizației ca adevărate simboluri ale pasiunii pentru mai binele omenirii, pentru progres. Cine era acel „uomo singolare”, acel „uomo unico” despre care vorbeau oamenii iluștri ai Renașterii ? El în-

ION LUNGU

(Continuare în pag. 3)

(Continuare în pag. 3)

MAREA RĂSPUNDERE

Plenara Comitetului județean de partid Constanța a analizat în ziua de 12 martie cum se îndeplinesc sarcinile Plenarei C.C. al P.C.R. din luna noiembrie 1972. Informarea prezentată de tovarășul Vasile Vilcu a pornit de la fapte, de la realizările concrete obținute în primele două luni ale acestui an, 1973, hotărâtor pentru rezultatele întregului cincinal. „Spre deosebire de anul trecut — se arată în informare — putem afirma că majoritatea întreprinderilor industriale au acționat mai hotărât pentru clarificarea și soluționarea unor probleme majore ale producției.” Aceeași constatare este valabilă și pentru agricultură, comerț, transporturi, adică pentru toate sectoarele vieții economice din județ. S-a subliniat — și acest lucru mi se pare cu deosebire semnificativ — „preocuparea colectivelor de muncă pentru îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și de asimilare de noi produse, cu un ridicat grad de tehnicitate”, așa cum vor fi mineralierul de 55.000 t. aflat în faza de asimilare la Șantierul naval din Constanța, „remorca auto de 5 tone cu basculare pe trei părți, platforma autopropulsată pentru transport și descărcat furaje, remorca monoax de două tone pentru pomulcultură” — toate acestea la I.M.U. Medgidia.

Este pozitivă constatarea că, pe primele două luni ale lui 1973 „sarcinile de export au fost depășite cu aproape 15 milioane lei valută”. La fel se poate vorbi de tehnologia nouă în agricultură. Problema care a făcut obiectul unor dezbateri vii în plenară a fost dezvoltarea și perfecționarea sectorului zootehnic. Aici, contrastul dintre nou și vechi este și mai evident. De exemplu — dacă la unele unități cooperatiste și de stat producția de lapte tinde să treacă de 3.000 litri anual de fiecare vacă furajată, sunt cooperative unde cantitatea de lapte pendulează între 470 litri, la Moșneni și 700 litri la Cioabanu. O noutate care se generalizează în agricultura Constanței sînt irigațiile. Anul acesta se va ajunge la suprafețe de 180.000 ha irigate, adică aproape o treime din suprafața arabilă a județului. Lupta pentru biruința noului presupune și impune exigență față de lipsuri. Și plenara a dezvăluit și a combătut cazurile de risipă de materiale și timp, cazurile de delăsare și neglijență, cazurile de sustragere din avuturile obștești și altele asemenea neajunsuri care

trag în jos curba în continuă ascensiune a eforturilor și a rezultatelor. O idee care a fost subliniată cu pregnanță în plenară este ideea că economia statului nostru formează un sistem ale cărui compartimente sînt într-o strînsă interdependență. Astfel, s-a accentuat că „planul de aprovizionare tehnico-materială este parte integrantă a planului de stat, iar realizarea lui depinde de eforturile pe care le face în primul rînd beneficiarul produselor contractate.” Cu alte cuvinte, beneficiarul trebuie să adopte o poziție dinamică, combativă, să renunțe la pasivitate și așteptare și să-și asigure ritmic materialele de care depinde realizarea sarcinilor planului său de producție. Aceasta creează teren pentru o colaborare activă, multilaterală între unități, care astfel sînt angajate în fluxul uriaș al producției naționale.

Modernizarea proceselor de producție, creșterea gradului de dotare prin autoutilare, ridicarea continuă a calificării muncitorilor, intensificarea acțiunii de perfecționare, organizarea științifică a producției, generalizarea schimburilor 2 și 3, economii în toate sectoarele, îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă, creșterea răspunderii personale și a celei colective și, în ultimă instanță, accelerarea procesului de transformare a conștiințelor în sensul perfecționării lor, iată alt mîncuș de elemente din frontul noului, din frontul luptei pentru mai mult, mai repede, mai bine și mai bun.

Ceea ce se cere de asemenea subliniat este caracterul viu al discuțiilor. Am cita mai ales intervenția Margaretei Roman, inginer-șef la C.A.P. Topalu, care a fost o caldă pledoarie pentru nou și un aspru rechizitoriu împotriva vechiului în zootehnie. Fiecare participant a simțit cum din cuvîntul ei — uneori investimintat chiar în haina metaforei — țîșnește pasiunea pentru muncă, răspunderea față de sarcinile sub greutatea cărora puternic resimțită, nu se pleacă ci dimpotrivă, își încordează forțele și domină. Lucrările plenarei au fost un exemplu de dezbateri vii, exigente, constructive, care au subliniat convingător marea răspundere a organelor și organizațiilor de partid, a tuturor comuniștilor, a masei mari a oamenilor muncii. Aceasta constituie garanția succeselor de mîine.

T.

Vasile Șerban: Noi am considerat întotdeauna actul de cultură ca pe un fenomen unitar, concretizat în laturi specifice: educația politică-ideologică, de formare a conștiinței și personalității oamenilor, educația etică și estetică, educația științifică, pentru înarmarea celor mai largi mase de cetățeni cu concepția materialist-dialectică; stimularea participării diferitelor categorii de oameni la activitatea de creație, la acțiunea de valorificare a folclorului, la descoperirea de talente, la atragerea cit mai multora în organizarea și desfășurarea spectacolelor de amatori. O realizare de mare importanță a fost crearea unei puternice baze materiale și a rețelei județene de instituții de cultură. De la situația cu totul și cu totul precară pe care ne-o lăsaseră drept „moștenire” vremurile trecute, s-a ajuns ca astăzi să existe în județ 114 cămine culturale, 5 case de cultură (la Tulcea, Măcin, Isaccea, Sulina, Babadag), 12 centre de radioficare, 81 de cinematografe și 125 de biblioteci, însumînd peste 250.000 de volume. Specialiștii noștri au lansat o susținută campanie de valorificare a materialului folcloric. De pildă, s-au organizat diverse expoziții de ceramică (la Luncavița, unde a funcționat și un cerc de inițiere, pe lângă căminul cultural, la Mahmudia, la Tulcea), ținîndu-se seama de faptul că în localități ca Alba, Luncavița, Dorobanțu, Izvoarele, Cîrjelari există o veche tradiție a practicării acestui meșteșug. Vechi dansuri populare ca geambașeasca (din zona localităților Făgărașu Nou, Rachelu, Dăieni), paidușca (Ceamurlia de Jos, Enisala, Lunca, Cerna), cadineasca (Niculițel, Vișina, Enisala, Cataloi), beștepeanca (Beștepe, Frecăței) au fost studiate, notate, în scopul conservării și perpetuării. Muzeul „Delta Dunării” desfășoară o vie activitate de cercetare etnografică, avînd în colecțiile sale obiecte vechi de uz casnic și de interes social-istoric. La Enisala a fost organizată o casă-muzeu cu obiecte, dintre care unele datează din sec. XVIII. Un așezămînt similar va fi inaugurat în curînd la Jurilovca. Un avînt fără precedent a luat, în anii socialismului, mișcarea plastică, atît la Tulcea cit și în județ, activitatea membrilor cernacului plastic al U.A.P. și a celorlalți plasticieni fiind pe deplin probată de expozițiile care se succed cu regularitate. Cenaclul literar „Panait Cerna”, la rîndul său, este o prezență puternic afirmată în viața culturală, prin condeie de talent. Numele lui Valentin Șerbu, Aurora Coțescu, Nicoleta Voinescu, D. Mureșan, Gavrilă Rusu, Olimpiu Vladimirov, Ana Fenoghen și altele altele sînt cunoscute. O serie de apariții editoriale (să amintim: „Culegere de cîntece revoluționare muncitorești și de masă”, „Localitățile județului Tulcea”, „Plaiuri tulcene”, „Amfore de august”, „Pe firul faptelor”), teatrul popular, instituție pentru care frecvența spectacolelor și îmbogățirea repertoriului constituie coordonate urmate cu consecvență, ansamblul „Delta”, brigăzile de agitație prezente în aproape fiecare localitate completează imaginea activității culturale desfășurate în județul și municipiul Tulcea.

Prof. Mihai Albotă: Să-mi fie îngăduit să înfățișez cîteva cifre: avem, în județul și în orașul de azi, 160 de școli generale, aproape 2.400 de profesori, aproape 43.000 de elevi; 138 de grădinițe, cuprinzînd aproape 9.000 de copii, patru licee de specialitate (agricol, pedagogic, industrial metalurgic, industrial de construcții — „premiere” pentru această arie geografică, lipsită pînă acum de astfel de așezămînte); patru școli profesionale — două agricole, la Tulcea și Babadag, una de industrie alimentară, alta de construcții — amîndouă, la Tulcea; o școală generală de muzică și arte plastice. Cifrele menționate n-au alt scop afară de acela de indicator al înaltului grad de

diversificare a învățămîntului, al cuprinderii unei largi părți a populației în școală. Nu este vorba numaidecît de vîrstele școlare „clasice”. În județ și în oraș funcționează 7 cursuri serale și 10 pentru cei înscriși la secțiile fără frecvență. Așadar, mulți, foarte mulți oameni învață. Și aceasta este o caracteristică majoră, definitorie, a socialismului. În concordanță cu nevoile economiei naționale, cu ritmul impus de dezvoltarea, pe toate planurile, a acestei zone, în viitorii ani numărul elevilor înscriși la liceele de specialitate va fi echivalent cu numărul celor de la liceele de cultură generală. S-ar fi putut măcar visa, altădată, o asemenea creș-

tulcea — coordonate ale științei și culturii

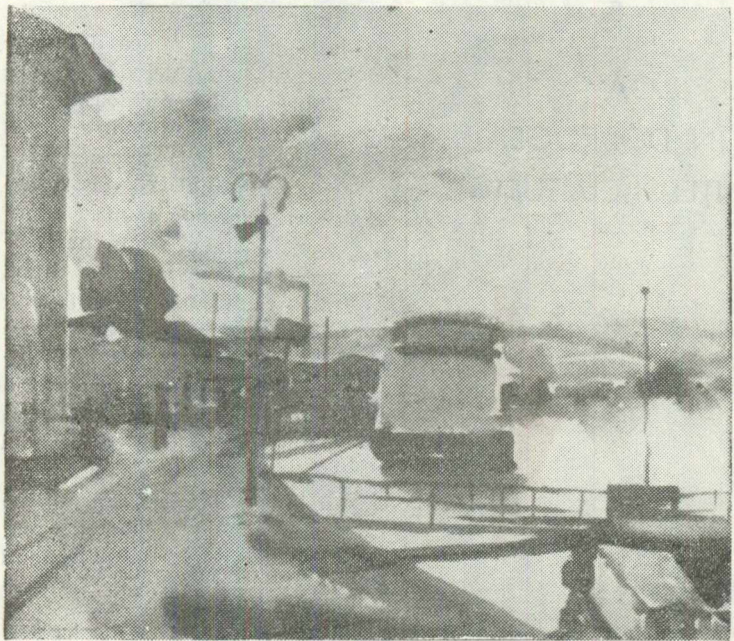
Adresîndu-se, la 5 august 1971, miilor de locuitori ai orașului Tulcea, sosiți la mîtingul din piața civică, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Realizările construcției socialiste se observă pretutindeni — și ceea ce se poate vedea la Tulcea, atît în oraș cit și în județ, constituie o expresie grăitoare a faptului că partidul nostru înfăptuiește neabătut, pas cu pas, politica sa de așezare rațională a industriei pe întreg teritoriul țării, de ridicare pe această bază a tuturor localităților patriei noastre pe o treaptă superioară de civilizație și progres; aceste realizări reprezintă totodată o dovadă a faptului că Partidul Comunist Român face totul pentru bunăstarea și fericirea poporului nostru”. Aceste cuvinte constituie o înaltă apreciere a dezvoltării municipiului și județului Tulcea, a creșterii potențialului economic și spiritual în nordul Dobrogei, reprezintă o adevărată sinteză a ceea ce s-a creat pe aceste meleaguri în ultimul sfert de secol. Flota de pescuit oceanic, o uriașă uzină de alumina, zveltele construcții civice — iată numai cîteva dintre noile prezențe ale Tulcei de azi. În ancheta noastră publicăm răspunsul unor specialiști tulcene din domeniul culturii și cercetării științifice la întrebarea: „Ce transformări au avut loc, în anii socialismului, în domeniul dv. de activitate?”. Participă tovarășii: Vasile Șerban, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, prof. Mihai Albotă, inspector școlar general, dr. Rodica Leonte, cercetător științific, șefa secției de piscicultură la I.P.C.D.D., și Maria Popescu, muzeograf principal la Muzeul „Delta Dunării”. Le mulțumim și pe această cale pentru amabilitate.

AL. MIHALCEA

tere, o asemenea structură a învățămîntului? Odinioară, în nordul Dobrogei, populația era analfabetă în proporție de 80%; astăzi, 87% din absolvenții clasei a VIII-a studiază în continuare. Încă ceva, tot de ordinul mutațiilor esențiale: în ultimii 25 de ani s-au construit localuri de școală în toate localitățile județului; numai în ultimii doi ani au fost date în folosință 106 săli de clasă. Înființarea Casei corpului didactic, apariția celor patru reviste școlare, publicații bune, viabile — iată alte note ale vremurilor noastre. Cît privește delta, zonă urgisită altădată, voi spune doar că, în toate localitățile, cu o singură excepție — Caraorman, școlile sînt construcții noi, încadrate ca și școlile din restul județului...

Dr. Rodica Leonte: Pînă în 1959, lucrările științifice au tratat hidrobiologia și ihtiologia deltei, datele acestor studii stînd la baza proiectelor de amenajare. În 1959, au început cercetări privind dezvoltarea pisciculturii în deltă, potrivit Hotărîrii organelor superioare de partid și de stat de a se valorifica integral diferitele resurse naturale ale spațiului amintit. Au fost elaborate lucrări privind dezvoltarea puietului de crap sălbatic și, ulterior, altele, relative la crapul de cultură. Studiile cele mai recente se referă la aclimatizarea speciilor fitofage și planctonofage. Toate aceste studii au drept scop valorificarea superioară a rezervelor de hrană naturală din unitățile amenajate. Începînd din 1966, cînd s-a experimentat, cu rezultate foarte bune, reproducerea artificială a speciilor acclimatizate, au fost elaborate lucrări privind creșterea crapului în amestec cu aceste specii (policultură). Rezultatele au dovedit că, prin acest sistem de exploatare a crescătorilor, se pot atinge producții de 2.000 kg/ha. În urmă rămaseră studiile legate de problemele ridicate de creșterea puilor în vara I, deci de asigurare a materialului de populare. Începînd cu 1971, au fost abordate și astfel de teme, așa încît, în momentul actual, putem indica metodologia de creștere care să ducă la construirea unor ferme pentru creșterea materialului de populare și la obținerea unor producții de 1.000 kg/ha (pui fără hrană suplimentară) și 1.500 kg/ha (cu hrană suplimentară). Considerăm că aceste rezultate, deosebit de importante, sînt numai un început. În toată Europa nu există un loc mai propice decît delta pentru dezvoltarea pisciculturii. Cred că este necesar să se aplice programul de producție a materialului de populare și consider că această producție ar trebui să fie sarcina sectorului de cercetare care să fie dotat cu fermele respective, să se poată popula fiecare categorie de amenajări la capacitatea ei reală de producție. A doua măsură de luat: perfecționarea tuturor sistemelor de împiedicare a apariției speciilor străine în crescătorii. Toate acestea implică o asiduă muncă de cercetare științifică, domeniu în care Tulcea s-a afirmat, în ultimii ani, pe coordonatele specificului său.

Maria Popescu: Activitatea muzeală la Tulcea cunoaște o permanentă îmbogățire a fondurilor, a așezămîntelor. În 1972 a fost deschisă secția de artă clasică a Muzeului „Delta Dunării” și inaugurată o casă-muzeu etnografic la Enisala (o locuință veche, tipic românească, care conservă compartimentarea și ornamentica de acum 70—80 de ani; se reconstituie dependențele, după explicații date de bătrîni). Este o experiență proprie. Pînă acum, se proceda la demontarea, transportarea și recompunerea unui obiectiv. La Tulcea, într-un local separat, s-a organizat o secție de pictură cuprinzînd lucrări de inspirație exclusiv dobrogeană. La Babadag, în casa Panaghia, va fi deschisă în acest an o expoziție de artă orientală (covoare, aramărie, vase de cult); la Tulcea va fi amenajată secția de arheologie, cu piese antice și feudale. Toate — paralel cu lucrările de construcție a imensului complex muzeal întins pe 318 ha (lucrări prevăzute, de altfel, pentru o mare perioadă) și în care vor fi reprezentate atît delta, cît și horstul dobrogean și zona de luncă a Dunării. Tot aici va fi organizat un muzeu al pescuitului. În același timp, colectivul de cercetători adună și prelucurează materialul pentru volumele publicației „Peuce”. Precum se vede, ca și în alte compartimente de muncă în care, de la foarte puțin — iar în unele cazuri, de la nivelul zero — s-a ajuns la rezultate considerabile, și în activitatea muzeală există un vizibil și îmbucurător progres.

● CONSTANTIN GAVENEA

Inserare în portul Tulcea.

imperative și cerințe

(Urmare din pag. 1)

secției de propagandă a Comitetului județean de partid au fost organizate analize sub forma unor **schimburi de experiență** în cinci centre (Horia, Cogealac, Cobadin, Negru Vodă și Mîrcea Vodă) pe tema: „Activitatea politică și cultural-educativă de masă în sprijinul rezolvării sarcinilor economice”. Astfel de schimburi de experiență vor fi permanentizate în întregul județ, ca o modalitate cuprinzătoare, permițând, în același timp, realizarea unui larg schimb de opinii, cât și un sondaj al realităților în dinamica desfășurării lor. De asemenea, au fost organizate două **conferințe** cu casele de cultură (la Mangalia și Techirghiol) unde s-au prezentat acțiuni model și s-a realizat un dialog fructuos privind perfecționarea formelor de activitate. Căminele culturale au fost ajutate să desfășoare un număr sporit de **manifestări în sprijinul sarcinilor economice**, cu un accent deosebit pe dezbateri, urmate de programe ale brigăzilor artistice de agitație. Aftit volumul, cât și calitatea acestor manifestări sînt în sensibilă creștere față de anul trecut. O dezbateri privind „Integrarea intelectualilor în viața social-economică a localității”, susținută la Dobromir, a constituit un punct de plecare pentru organizarea de asemenea **dezbateri** în toate comunele județului. Mișcarea artistică a dobîndit noi valențe: s-a îmbogățit repertoriul formațiilor corale cu piese mobilizatoare, patriotice, s-a îmbunătățit conținutul textelor brigăzilor artistice de agitație etc., **dialogurilor culturale** cu viața pe scenele căminelor și caselor de cultură li s-au imprimat un caracter permanent. Festivalul filmului la sate a întrunit 410.000 de spectatori. În cadrul său, întreprinderea cinematografică a organizat **simpozioane pe teme educative** și gale de filme documentare în 45 de localități. Luna cărții la sate a prilejuit organizarea de **expoziții și manifestări cu cartea**, a contribuit la o mai largă popularizare a cărții social-politice, la sporirea numărului de cititori adulți. Brigăzile științifice au realizat 36 de întâlniri în comune și sate. În activitatea de răspîndire a cunoștințelor științifice avem în vedere, pe lîngă deplasarea unor **brigăzi specializate**, de la reședința județului, o activitate sporită a brigăzilor științifice organizate în comune, cu cadrele existente **în plan local**. În colaborare cu Serviciul de educație sanitară au fost întreprinse 5 acțiuni pe teme de demografie și creșterea natalității (la Cogealac, Mangalia etc.). A crescut în chip evident volumul manifestărilor susținute în cuprinsul județului de instituțiile de artă și spectacole din Constanța. Dacă Muzeul de arheologie desfășoară o gamă variată de **acțiuni cu caracter patriotic**, cel de artă își continuă cu succes seria **expozițiilor** sale itinerante, expoziții care constituie, de fiecare dată, un punct de plecare în organizarea unor **discuții cu publicul** pe teme ale educației estetice, ale valorilor artei românești. **Acțiuni de popularizare a științei** desfășoară cu regularitate și lucrătorii Complexului muzeal de științele naturii. Teatrele din Constanța au fost prezente în județ cu 62 de spectacole și șapte **manifestări educative pentru tineret**. Festivalul „Steaua litoralului” a dobîndit

în acest an un pronunțat caracter de masă (în faza de presecție, bunăoară, desfășurată în 7 centre, au participat cîteva sute de artiști amatori).

Am enunțat aici o parte din acțiunile întreprinse la începutul acestui an pentru a se vedea că, printr-o muncă susținută, prin conjugarea eforturilor factorilor educaționali, se poate realiza o gamă diversificată de acțiuni, ca și o arie de pătrundere tot mai extinsă. Cu toate aceste eforturi și realizări, trebuie să arătăm, însă, că în activitatea cultural-educativă de masă din județul nostru se mențin încă serioase neajunsuri. Într-o serie de localități din județ, mai ales la sate, nu se realizează o colaborare permanentă între factorii educaționali. Astfel, în comune ca: Dobromir, Mihai Viteazul, Ciofirlia, Istria sau Comana, la sfîrșitul lunii februarie nu se realizaseră încă planuri unitare de activitate cultural-educativă. Unele consilii de conducere ale căminelor culturale, comisii de răspîndire a cunoștințelor științifice etc. sînt formal constituite, nu au programe concrete de acțiune, legate de cerințele educaționale **specifice** ale localităților respective. Asemenea situații au fost constatate la Topraisar, Istria, Poarta Albă și în alte localități. Este limpede că o asemenea atitudine inertă sau formalistă nu poate determina decît o activitate restrînsă, sporadică și lipsită de perspectivă. Un alt neajuns îl constituie insuficienta antrenare a intelectualilor, precum și a unor cadre cu munci de răspundere la activitățile culturale și educative. Or, este știut că de felul în care sînt angrenați în activități conjugate factorii de răspundere, intelectualii comunelor și satelor, organizațiile de masă, depinde bunul mers nu numai al căminelor culturale, ci al întregii sfere de acțiuni politico-educative.

O a doua categorie de neajunsuri este legată de optica unor limitări, de conținutul încă limitat al activităților cultural-educative. Se observă o concepție greșită a unor cadre, a unor activiști culturali chiar, asupra tematicii acțiunilor cultural-educative. Se știe că, în această epocă a revoluției tehnico-științifice, sfera noțiunii de cultură s-a extins enorm, cuprinzînd deopotrivă artele și științele, ideologia și tehnica. În acest sens, crește cu necesitate ponderea acțiunilor cu caracter științific, tehnic sau economic, se cere deci o participare sporită a cadrelor științifice, economice și

tehnice la acțiunile culturale. Întreaga arie de acțiuni și forme ale muncii culturale se îmbogățeste astfel și se concretizează. Educația și instrucția, formarea și informarea se pot îmbina armonios. Cultura este înțeleasă deopotrivă în latura sa materială și spirituală. Vom pune deci un accent constant atît pe dezbaterile cu caracter etic (ex. Codul moral al societății noastre, Etica și echitatea socialistă), cît și pe cele cu caracter științific (ex. Educația ateist-științifică în combaterea miturilor și superstițiilor) sau tehnic (ex. Tehnologia culturilor irigate). O deosebită atenție va trebui acordată, în acest sens, educației economice a oamenilor muncii din industrie și agricultură și, în general, întregii populații, pe linia realizării sarcinilor maxime, a rentabilității, a combaterii risipei, a disciplinei în muncă, a grijii față de avutul obștesc, a muncii de calitate. Vor trebui găsite forme și modalități atractive de tratare teoretică și concretă a politicii economice a partidului, de prezentare a sarcinilor și răspunderilor ce revin tuturor în acest sens. Se înțelege că abordarea unei diversități de teme trebuie să ducă la o activitate multilaterală în așezăminte culturale, subordonată în chip concret și aplicat sarcinilor de producție din fiecare localitate. În felul acesta, orice acțiune cultural-educativă (de la prezentarea de carte, la expunere, simpozion sau dezbateri, pînă la schimbul de experiență sau consfătuire) trebuie să pornească de la cerințele reale și de la datele propriuzise ale vieții social-economice a localității respective, să se desfășoare pe baza unor exemple concrete, să vizeze oameni și sarcini, să răspundă unor întrebări, să ducă la învățăminte, la propuneri utile, la concluzii eficiente. Să intereseze, să anime, să educe, să instruiască. Este necesar să vedem în adîncime și în perspectivă realitățile, să găsim temele și formele cele mai adecvate fiecărei localități, fiecărei categorii de oameni cărora ne adresăm, să insistăm pe problemele cele mai sensibile și mai viabile a căror rezolvare este cerută de realitățile în mijlocul cărora ne aflăm. Imperativele majore puse în fața noastră, a tuturor, de politica partidului nostru, de opera de edificare multilaterală a socialismului în patria noastră sînt, în același timp, imperative ale activității politice și cultural-educative de masă.

(Urmare din pag. 1)

semna o nouă conștiință de sine a omului în aspirația sa către integritate. Biserica se străduise să-l oprime pe om, să-l facă sclavul normelor ei absolute, să-i întunece mintea, să-l ingenuncheze. Renașterea aducea o nouă concepție despre om, ridica omul la valoarea minții sale temerare, pune pe om în centrul universului, ca singura ființă capabilă să înțeleagă legile universului și să le folosească spre binele omului, al omenirii.

Creatorii Renașterii, fie că sînt oameni de știință, de artă, descoperitori sau cugetători, se manifestă ca individualități creatoare, intransigente. Ei înfruntă, cu prețul propriei lor vieți sau cu prețul unei vieți de mizerie, de opreliști, sub amenințarea oricăror pedepse — vicisitudinile de tot felul, afirmîndu-și plini de cutezanță și de încredere în viitor destinul lor în lume. Ceea ce este nou, ceea ce este necunoscut și trebuie să devină cunoscut pentru binele oamenilor și progresul cunoașterii, ceea ce este luminos, înălțător, — iată țelul oamenilor vestiți ai Renaște-

răspuns pentru toate aceste sublime strădanii: pasiunea. Exemplele ilustre ale Renașterii nu sînt singurele dovezi ale drumului presărat cu nenumărate obstacole și dificultăți ale izbînzii noului. Orice creație, înțeleasă ca descoperire, ca invenție, ca explorare, ca definire a unei valori, a unor adevăruri, ca **act novator**, s-a născut din pasiune și luptă, din eforturi susținute și dificile. Creatorii au trebuit să învingă tainele apăsătoare, inerțiile de tot felul, opreliștile, vicisitudinile condițiilor social-istorice. De cele mai multe ori exploratorii adevărului și novatorii nu au avut nici măcar condițiile minime de existență și de cercetare, de susținere a adevărilor și valorilor descoperite. Spiritele lor, însă, au fost tenace, eforturile neobosite, inimile lor generoase. Se știe cum a umblat Gheorghe Șincai cu „Hronicul” său în desagași ani și ani, se știe cum a trăit și luptat Nicolae Bălcescu, cum a murit, răpus de mizerie și de boală, departe de patrie. Sînt cunoscute privațiunile suferite de Marx și familia lui în anii de exil prin Țările de Jos și Anglia...

VALENTE

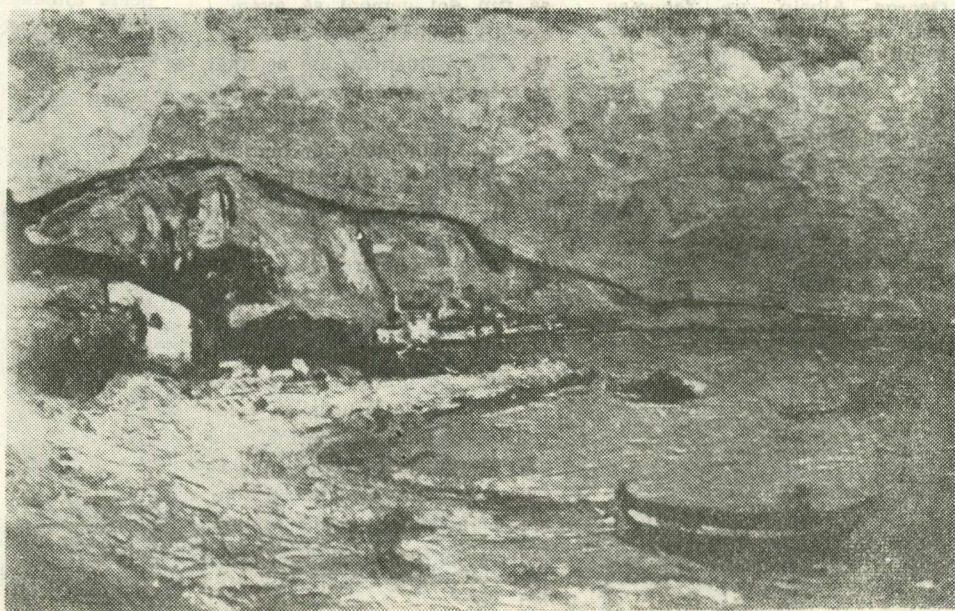
CUTEZANȚA NOULUI

rii. Printre nenumăratele capcane ale Inchiziției, prin meandrele tenebroase ale atîtor opreliști, purtătorii idealurilor Renașterii pășeau cu temeritate. Ce foc mistuitor l-a purtat pe Columb în călătoriile către o lume necunoscută? Ce flacără l-a hrănit pe Magellan de-a lungul a trei ierni către Țara de Foc? Cu ce tumult picta Michelangelo tavanul Capelei Sixtine, orbit aproape de vopselele care-i cădeau în ochi? Ce pasăre se zbătea în sufletul lui Paracelsus pe cînd călătorea neobosit și prigoniți și mereu sărac prin țările Europei căutînd leacuri bolilor, vindecînd pe ciumați, operînd rănii atîtor campanii? Ce lumină cobora în trupul slăbit de mizerie, de procese, de datorii, al lui Gutenberg pe cînd ostenea la primele lui tiparnițe? Ce muzică suavă și alinătoare plutea în mintea lui Bernard Palissy în nopțile în care înfrunta ploaia și vîntul, pentru a face din lut vase smălțuite, împodobite cu figuri de o rară frumusețe; și asta zece ani, cincisprezece, pînă la reușita deplină? Un singur

Promotorii ai noului, creatorii au întîmpinat nu numai inerțiile determinate de realitățile istorico-sociale, de dominația claselor asupritoare, a clerului etc., dar și rezistența de multe ori brutală a mentalităților retrograde. Ce erau experiențele lui Fulton cu vaporele sale cu aburi pentru mințile închinate, pentru mentalitățile înguste? La nașterea ei, locomotiva a fost întîmpinată cu vociferări și procese de crescătorii de vaci. Latifundiarilor pe pămînturile cărora avea să treacă linia ferată se plîngeau că li se sperie vitele, că „monștrii de foc” le strică pășunile etc. Ce erau încercările de zbor ale pionierilor mașinilor zburătoare pentru ochii bulbucați ai unor burghezi „cumsecade”? Inginerul Traian Vuia nu a găsit nici în țară, nici în străinătate interesul și ajutorul necesar pentru avionul său cu motor și experiențele sale s-au produs pe cont propriu și într-o indiferență care astăzi nu poate decît să ne mire...

Altfel stau lucrurile astăzi, în condițiile culturii contemporane, ale revoluției tehnico-științifice și, mai presus de orice, în condițiile socialismului. Societatea noastră așează în ordinea ei valorică și morală creația, ca pe un atribut major. Afirmarea aptitudinilor creatoare ale tuturor membrilor societății constituie un imperativ social și politic. Dezvoltarea nestînjinită a personalității umane în folosul societății este un deziderat al fărurii societății socialiste multilaterale dezvoltate. Prețuirea se adresează astfel tocmai creatorilor de bunuri materiale și spirituale și este pe mîna rezultatelor muncii, strădaniei lor. Nu indivizii comozi, călduți, superficiali, merita stima societății, ci creatorii de valori pentru societate. Promovarea creației, a noului, este o îndatorire și o virtute.

GHEORGHE PETRASCU

Țarm
la
mare

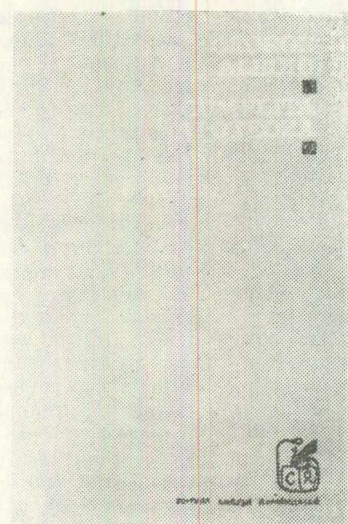
Prin poezia sa, Marin Sorescu nu dorește să impună atît o viziune creatoare specială cît o modalitate de meditație poetică eliberată de poncife ori de constrîngerile unor tematici „preferate”. Instalat într-o atitudine surprinzătoare, poetul descoperă firesc o mulțime de noutăți care scăpaseră celorlalte atitudini de mai înainte, banalizează false conexiuni cu aparențe de soliditate eternă, nepăsător, cuceritor, drapat într-o siguranță ce găsește repede calea spre inima cititorului. Cei mai mulți, încințați de noutate, sint tentați să se instaleze în același loc, de pildă în spatele poetului, pentru a-i da o mină de ajutor într-o treabă pe care acesta pare de acum s-o face mecanic. Dintre aceștia se nasc epigonii asidui și denigratorii ce se declară repede sătui de homunculi fabricați după aceeași rețetă. S-a pronunțat în acest caz cuvîntul „manierism”. Dar manierism înseamnă înaintea de toate oboseală, epuizarea unor formule și repetarea lor neputincioasă, aproape disperată, ciudată, semne de negăsît în poezia lui Marin Sorescu. La Marin Sorescu se poate vedea de fapt — contrar unei calofilii virulente la poezii momentului — indiferența pentru expresia poetică. Cantonarea calmă într-o schemă ideală îi înlesnește comunicarea spontană a observațiilor, a micilor paradoxuri sau glume pe care le vrea spuse cît mai brutal, cît mai cinic. Important este gestul de a reinventa și de a explora ignorînd tot ce a fost înainte. Poezia, pare să spună Marin Sorescu întorcînd spatele meșteșugarilor căznîți și lipsiți de idei, se face cu efort maxim de gîndire și simțire, și cu efort minim de „înfrumusețare”. Pentru asta prozaizează, utilizează anecdota și paradoxul, montajul de versuri din poezia altora (poemul **Trebuiau să poarte un nume**) iar cel mai des ironia — ironia fiind cea mai confortabilă stare a spiritului, prima către care se abate întotdeauna tonul oricărei creații și de care scriitorul care se respectă se obligă să scape, ca o pasăre ce se căznește să atingă fundul apei deși este împinsă tenace la suprafață.

Tonul serios se amestecă însă la el cu cel ironic, fără să împiedice coagularea unui excepțional freamăt cosmic ca în acest poem din **Suflete, bun la toate** (ed. Albatros, 1972): „Mi-e sufletul atît de greu / De parcă atîrnă de el Dumnezeu / Ca un bolovan de cumpănă fîntînii / Sint întineric cu care el scoate minunile / Și sint înainte de facerea lumii. // Iată, scriînd pe respirația mea / A pornit mai departe o stea. / Feriți-vă din calea ei, la o parte, / De va opri-o din drum ceva / Pentru mine înseamnă moarte. // Și-mi răsar din suflet munții cu zări care cad / Ca fahirii pe acle de brad. / Uneori atît de mult mi se dilată vreun por / Că din el țîșnește un nor / Ori mai degrabă marea cu sarea. // Mă transmit veșnic în depărtare / Sub a mia înfățișare. / Pîrghia cu braț foarte lung / Din moarte viața alung. // Întins în lume peste tot / Tot scotocesc și tot scot, / Dar sint sleit de univers ca o fîntînă / La sfîrșit de săpătămînă” (p. 16).

Există la Marin Sorescu chiar poeme-tip, modele de poeme. Dau ca exemplu portretul. Sint mai multe portrete în poezia lui Marin Sorescu, unele foarte cunoscute, făcute toate pe temeiul reconstrucției nu atît din particularitățile morale cît din cele ce individualizează opera personalității respective. După

Shakespeare și Eminescu, iată că avem în acest volum un Hegel, un Homer și un Seneca, acesta din urmă stoic, pendulînd ca și opera lui între facilitate și emfază tragică: „La apusul soarelui, mi s-a spus, / Trebuie să-mi tai venele, / Acum e abia prînzul, / Mai am de trăit cîte ore bune. // Ce să fac, / Să-i scriu lui Lucius? / Nu mai am chef. / Să mă duc la circ? / Nu-mi mai trebuie nici circ nici piine. / Să prevăd destinul filozofiei? // A mai trecut o oră, / Au mai rămas încă patru, / Apa clocotește în baie, / Casc și mă uit pe fereastră, / Privesc după soare care nu mai apune / Și mă plictisesc îngrozitor” (pg. 40). Iritantă este deci nepăsarea poetului, hotărîrea lui de a respecta dulcea lege a minimului efort. Dar această iritare dispare în fața inteligenței artistice, a prospețimii inventive ce pulsează dincolo de tipare. Pe lingă stereotipii și prozaisme, Marin Sorescu este, și în această carte nu lipsită de ratări, poetul rar al tragicului cotidian, cel ce ironizează sarcastic teama de ridicol sau grija de a păstra conveniențele, ochiul cald, fericit să trăiască solidaritatea universală a elementelor masculine și feminine: „O femeie / se urcă-ntr-un pom / Și bărbatul îi ține cu amîndouă mîinile / Scara. // O pasăre zboară / Pe cer / Și un copil îi ține / Aerul. // O stea răsare / Pe cer / Și pămîntul / îi ține cerul” (pag. 13). Moralista care a scris **Iona** nu renunță nici aici la parabolă: „Sint o cetate aproape măreață, / Pe care trebuie s-o cuceresc din nou, / Pînă la ultima piatră, / În fiecare dimineată. // Plin de ură, / Mă apropii de ea / Și, folosind fel de fel de vicleșuguri, / Încep să mă cațăr pe ziduri, / Zdrelindu-mi genunchii / Și scuipîndu-mi rărunchii. // Cînd am ajuns sus, sint sleit de puteri, / Dar cu-nversunarea neistovită / Pînă seara tîrziu / Arunc asupra mea, cel de ieri, / Cu bolovani / Și smoolă cloctită” (p. 17).

Cu George Alboiu se întîmplă un curios fenomen de degradare prin propria literatură. Faptul că pînă acum nu s-a arătat sensibil la numeroasele apeluri ale criticii ce l-au avertizat în acest sens, poate să însemne fie o intenție de a compromite prin uzaj excesiv o formulă poetică de care nu se poate desprinde altfel, fie că traversează eroic o perioadă neagră la capătul căreia știe că va găsi o altă cîmpie roditoare. Deocamdată însă, se simte, citind cărțile lui George Alboiu, un fenomen real de epuizare a inspirației, a mijloacelor poetice și chiar

a artificilor. Poetul se repetă cu o disperare care lasă să se vadă după un colț al perdelei ambiția de a scrie cu orice preț, de a fi cel mai bun alergător de cursă lungă într-o competiție în care miza este propriul destin. Și, deși nu este prea departe de punctul de plecare, gîfîitul i se aude pînă în tribune. Este oare acesta un truc? Vom apuca să vedem o redresare spectaculoasă?

Prin **Cumplita apoteoză** (ed. Cartea românească, 1973), cea de-a șasea carte apărută la șase ani de la debut (după **Cîmpia eternă**, 1968; **Cel pierdut**, 1969; **Edenul de piatră**, 1970; **Drumul sufletelor**, 1970; **Gloria lacrimii**, 1971), George Alboiu își caută personalitatea în intenția de a oferi, în manieră proprie, un ciclu de imnuri către noapte. Dar noaptea, subînțeleasă ca moment ideal al manifestării plenare a spiritului, se confundă la George Alboiu cu întinericul decorului dezolant al cîmpiei eterne, traversat de turme de fecioare, de giganți sau gigante somnambule printre ai căror dinți înțelești răzbat vâiere îngrozitoare. Materialul elementar ce formează și celelalte cărți, la care nu poate renunța, copleșește ideea prin zdrobitoarea lui prezență. Se repetă astfel viziuni infernale („...morții lui / atîrnă-n gol îmbrățișați, legîndu-se / unul de altul să rămînă, ghem se fac / și-ncep să se rotească pe aceeași cale”... ninsori cu morți, ghirlande de morți: „Tu gemi de morți, în mari ghirlande ei / de gîtul tău atîrnă / tu ești cu morți împodobit” — p. 5 și respectiv 56), scene erotice grotestice etc.

Poetul se rezumă la un pitoresc macabru, la o invocație nefertilizată de idee. Parțial, poezia se înnobilează cu fulgurații de meditație sinceră, înnăbușită de tonul egal al unei stări tragice exasperante: „Iată-mă, grandioasă, noapte, sint aici în lume / să fim doi gemeni să avem / aceeași mamă și aceeași moarte. / Ne-asemănăm, am așteptat să treacă / pe-aici nemărginirea și ce dor / ne-a fost unul de altul (...) Cînd toți vor obosi și vor cădea / în ierburi calde aburîți de moarte, / îmbrățișează-i în somnul lor, / acoperă-i cu tine și dezmiardă-i...” (p. 20) Cartea are un singur imn izbutit intitulat **Imnul cel mare al luminii**, unde extazul contopirii nuptiale cu neființa are cadența calmă a desfășurărilor esențiale. Este unul din puținele cazuri din ultima vreme în care versurile lui George Alboiu, spuse îndeobște parcă numai pentru ele însele, se adună limpede într-un poem lipsit de traciul dimensiunilor gigantice ale

recuzitei ce tronează rigid în Cîmpia Eternă: „e noapte și-i tristă nemărginirea, / dormire e-n lume și cer adormire, apoteoză / cumplită în patul ce-n gura pămîntului lunecă. / Doar către mine se-ndreaptă privirea-ți și toate-ale tale / prin care în focuri de-naltă teroare dezmierei / (...) Dezmiardă-mă, noaptea-i a noastră, coboară / sau urcă și vino-mi în brațele mele de tînr / războinic pe patul prăpastiei dus / Acuma să-mi vii, ești cumplita fecioară, zeța / la care se uită cu spaimă de aur și viii și morții / în patu-mi deasupra acelei prăpastii să-ncerc să te-nduplec (...) Dezmiardă-mă, noaptea e-a noastră, coboară / sau urcă și-n brațele mele de tînr războinic / cumplit să te zbați iar pe patul prăpastiei / amîndoi obosiți adormind vom cădea în lumina / giganticei zile ai cărei mire miresă vom fi”.

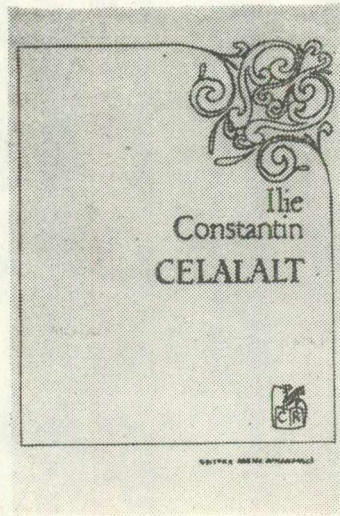
În **Celălalt** (ed. Cartea românească, 1972) Ilie Constantin certifică aptitudinea sa pentru caligrafia grațioasă și ușor oboșită a peisajului sau a sentimentului. Tot aici, lipsa de obiect real al meditației serioase din cărțile anterioare — pentru că lamentația conștiințioasă pe tema senectuții nu era decît un pretext facil de dirijare a unei stări reflexive, de fapt necoagulate, spre o temă cît de cît compatibilă — este înlocuită de o direcție mai generală a eului poetic ce navighează către un fel de stare crepusculară, o hipersensibilizare fertilă a simțirii. Poza poetului este cea voluptuoasă, stare de spirit e contemplația iar cea fizică e o epuizantă fragilitate menținută de o ambianță-stil pe măsură. Poezia galantă vestită încă de volumul **Bunavestire** (1969) este prezentă cu întregul ei bagaj de podoabe și reverențe desuete: „Dar bucuria mea va fi în stare / Un zîmbet să deschidă, dus de gene, / Pe chipul tău rob de cumpătare, / În ochiul tău călătorind alene? // Prea multă pace, prea neclintită / Se-așează în destin, la temelie. / Aș vrea un gest solemn să se abată, / O boală amintindu-ți că ești vie. // Aș vrea să calce iar pe rupte praguri / Cumintele tău pas, să ne înecă / Văpăi de miere și roind din faguri. // Dar chipul tău rămîne palid-rece.” (p. 24).

Ca și ceilalți colegi de generație la debut, Ilie Constantin eminescianizează, lucru evident chiar din ciclul **Calet**, publicat acum, care cuprinde poezii inedite dintre anii 1956-1963, și respectă totodată sensul unei mutații ce merge de la energetismul neglijent cînd e vorba de

expresie —, la un aristocratism al sentimentelor însoțit de o grijulie preocupare pentru e-nunțul poetic. Lumea este diafizată egal, așa încît culoarea, singura forță reală, are puterea de a absorbi orice obiect, chiar și pe diafanul poet: „Miinile mi se duc în adîncimea / firelor roșii, / lent mă voi pierde-n culoare, / ca o ființă din lumi trușă de străine / zăcînd în sîngele ierbii natale.” (p. 10). Aripile zburătoarelor sint evanescente, dezastrul este și el blind ca o boare (p. 12), miturile par un fel de jocuri de spirit inventate de greci și nu povestiri dramatice cu deschidere spre parabolă. În amurg, singurul ceas ideal („Bătea amurg în lumină ideal / umbra de arbori exasperînd-o treptat / bătea amurg și sufletul meu ca un val / trupul nevrednic mi-l legăna înspumat”... p. 20). Există o mișcare lentă de flux și reflux, în poezia lui Ilie Constantin, teribil de picturală. Primatul culorii și al desenului, surprinzător de simplu dar și de sugestiv, constituie de altfel calitatea esențială a acestei poezii care nu se susține nici prin meditație, cel mai ades comună (în această carte mult mai stăvilită), și nici prin cosmogoniile stimabile în unele fragmente: „Iată cum zeul cel singur / umblă prin univers / cu gura deschisă, nebun, / se fecundează lacom pe sine înghițindu-și / sămînța de mari constelații (...) O, tîrîmuri ivite din lepădarea în spații / a urmelor nașterii, din zdrențele / stelarilor țesuturi, glorie vouă!” (p. 40). Lui Ilie Constantin îi reușește îndeosebi tabloul desenat curat, cu mișcări repezi în care liniile tind spre farmecul special și pur al punctului: „Nisipul retezat de malul lutos, / fără putere. / În spatele lui marea / imperioasă măcînînd cochilii / (...) Înaintarea valurilor spre pieire încetinită se întrezărea, precum / o cavalcadă a melcilor, imensă” (95); „Plante de apă umile, prin care peștii / umblă zvîcnit, / ignorîndu-se / în umbra lentă a luntrei. / Oh, din stagnarea apei chipul meu / înstrăinat se întoarce”... (p. 107).

Notația abruptă, cizelată, ca și lipsa gestului spontan ori a efuziunii vin din lirica extremului orient pe care autorul a cunoscut-o prin intermediul poeziei italiene din care a tradus susținut. El încearcă un fel de haikai, către care l-a condus chiar predispoziția sa descriptivă, de genul: „Aripi trecînd, / Și umbra mea cu ele, / ca o întîmplare” (p. 17). Unele fraze poetice sint construite clar după modelul unor celebre haikai-uri ale lui Basho și Ryata: „Oleandru și paravan / se luminează unul pe altul, / alb pe alb”; „Noapte înnoptată, / aud cărbunele căzînd, / praf peste cărbune”; la Ilie Constantin găsim respectată aceeași suprapunere, pînă la anulare, a identităților aparente: „totul e apă-in-forme / pe această planetă de apă” (p. 45) sau „Un trup de apă pe un glob de apă” (p. 79).

Conciziunea, ca un suprem omagiu adus ambiguității, este o chestiune de rafinament însușită cu dexteritate. De fapt aici este poet Ilie Constantin și nu în versificațiile înzorzonate de meditații superflue.

Laurențiu Fulga este un scriitor patetic pentru care schița, nuvela și povestirea (**Straniu paradis**, 1942, **Concertul pentru două viori**, 1964, **Doamna străină**, 1968) sau piesa de teatru (**Ultimul mesaj**, 1951, **Ion Vodă cel Cumplit**, 1953, **Meșterul Manole**, 1958, **Este vinovată Corina ?**, 1964) reprezintă moduri de manifestare inconvenabile. A-bia în roman — înțeles ca un spațiu al tuturor libertăților — personalitatea sa tumultuoasă se exprimă deplin, recurgând deopotrivă la monolog și dialog, la stilul eseistic, reporteresc, aforistic sau epistolar, la confesiunea sentimentală sau la discursul politic.

Făcînd abstracție de unele povestiri mai ample care și-ar putea revendica apartenența la gen (**Sinteza**, 1971 etc.), adevăratele romane ale lui Laurențiu Fulga rămîn **Eroica**, 1956 (cu subtitlul **Oameni fără glorie**), **Steaua bunei speranțe**, 1963, **Alexandra și Infernul**, 1966, și **Moartea lui Orfeu**, 1970. Primele două, componente ale proiectatei trilogii **Eroica**, fac corp comun atît prin tematică, cit și prin viziune artistică. Astfel, dacă în **Oameni fără glorie** este evocat în detaliu un episod al războiului, în **Steaua bunei speranțe** continuă relatarea evenimentelor, avînd acum drept cadru lagărul de prizonieri de la Berezovka. În mod firesc, cele mai multe dintre personajele care apar în primul roman apar și în al doilea, aducînd cu ele, într-un mediu propice reflecțiilor și dezbaterilor, dramele de conștiință declanșate de un dezastru militar care este implicit și un dezastru al ideologiei fasciste.

Pentru a realiza o imagine complexă a războiului și a consecințelor sale morale, Laurențiu Fulga a încercat să adopte atît perspectiva panoramică a lui Hugo, cit și pe aceea pulverizantă, din interior, a lui Stendhal. Cu alte cuvinte, el și-a dorit o voce care să aibă concomitent inflexiuni de profet și de crainic. Practic însă, primele sale două romane implică o cu totul altă poziție de comentator: ele par scrise de către unul din personaje, sublocotenentul Ștefan Corbu, a cărui mentalitate se suprapune în mare parte celei a autorului. Ștefan Corbu descinde dintr-o galerie de figuri de intelectuali, proprie prozei noastre dintre cele două războaie și îmbogățită în special prin contribuția lui Cezar Petrescu. Pînă la o anumită vîrstă, el trăiește exclusiv în raza unor aspirații spirituale, consacrîndu-se studiului, iubind platonice și visînd să ajungă savant chiar cu prețul unor mari sacrificii. Dezinteresul față de relațiile sociale îl face vulnerabil în raport cu

frazele demagogice, ale căror resorturi nu le cunoaște. Descoperînd treptat, printr-o experiență inevitabilă, ineficiența mijloacelor de care dispune și, la un moment dat, trezîndu-se chiar pe front, fără ca aceasta să fi fost urmarea unei deliberări proprii, el ia act cu uimire de realitate, de toate fenomenele pe care, pînă atunci, claustrat în lumea cărților, le ignorase. Un cod moral precis pentru asemenea împrejurări îi lipsește. Totuși, datorită sensibilității și educației sale umaniste, el repudiază brutalitatea și, în măsura posibilităților, își ajută semenii, fie ei și subordonați, fără însă ca prin aceasta să-și exprime un punct de vedere politic. Reminiscențele unor noțiuni ca patrie, eroism, datorie se confruntă în con-

vocă neconținut. Prins, judecat și achitat de magistrații sovietici, Ștefan Corbu parcurge o ultimă etapă a procesului de conștientizare și în sfîrșit se înrolează în divizia de soldați români destinată participării la eliberarea României de sub ocupația hiteristă. Romanele par scrise de Ștefan Corbu în acest moment al concluziilor care îi permite o amplă retrospectivă. Personajul a înțeles în mare măsură istoria, dar natura formației sale a rămas aceeași. El ia, într-adevăr, contact cu frontul pe viu, dar tot ceea ce vede trezește în sinea sa ecouri livrești. Imaginea cîmpului de luptă acoperit de cadavre și populat de grupuri

tudine erotică. În mod evident, optica lui Ștefan Corbu nu este cea mai potrivită pentru cuprinderea unui fenomen istoric atît de complex. Datorită însă consecvenței cu care este exploatată, exagerările și simplificările ei devin cu timpul pentru cititor o simplă convenție dincolo de care se întrevade, terifiant, realitatea.

Alexandra și Infernul inaugurează în creația lui Laurențiu Fulga o nouă perspectivă epică, modernă și compatibilă cu lirismul. Personajul care povestește acum faptele este mai puțin interesat de varietatea caracterologică a oamenilor decît de propria sa constituție psihică. El privește atent ceea ce se petrece în jur, dar adevărata sa preocupare nu este de a memora și a clasifica, ci de a urmări în

autenticitatea stărilor sufletești. El a consumat de mult experiența culturală și (ulterior) socială care smulgea lui Ștefan Corbu exclamații naive, s-a eliberat de ea asumîndu-și-o, și de aceea se regăsește pe sine cu o mai mare naturalețe. Patetismul său funcționar este tradus într-un limbaj lipsit de prejudecăți, familiar și argotic, amintind de pildă stilul din **Drumul spre înalta societate** și favorizînd o comunicare emancipată, liberă, aptă de a dezvălui ceea ce convenția vestimentară, estetică sau socială ascunde. Este, în fond, un mod de demitizare, în consonanță cu o anumită orientare a prozei moderne și avînd drept rezultat reumanizarea clișeeilor. Iată un pasaj din primul capitol reprodus în replicile pe care personajul, în sinea sa, le dă unui general pervers în cruzime, ipocrit și bine protejat într-un blindaj de formule oficiale: „O să crăpi, șefule! (...) Eu poate că n-o să mor, dar tu e sigur c-o să crăpi. De ciroză, de apoplexie, de inima ciinească pe care o ai, mai devreme sau mai tîrziu tot o să crăpi. Măcar de-ai avea conștiința acestui deznodămînt fatal și să-l denunți, să te duci adică în linia întâi...”

Cu unele inconsecvențe, același ton este adoptat în **Moartea lui Orfeu**. De data aceasta scriitorul atribuie personajului său o condiție de artist și îl lasă să-și desfășoare lamentațiile, profesiunile de credință, amenințările și mărturisirile intime provocate de moartea ființei iubite. Artificiile de construcție, dictate de veleitatea eseistică și de obstinația de a face literatură parabolică, nu mai trec neobservate ca în **Alexandra și Infernul** și fac ca valoarea cărții să se refugieze din comentarii în imaginea concretă, halucinantă a femeii neînsuflețite, de o frumusețe stranie, și a bărbatului care, în liniștea nopții, o veghează. O asemenea imagine este mai elocventă decît orice considerații subtile, evocînd ceva din solemnitatea mortuară a unor poeme eminesciene și figurînd, la urma urmei, o situație tragică esențială, reprezentată în fiecare epocă și ineputabilă din punct de vedere estetic.

Avînd drept centru de convergență patetismul lucid din **Alexandra și Infernul**, romanele lui Laurențiu Fulga sînt documentele unei conștiințe pentru care literatura nu reprezintă un scop, ci un mijloc de înțelegere a iubirii și a urii, a vieții.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

SCRIITORI CONTEMPORANI

romanele lui laurențiu fulga

știința sa cu viața adevărată, dramatică. Totodată, Ștefan Corbu este un deznădăcinat, aflîndu-se, din punct de vedere social, într-o situație echivocă: soldații nu-l agreează, incluzîndu-l în categoria disprețuită a ofițerilor, iar ofițerii, afișînd fie o superioritate de parvenii față de preocupările intelectuale, fie una de militari rigizi față de sentimentalismul său naiv, nu-i acordă nici măcar considerația cu care îi tratează în mod obișnuit pe soldați. Doar niște oameni clarvăzători, cu personalitate, ca doctorul Radu Ancuța, comunistul Tudor Mazilu sau comisarul politic Toma Moldoveanu, îl pot determina să-și precizeze poziția. În lagărul de prizonieri de la Berezovka, Ștefan Corbu își manifestă încă o dată, expunîndu-se primejdios, ingenuitatea. Ca în cărțile care, în adolescență, i-au inflăcărât probabil imaginația, el se îndrăgosește de o femeie inaccesibilă, Ioana — soția comisarului politic al lagărului — și, la auzul veștii false a morții ei, evadează, fiindu-i imposibil să-i suporte absența în niște locuri care o e-

răzește de soldați demoralizați, înnebuniți de foame și de groază, capătă proporții apocaliptice și devine uneori în mod romantic fundalul pe care se profilează silueta pură a unei copile sau a unei tinere femei cu pruncul în brațe.

Avid de realitate, intelectualul consemnează cu predilecție înfățișările ei extreme, traducîndu-și în acest fel emoția. Totodată, discuțiile dintre militari și, ulterior, dintre prizonieri, monologurile interioare au un aer teoretic și grandilocvent, care le face nefirești, teatrale. Impresionat în fața unor oameni fermi, care știu să ia decizii, Ștefan Corbu crede că ei nu au îndoieli și de aceea îi portrețizează schematic, simplist, exagerîndu-le profilul de efigii. În concepția sa, dragostea conjugală dintre Toma și Ioana Moldoveanu nu poate fi decît o prelungire a studiului prenupțial, nu se poate consuma decît în acțiuni nobile comune și în plimbări feerice cu sania pe stea înzăpezită și nu se poate încheia decît prin moartea melodramatică a femeii într-un moment de pleni-

profundzime reperciunilor în timpărilor asupra conștiinței, ecoul lor subiectiv. Determinările istorice sau geografice se estompează, romanul constituindu-se dintr-o suită de variante ale aceleiași situații obsesionale — imixtiunea războiului în climatul inefabil al cuplului erotic. Ca și în **Adam și Eva** a lui Liviu Rebreanu, bărbatul și femeia se contopesc pînă la pierderea identității în scene de dragoste paroxistice, și renasc mereu, în fiecare nouă secvență, în alte ipostaze, dar subjugăți de aceeași reciprocitate. Războiul, cu dezordinea și **qui pro quo**-urile sale, cu coincidențele groțesti pe care le regizează, îi separă pe parteneri, îi tirăște în situații absurde sau îi desființează, dar nu reușește să compromită ideea de dragoste care, asemeni unei legi absolute, își va căuta mereu noi mijloace de exprimare. Deosebirea dintre Ștefan Corbu și personajul din unghiul căruia se interpretează realitatea în **Alexandra și Infernul** constă nu numai în faptul că acesta din urmă recurge la persoana întâi, ci și în franchețea sa, în

reper

STAREA POETICĂ A PROZEI FEMININE

Prozatoarele știu să asculte cele mai fine acorduri interioare și rafinamentul trăirii lor dă o răsfrîngere estetică oricărui gest. Proza autoarelor e mai bogată în reacții decît aceea a autorilor, intrucît doza confesivă e aici permanent deschisă oricărui dimensiuni. În artă, în general, condiția feminină se asociază implicit **confesiunii**, în timp ce dinspre partea cealaltă, cu rare excepții confesive, nu sînt decît naturile superior-complexate. Altfel spus, artisticește, proza feminină recupează **din interior** existența, aceasta ca preponderență. Din aceeași descendență cu autoarea „Apelor adînci”, Ana Barbu transcrie în „Nisipuri” (editura „Eminescu”, 1972) o experiență erotică ratată, folosînd o teh-

nică analitică impregnată de lirism. Filtrul pur al introspecției, întrebuițat într-o lăxă libertate, nuanțează daturile ființei biologice, estompîndu-i contururile rigide prin excesul afectiv. Cu o sensibilitate senzorială tot atît de lucidă ca și la Hortensia Papadat-Bengescu, Ana Barbu își ascunde participarea afectivă în sinuozitățile scriiturii, forțat bărbătești. O răceală sobră punctează cele mai bune pagini ale acestui micro-roman confesiv, cînd filozofarea lirică nu este supărătoare. Consemnarea avaturilor psiho-somatice ale unui cuplu ciudat (Toma — Petra) rămîne interesantă atîta timp cit prozatoarea păstrează convenția unei cvasi-obiectivări. Cînd încearcă însă transferul simbolic

(prin „caietele” de la sfîrșitul romanului) trădînd o preocupare teoretică, se eșuează în facilitate. Dar nu **construcția** contează în asemenea proză, aceasta rămînd tot timpul ambiguă pentru a da șansa avaturilor analitice complicate, a unor viviseccii stranii, îmbibate de un sentimentalism refutat. Urmărirea cu incetîntorul a celor mai obscure reacții psihologice, ancorarea în noaptea eu-lui subconștient, iată domeniul în care talentul autoarei nu dă niciodată greș. Scrutarea sferei senzoriale (metafora „nisipurilor” comprimînd tocmai geometria mobilă a vieții senzorial-afective) prin detaliile miniaturale ale universului domestic se **poetizează** subit și un element banal, comun, echivalat din altă perspectivă, capătă semnificații neașteptat revelatorii. Ca în poezia „familiarului” cotidian a lui Mircea Ivănescu, Ana Barbu transcrie spațiul înconjurător, **descoperîndu-i** unghiuri inedite. Personajele nu mai contează atunci ca identități pregnante, depinzînd de cadrul exterior; se petrece o dispersie reciprocă dinspre **cadru spre personaj** și invers, astfel că proza înaintează ca **stare poe-**

tică, tensiunile ei artistice aflîndu-se în **atmosfera creată** și nu în conflictul epic. Transferul umanului în elementele cadrului divulgă o optică lirică deformatoare. Observația, oricare ar fi, devine poetică. Iată „așteptarea” (ca stare de voință) simbolizată în privirea unei pisici: „...căci privirea unei pisici, care așteaptă cu ochii țintă, imensi, cu toată ființa încordată într-o plină de răbdare, cucernică și desăvîrșită nemișcare poate să mute munții din loc. Tăcerea, mărită de ardoare, a pupilelor se irizează în zvîcnirea lor imperceptibilă. Nicidecum rugă, pentru că adevărata așteptare nu caută, nu se zbate, nu cere, e trăire nealterată, incalificabilă, poate cei încă nenăscuți sînt un vid asemănător, în așteptarea pură nu există nici măcar chemare...” Reacțiile afective, cumulate de prozatoare, vin ca și la Hortensia Papadat-Bengescu din examenul misterios al simțurilor. Parametrii abstracți ai lumii nu importă aici, imaginea ei fiind o recuperare exclusiv senzorială. Adaosul teoretic nu înseamnă altceva decît oprire a-

supra senzațiilor semnificative. O asemenea percepție individualizează însuși specificul creației feminine. Ana Barbu întreprinde chiar o **poetică** a acestei cunoașteri, prin intermediul unei ipostaze de personaj: „Dar nu, înfățișarea oamenilor e jignitoare, muțenia lor mă rănește, cuvintele se despart și mă rănesc, vocale stridente și consoane obscură tirîndu-se laolaltă cu mirosurile străzii... Simt căutîndu-mă tentacule oarbe și viscoase, izvorite din starea de opacitate a materiei pe care n-o pot domina și-n fața căreia sînt lipsită de apărare. Simțurile mă invadează ca niște uriașe plăgi deschise și nici singele, lichid cu puteri miraculoase, legămînt al dragostei dintre pămînt și cer, nici roșul singelui nu mă mai poate purifica...”. Această entropatie afectivă ne amintește de sensibilitatea maladivă a Maminei din „Femei, între ele”. Ana Barbu este cea mai posibilă continuatoare, pe această latură, a Hortensiei Papadat-Bengescu.

MARIN MINCU

BEN. CORLACIU :

starea de urgență

(Editura „Cartea românească“)

Cuprinzind, după mărturisirea publică (editorial vorbind) a artistului „quasi-majoritatea poeziilor“ scrise de poet între 1941—1971, volumul de autor „Starea de urgență“ ambiționează și credem că în mare măsură și reușește să-l definească pe poetul Ben. Corlaci, poet cu un timbru personal, chiar dacă uneori mai răgușit, în orice caz demn de interes, afirmând cu o anume ostentație care-i stă bine o experiență de viață și artistică în stare să „secrete“ poezie memorabilă : „Ti-am văzut inima, lebdă roșie, / ciugulind peștii de aur ai clipelor. / Ochi tăi erau nuferi închiși în adinc, / toată erai numai o pădure de ape albastre / și în mine sunau rădăcinile tale...“ (Lebdă).

O anume crispare, în tinerețe epatantă, ulterior pură, profundă, face bine poeziei lui Ben. Corlaci, se alinază obsedant metaforelor scrise ale acestui poet destul de dificil pentru unii critici, versul lui are, fără îndoială, și stridențe, dar are, adesea, de ce să n-o recunoaștem, și exprimări lirice admirabile, de o certă, particularizantă tensiune lirică, precum : „Două răni am găsit în oglindă, / când m-am întors acasă din marele război / de eliberare interioară / purtat cu mine însumi...“

Ben. Corlaci, țin să afirm acest lucru, nu este nici o clipă un poet pesimist, el este mai degrabă un grav, un lucid, care, deși „marcat“ de unele eșecuri se ilustrează cu o stranie savoare în a lupta mereu cu verbul, cu ideea de poezie, cu scadențele biologice și ezitățile, cu bucuriile neașteptate și grațioasele iubiri efemere, cu banalul, cotidianul, cu inefabilul care exală pentru poetul adevărat din tot ceea ce altora poate părea obișnuit, tern : „Sunetul cioprilor tăi de mătase, / amintindu-mi de sunetul roșcovelor toamna poleite de vânt / de pe cind ne iubeam, dar sătui de acel te iubesc / de pe frunzele tuturor gurilor / noi ne șopteam o, dacă-ai ști cit de nu te iubesc“ (Beatles).

Un anume sentiment al singurătății ca sursă de tensiune lirică, ori chiar de pre-text poetic nu lipsește din

lirica lui Ben. Corlaci și acest lucru nu trebuie condamnat, ba dimpotrivă, trebuie acceptat ca stimulator, generind sintagme artistice care deplîng pierderea naivității prin meditația la uitare și îmbătrînire, prin recunoașterea perisabilității și a înțelepției resemnări sentimentale : „Au halouri ochii mei, nebuloase / arzînd în jurul acestor sfere albastre, / și tu le spui riduri, iubito, pe jumătate glumind, / pe jumătate de pe acum despărțită / de mine. Halouri, îți spun, de jur-împrejurul rănilor mele / pe care cîndva te gîndeai să le vindeci, / albastre planetele mele din care izvorăște lumea“. (Halouri).

Inventiv, uneori exagerînd, întotdeauna însă ingenios, Ben. Corlaci are în multe din poemele sale acel ton ironic-tragic al liricii disimulate a lui Blaise Cendrars, el se disimulează aproape perfect și asta nu e puțin lucru să-și machieze lacrima și să-și travestească grimașa într-un suris, frenezia lui imagistică, inteligent supravegheată, impunînd, cu discreție și surdina, acele contradicții interioare fără de care versul lui n-ar emoționa poate : „...Anii vor curge ca ploile-n sus — / și mai sus voi zbura lingă ochii planeteilor, / urmele mele, dinspre oricare punct cardinal, / cîmburi în spațiu vor fi, presărate-n fluidul baghetelor. / Nemișcat, peste culmile multor orașe, / Voi aștepta defilarea oceanelor, zorilor, / Vorbele mele vor flutura ca un vînt / printre aripile goale-ale norilor...“ (Sus).

În măsura în care tristețea poate fi fertilă pentru poezie, în măsura în care ea nu neagă esteticul, dimpotrivă, îl provoacă, volumul retrospectiv Starea de urgență de Ben. Corlaci (citiți : Starea de poezie) poate fi interpretat și ca un original manual de meditații asupra tristeții, ca o carte a regretelor pe care paroxismul dionisiac, prea marea plăcere de a fi în toate le poate lăsa în sufletul unui timid, pozînd într-un moralist categoric.

DAN MUTAȘCU

Cînd în urmă cu zece ani Constanța Buzea debuta în colecția „Luceafărul“, versurile sale melodioase, exprimînd frenezia vîrstei — însă cu mai multă sobrietate decît colegii de generație, — mărturisind crezul într-o lume nouă pentru noi, dar obișnuită pentru ea, care nu cunoscuse alta, — atunci, în 1963, greu se putea bănuia că numai într-un deceniu va ajunge unul dintre punctele de reper ale poeziei noastre contemporane.

Constanța Buzea este mai ales o poetă a iubirii, în toate culegerile sale de versuri de pînă acum, începînd cu placheta de debut, De pe pămînt, și sfîrșind cu cel mai recent volum al său, Sala nervilor, (1971). Sentimentul însuși se împlinește — marcînd fiecare culoare a vîrstei, de la adolescența ușor impetuoasă la maturitatea umbră de neliniști. Am spus : ușor impetuoasă, fiindcă poeta nu s-a mărturisit frenetic niciodată, nici măcar în anii primei tinereți, anii tuturor mirărilor și despletirilor juvenile, frînate, în cazul său, controlate și subordonate unei viziuni severe, aproape grave dintru început, asupra vieții. Această organică, innăscută disciplină interioară, unită cu o demnă considerare a poeziei, căreia i-a respectat mereu rigorile, dacă nu și canoanele, au ferit-o de excese în comunicarea tulburătoare stări de grație care este dragostea : „Trebuia să te văd într-o zi, să te chem, / Trebuia să sfîrșesc o vîrstă / Și să începă a doua, / Trebuia să amestec miera și roua / Cu grijiile dintotdeauna / Și să fiu una... / Trebuia să încep cîntecul, și l-am început. / Uneori am cîntat frumos, / Uneori am tăcut...“

Sînt și altele, mai cu seamă de ordin social, elanurile căroră le dă glas poeta în înția sa carte, alături de chemarea iubirii. Nedesăvîrșit, incert, totuși de reținut măcar ca preludii ale cîntecului ce urma să vină, încă multă vreme căutat, ocolit, mocnind undeva în străfundurile cețoase ale sufletului ei încărcat de poveri ce se vor mărturisi din ce în ce mai plener, dar cu o nedezmințită surdina, care îi dă poeziei sale sobrietate și distincție. La ritmul naturii, (1966), Norii, (1968) n-au însemnat o hotărîită detașare de debut, raportate mai ales la sufletul nou, de densitate și profunzime, imprimat scrisului nostru, în acest început de perioadă înfloritoare, de o

întreagă pleiadă de tineri, între care mulți au devenit astăzi nume de rezonanță în poezie.

Semnele maturizării nu lipsesc însă de aici, oricît de puține, plasînd-o pe autoarea cu un pas mai aproape de tărîmul artei adevărate. Căci scrie Constanța Buzea în a doua carte a sa : „Pentru vapoare, pentru catarge / Vîntul se duce, mare se-ntoarce. / Pentru copilul care creșcu / Timpul continuă, liniștea nu...“ (Vîrstă), marcîndu-și intrarea în maturitate, în imperiul înțrebărilor, care clatină credințe. În alt poem din același volum, îndoilele prind, pregnant, contur de obsesivă tiranie a lucidității : „O, dacă mă gîndesc prea mult / Și cald mă urc la niște stele, / Uritor pămînt ascult / Cum vine-asupra urmei mele“, (Rămînă). Iar în „Norii“ poeta redeschide filonul ero-

CONFESIUNI ÎNFIORATE

tic, cîntînd conștiința de sine a femeii : „Sfîntă este femeia care ne naște, / Sfînt tatăl, / Sfînt și bărbatul care coboară / În somnul femeii străine / Pe care o lăsa visînd, / Aproape-necată de trupul său otrăvitor. / Sfîntă femeia care compară, / Călcînd pe versantele tari, naturale / Valea prin care / Necunoscută trecu“ (Trup unic).

Adevărata uvertură a cîntecului său însă, marcînd hotărul dintre ce am putea numi exercițiile sale de stil și virtuozitatea propriu-zisă a unei înzestrări îngemănînd cuceritorul melos al verbului înflorat, cu substanța grea de semnificații a spunerii — abia începe pentru Constanța Buzea. Primele ei trei cărți rămîn o jertfă frumoasă pe altarul poeziei ulterioare, purificată de elanuri minore. Pragul noii etape, hotărîitoare în creația poetei, începe cu Agonice, (1970).

Sărbătorile unui vis paradisiac, de adolescență, prind să se întunece, gîndul năruirii se instalează în forum-ul lăuntric, furîndu-i liniștea : „Definitiv pierdute sînt / Surisul, stările cele mai bune, / Paloarea ce mă căuta în somn. // Curînd se duc și tîmplele pe rînd, / Și întîmplările din gînd, neîntîmplare, / Și-atunci și minile din umeri cad / Ca niște piedestale aplecate...“ (Definitiv). Efermeritatea ființei înspăimîntă. Ce compensație, ce beție va restabili, înșelător, cumpăna unui precar echilibru pierdut ? Adevărata compensație a fragilității condiției femeii este găsită însă în miracolul maternității, căreia i se înalță imnuri și e văzută ca o redescoperire, restructurare a rosturilor lumii, chip de cunoaștere a ei. Se încheagă aici, din mai multe poeme, o viziune impresionantă a vieții, năruindu-se și reclădindu-se, a hotărului cînd ștergîndu-se, cînd reapărînd — dintre două ipostaze izvorînd una din cealaltă : „Formăm, acum cînd te hrănesc, / O infinit de candidă clepsidră. / Tu nici nu bănuiești că trece timpul, / Și construiești un trup mereu mai lacom... (Clepsidră). Oricît de evident este că și în „Agonice“ poemele nesemnificative rămîn precumpănitore, Constanța Buzea își dă aici, pentru prima dată, convingător, măsura înzestrării ei autentice.

Sonetele din „Sala nervilor“ (1971), ilustrează în general aceleași teme, cu virtuțile cunoscute, dar și cu neajunsuri care, persistînd, par a spune că autoarea se află, în ce ne-a dat pînă azi, la pragul de sus al creației sale. Ne-au plăcut de aici „Cînd nu contăm în vremea care trece“ — cel mai frumos sonet al cărții — și „Că umbră nu-i, sînt doar lumini și ramuri“.

Multe, multe poezii neutre și aici, ca de altfel în toate cărțile acestei poete de indiscutabil har, totuși ! Poezii care nu sînt nici bune, nici rele, ci — există pur și simplu. Curioasă carență de simț al selecției.

Oricînd, însă, Constanța Buzea poate alinia 50 de poeme alegînd cît de parcimonios din cele șase volume de pînă acum.

HRISTU CÂNDROVEANU

RAPSODUL DIN COTU VĂII

Un semn al vremilor noastre este și apariția unei noi categorii de scriitori : scriitorii rapsozi populari. Altădată, rodul talentului lor s-ar fi topit în anonima producție folclorică, zămislită în focul muncii sau al luptei, îngemănată cu cîntecul și trecută — așa cum a și pornit — din gură în gură, de la generație la generație. Analfabeți — cei mai mulți dintre ei — poezii populare n-aveau cum să-și încredințeze scrisului lucrările lor. Înzestrați însă cu o memorie fenomenală, unii din ei erau adevărate colecții vii de producții poetice proprii sau preluate de la alți purtători de asemenea comori de artă. Mă gîndesc la acel Petrea Crețul Solcanul de prin părțile Brăilei, de la care folcloristul Gh. Dem. Teodorescu a cules cîndva un impresionant

număr de admirabile poezii populare.

Astăzi omul satelor este tot mai cult. El își scrie poeziile, consemnează în interesantă cronică evenimente care-l impresionează. Cîntărețul popular devine scriitor. Moș Gheorghe Bică, octogenarul cooperator din Cotu Văii, face parte din această mare familie a cîntăreților populari. Dar, ca mulți alți membri ai acestei familii, trăitori azi prin părțile Sucevei sau Doljului, ale Dobrogei sau Maramureșului, el și-a așternut versurile pe hîrtie. Se poate spune că moș Bică e un scriitor. Și nu greșim. Numai că la el legătura cu publicul se stabilește altfel decît în cazul scriitorilor obișnuiți. La aceștia, poezia își începe drumul în lume după ce a fost scrisă ; la moș Bică și la toți

ceilalți rapsozi, poezia ajunge la oameni mai întîi tot pe drumul străvechi al oralității.

Moș Bică este un obișnuit al scenei căminului cultural din Cotu Văii. L-am ascultat acum cîțiva ani la o consfătuire a scriitorilor dobrogeni, la Constanța, cînd bătrînul viguros și vioi a improvizat pe loc un salut simplu dar fierbinte, în care își exprima cu stîngăcie dar cu sinceritate bucuria că participă la un asemenea sfat de poezi. După ce-a spus-o și a cules aplauzele primilor ascultători, poezia a fost scrisă și a apărut în Dobrogea nouă. Poeziile sale, spuse întîi în fața consătenilor, publicate, unele, în ziare și reviste, recitate în fața camerei de luat vederi, s-au adunat în caiete, așa cum s-au adunat cei 80 de ani ai harnicului și talentatului cîntăreț. Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă și Asociația folcloriștilor conștanțeni au săvîrșit un veritabil act de cultură, publicînd în

placheta Dobroge, pămînt cu flori o culegere din versurile bătrînului rapsoz. Gheorghe Bică se prezintă aici ca un poet agitator. El le spune consătenilor despre viața nouă, despre munca liberă și spornică din gospodăria cea mare, despre rodul tot mai bogat, despre alegerile de ieri și cele de azi, despre sărbătorirea Republicii. Din cînd în cînd, se mai încrîncenează amintindu-și de tinerețe, cînd, „Zi și noapte, lingă oi / Prin zăpadă și prin ploii / Slugă mereu la ciocoi / Grea viață duceam noi“.

Recunoștința pentru partid străbate multe din cîntările lui. Iar în Cîntare lui Eminescu, își exprimă simplu admirația și dragostea față de marele poet. Pornite din Dobrogea, pe care-o cîntă cu dragoste nealterată, poeziile lui sînt parcă un fel de epistole trimise fraților din toată țara românească : „De-aici din Dobrogea nouă, / Plai de rai scaldat în rouă“.

Interesante sînt povestirile cu

tilc, un fel de „povestea vorbii“ în care se relatează pe un ton micalit întîmplări din lumea satelor, din viața păstorilor, sau istorioare morale ticluite pentru a sublinia substanța educativă a unui proverb : Bu-n-zia căciulă, că stăpinul n-are gură !

S-ar putea ca un cititor mai doct să-l bănuiască pe moș Bică de lipsă de originalitate. Problema se poate pune. Dar să nu uităm : autorul este un rapsoz popular. El își recită poeziile populare, dar și unele auzite cine știe unde și pe care le mai transformă după gustul lui. Aș da ca exemplu Aerul curat care vine de la ciobanii din părțile Sibiului, dar pe care, tot spunînd-o, bătrînul a mai modificat-o și a trecut-o — cum s-a procedat de veacuri — pe numele lui. La urma urmei, cine poate susține originalitatea lui Esop, sau cea a lui Homer, marele strămoș al rapsozilor din toată lumea și din toate timpurile.

ION BĂDICĂ

OMAGIU CĂRTURARULUI

De curînd, Biblioteca centrală universitară din București a publicat volumul: **Dan Simonescu, bibliografie**, ca omagiu la împlinirea a 70 de ani ai ilustrului profesor și erudit cercetător al culturii noastre vechi, îndrumător competent și generos al multor generații de tineri preocupați de specificul și destinele cărții românești, din cele mai vechi timpuri, pînă în zilele noastre. Am avut satisfacția de a lucra ani de zile alături de maestrul nostru, în cadrul Facultății de filologie a fostului Institut pedagogic din București, unde a funcționat și o secție de biblioteconomie, înființată și condusă de prof. Dan Simonescu, de unde s-au răspîndit în țară cîteva serii de absolvenți cu o bună calificare de bibliotecari, unii, cercetători care încep să se impună prin lucrările lor. Volumul de față este nu numai un merit omagiu adus unui erudit dascăl, autor al unui lung șir de lucrări fundamentale pentru cunoașterea istoriei culturii naționale, dar este un conspect deosebit de instructiv al unei activități laborioase, rodnice, bogată în sugestii pentru viitorii cercetători.

Aproape 600 de titluri consemnează în scurte rezumate lucrările puțin comune ale acestui admirabil cărturar din familia spirituală a erudiților români de merită faimă; căci numele lui Dan Simonescu se asociază cu acela al lui Ioan Bianu, al lui N. Cartoian, cu al reputaților bibliotecari ai Academiei, fiind încă, acum aproape trei decenii coautor al **Bibliografiei românești vechi** (vol. IV), operă fundamentală pentru cultura noastră.

O sinteză a activității științifice și didactice precede lista analitică a lucrărilor reputatului nostru profesor, sinteză semnată de un continuator al cercetărilor în același domeniu al literaturii vechi, Dan Zamfirescu, al cărui elogiu, obiectiv și însuflețit, adresat profesorului său, subliniază momentele vieții și ale investigației magistrului în același timp reliefind și rarele însușiri de pedagog și de om ale prof. Dan Simonescu, în jurul cărui s-au grupat mulți cercetători de merit ca să-i continue opera.

La acest popas festiv, omagîind cei 70 de ani ai profesorului, din care o jumătate de secol dedicat științei filologice românești, se cuvine să reamintim măcar principalele titluri ale bogatului fișier de lucrări: **Literatura română de ceremonial. Condica lui Gheorgachi. L792** (teză de doctorat, trecută cu summa cum laude, tipărită în 1939), **Cronici și povestiri românești versificate** (sec. XVII-XVIII), prima ediție critică completă a acestor importante izvoare istorice și literare; **Cronica lui Baltasar Walter despre Mihai Viteazul în raport cu cronicile interne contemporane**; ediții critice din cronicari, din opera lui Kogălniceanu, **Alexandria, Cărțile populare**, iar recent **Codex Aureus** de la Alba Iulia.

Un impresionant număr de studii și articole, privitoare mai ales la literatura și cultura noastră veche, au rămas pînă azi în reviste, unele în manuscrise; am fi salutat cu plăcere o inițiativă a colaboratorilor săi, a unei edituri, de a publica într-un volum masiv cele mai importante studii ale prof. Dan Simonescu, așa cum alți cercetători și-au adunat în volume studiile mai vechi, uitate prin reviste. Dar timpul nu e pierdut, iar volumul recent publicat, consemnînd toată activitatea științifică a profesorului, indicînd data și locul unde a publicat studii și arti-

GH. BULGĂR

(Continuare în pag. 14)

Există în Dobrogea un visător, poet,
cu o uriașă fantezie creatoare.

El își alege pentru oprea lui acest podiș
ruinat și sălbatic —
moștenirea lui milenară
cu vînturile cele mai turbate, cu arșițele
cele mai neînduplecate

El își alege această vatră înaltă, stîncoasă,
fără riuri și fără izvoare, cu viață puțină —
cu multă, străveche, strălucită ruină —
astfel încît să pornească
totul de la capăt
așa cum, cu un început al lumii își pornese
opera lor toți marii creatori.

El împărți marea împărăție de piatră și
temelii de foc
în largi table pătrate și puse să crească
acolo
griul și porumbul cel mai bogat și mai
curat
și pe marginea acestor vaste uzine ale
piinii —
trase o linie de cireși și una de piersici;
un briu violet de liliac și altul alb, de
iasomie.

El luă cîțiva munți tociți, cu piatra cea mai
tare,
și îi sfărîmă, îi topi trecîndu-i prin
temperaturi înalte
și ridică din ei uzine, fabrici, cetăți
industriale
și așternu în jurul lor odihnitoare spații
verzi
și trase în jurul lor bogate, dulci perdele
de cireși,
boschete de liliac și trandafiri aprinși ca
iubirea.

El luă mari platouri, ușor înclinate spre
inexistente riuri
și le acoperi cu nesfîrșite, drepte rînduri
de vie;
luă coastele cele mai sălbatice și săpă în
ele lungi trepte,
unduitoare terase și le împodobi cu
grațioase, tinere rînduri de vie,
făcîndu-le să semene cu vaste amfiteatre
pline cu lume
privind depărtările, marea și fluviul și
soarele.

El luă locurile cele mai mlăștinoase, pline
de bălării,
le curăță și le întinse, ca pe niște uriașe
pinze
și implintă în ele robuste, fermecătoare
grădini, livezi tinere,
iar pe marginea lor aduse suave, elegante
perdele de liliac,
gingașe perdele de sălcioară cu parfum
amețitor.

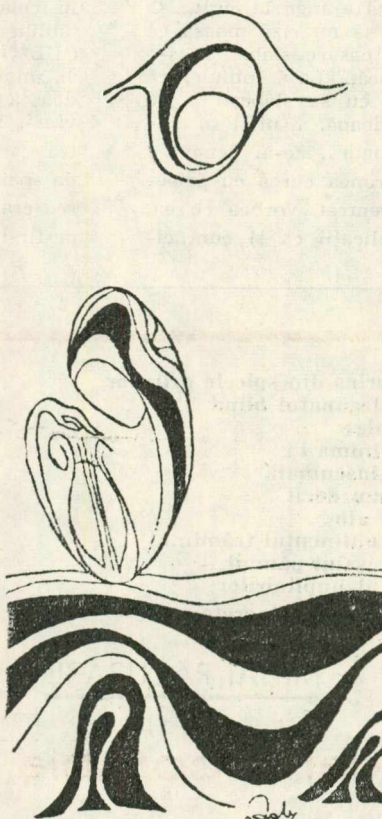
El uni luciditatea cu visul
și luînd țărîmul Mării, de la un capăt la
altul, îl transformă
într-un vis, într-o feerie arhitecturală,
astfel încît,
între valurile Mării și valurile de grădini
și lanuri și podgorii
să treacă acest larg fluviu frenetic înalt și
strălucitor,
de lumini, ferestre și balcoane.

Pe deasupra tuturor acestor priveliști, el
aduse în lung
și-n lat solide șiruri de stîlpi de-naltă
tensiune,
magistrale electrice — ca niște serpentine
albastre
pe zarea albastră
și farmecul spori, ca dintr-o trăsătură
de condei.

El implintă în trupul bătrîn al acestor
pămînturi

TRAIAN COȘOVEI

există
în dobrogea
un poet...

Desen de NUȚU ZAHIU

adînci, uriașe inimi de oțel:
alese platourile cele mai apropiate de cer
și cele mai chinute de arșiță
și care n-au cunoscut niciodată mîngierea
unui izvor
și trase peste pieptul lor involburate
și răcoroase
riuri albastre, în albiile de beton.

Împinse aceste riuri
în nesfîrșite artere de oțel și de beton —
să cuprindă și să cîntărească mult, fulgerînd
ca un singe tinăr,
și spori astfel forța și farmecul acestor
pămînturi.

El așternu agere și elegante drumuri
de asfalt
și uni astfel între ele, cu un fior de cîntec
și viteză,
toate aceste priveliști.

El repetă tot ce-i plăcu mai mult din
toate acestea.
Cuprins de febra creației, realiză zeci de
variante

și le desăvîrșă, le înnobilă și mai mult
și nu pierdu din vedere
nici un amănunt,
dovedind o imaginație vie, nesfîrșită.

Așează buchete de copaci și pomi roditori
în jurul haltelor,
ca în poveștile pentru copii;
Așează cirezi roșii, în proaspete întinderi
de lucernă
și uriașe turme de oi, pe dealurile cele mai
neîmblînzite.

El ridică sate noi, mari, ca niște uriașe
buchete de flori,
pe marginea șoselelor
și în mijlocul oceanului verde al lanurilor.

Din tot ce fusese mai înainte
el păstră cenușa din vatra milenară
și păstră soarele, cu uriașul lui răsărit,
cu nesfîrșitele lui revărsări de lumină și
culoare;

el păstră cerul întreg și înalt,
cu lumina și albastrul lui curat,
în care să se răsfrîngă, limpede, tot ceea ce
a creat el.

El încinse Marea cu temelii de piatră, pe
plaje argintii,
cu solarii imense, cu pajiști de trandafiri —
și îi lăsă întreagă strălucirea ei.

El lăsă vînturile să bată totuși, cu orga
lor uriașă,
dar potolit și să treacă
pe deasupra tuturor lucrurilor create de el.

El păstră cum au fost,
decît le însufleți și le apropie și mai mult,
grandioase perdele ale ploilor de vară,
ca niște fantastice păduri de liliac înflorit,
cu uriași copaci de fulgere prin ele.

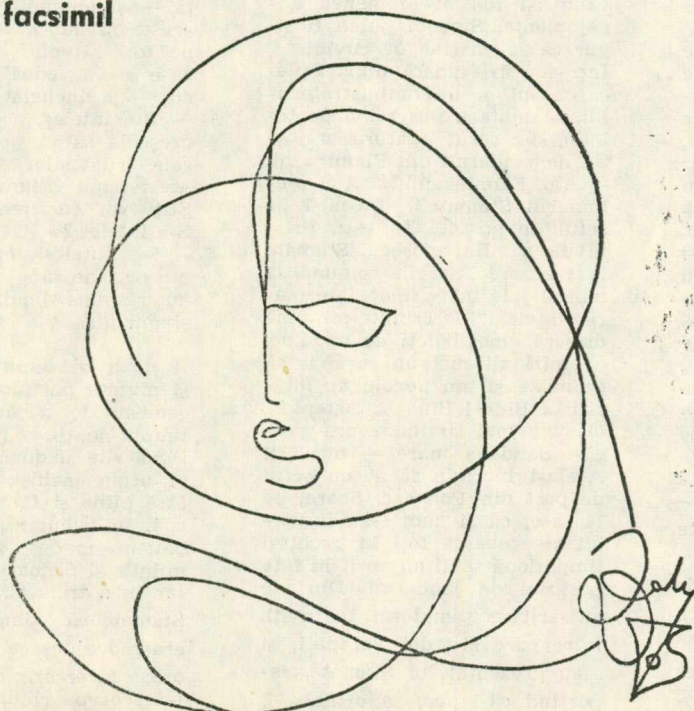
El cheamă să răsune un cîntec mare
pe deasupra întregului ținut.

Acum, ca într-o carte,
cîntești sufletul acestui mare poet demiurg —
în tot ce-i aici.

Și uriașa lui forță și gingășia lui;
și necuprinsa lui voință și setea lui de
frumos;
și strălucitoarea lui imaginație și uriașă
lui luciditate

și putera lui industrială
În totui marele lui suflu innoitor;
în totul — concepția lui bărbătească
gîndirea lui robustă —
patosul lui creator, închinat Omului.
Există în Dobrogea un poet
există în România un poet:
Partidul, viu, trăind în oameni.

facsimil

Singur
Trece timpul ca nisipul pe gîtate din lespedea
și tu vrei să fi odată să omori această hîdră.
Sîngele din trupul tău groaznic în-ț, ajungă la bărbie.
Capetele ei țîțate fiara să-ți le imbrăie!
Dar tu omîndru spăla goală strălucind s-o-nvîrte.
În soare,
Semn că viața peste moarte e pe vînturi
Dar era doar timpul propriu ce din tine ca-n
cascada
Drum i-ai despiciat spre lume tu cu propria
și te iată-n jur de tine cu putetatea vastă
Ca Perseu zîmînd în mîină, însă propria te
teastă

M Beniuc

— Pot să-ți fiu de vreun folos ?
— Ce spui ? întrebă doctorul ieșind pe ușă.
— Pot să-ți fiu de vreun folos ?
întrebă Elena alergând după el pe culoar.
— Da, cu o cafea tare.
În fața doctorului răsări un țăran cu obrazul supt, nebarbierit, cu căciula pe cap, ținând într-o mână un coș mare, iar în cealaltă o damigeană cu vin.
— Dom' doctor... începu el ridicând puțin brațele împovărate ca să arate ce i-a adus, dar Băltărețu îl ocoli și-și continuă grăbit drumul.
— N-am timp. Fii fără grijă. Țăranul se luă după Elena, intră după ea în încăperea, lăsă poverile jos și, în aceeași clipă, ca și cum eliberându-se de ele ar fi rezolvat totul, se lumină la față, își scoase căciula și spuse :
— Să dăm nițică apă la curcă, să nu moară de sete, și citeva boabe.
Scoase curca din uriașul coș, cu ea în brațe se așeză pe covor, într-un colț, băgă mina în buzunarul de la scurtă, atît de plin încît se reliefa prin stofă, scoase porumb și începu s-o îndoaie liniștit : o ținea între picioare, cu policarul și arătăto-

fișe de roman (I)

BLOCUL OPERATOR

de EUGEN LUMEZIANU

rul de la stînga o obliga să deschidă ciocul, cu dreapta îi turna grăunțele pe gît și dădea drumul citorva picături de apă, ochii păsării se albiseră, se arătă obișnuită cu această suferință pentru că accepta tratamentul bărbatului cu înțelegere și, uneori, cînd boabele de apă îi răcoreau gîtlejul, părea că se înfioară de plăcere.
— Cît a mai îndopat-o femeia mea, săraca, pentru moașă, cine știa că o să ajungă la cuțit... O îndopa ca să nu riză moașă că i-a dat o pasăre slabă, ca s-o mulțumească... Lasă, puile, că nu te las eu să slăbești ! De cînd te îndopa, ai uitat să ciugulești singură, te-ai lenevit... Țăranul hrănea curca cu pricepere, concentrat, vorbea cu ea, dădea explicații ca și cum ci-

neva i le-ar fi cerut sau și-ar fi găsit timp să i le asculte, vădea convingerea că, urmînd cu temeinicie munca femeii lui, împlinindu-i dorința, îi va aduce alinare și-i va alunga moartea, iar Elena supraveghea ca feaua aflată pe spirtieră, lichidul se umflă îndată, turnă în două cești, una i-o întinse omului, cu cealaltă ieși din încăperea și, după ce cercetă toate tăblițele de pe uși, descoperi abia în celălalt capăt al culoarului tăblița pe care era scris BLOCUL OPERATOR. Fără să bată și, mai ales, fără să se gîndească la înțelesul acelor cuvinte, intră și îndată priveliștea care i se înfățișă o umplu de spaimă și de greață: încăperea era destul de mare, aproape nesfîrșită; marginea luminii ca-

re izvora din lampa rotundă și joasă din mijloc nu ajungea pînă la pereți — ei păreau de aceea foarte depărtați sau chiar inexistenți —, sub lampă o masă înaltă acoperită cu o mușama verde, acolo, pe masa cu picioare ruginite, zăcea o sferă albă din care se iveau două mîini și două picioare, era, aproape dezbrăcată, femeia care pînă nu de mult trăise în chipul cel mai obișnuit — se îngrijise ca moașă să primească drept recunoștință o pasăre îngrășată — ajunsă în acea stare din pricina copilului ferecat în ea, văzu apoi silueta înaltă și rotofeie a unui bărbat înfășurat într-un halat mototolit, abia scos din etuvă, în vreme ce, îmbrăcat la fel, avînd în plus mască de tifon lăsată sub băr-

bie și, în față, șorț de mușama verde, ca acoperitoarea mesei, Dan Băltărețu își dezinfecă mîinile nu departe de un dulap cu instrumente strălucitoare — singurul element care trezea oarecare încredere.
— Dă-mi tu, ceru doctorul și, apropiindu-se de el, îi văzu ochii îngrijați, iar deasupra lor fruntea acoperită de sudoare. Dă-i și lui Cărămălu, rosti el după ce sorbi jumătate de ceașcă.
Felcerul tocmai tampona locul de unde scosese acul seringii și căuta punctul de la încheietură unde să introducă perfuzia ; fără s-o privească pe Elena, sorbi dintr-o dată lichidul din ceașcă, apoi își văzu de treabă — dacă pacienta ar mai fi capabilă acum să deschidă ochii fără îndoială că, văzîndu-l, și-ar aduna restul puterilor și, ridicîndu-se, ar prefera să răstoarne masa decît să accepte gîndul că unul ca el ar putea să-i facă vreun bine: Cărămălu purta pe umeri un cap enorm, cu obraji roșii, buhăiți, deasupra cărora se deschideau două orificii unde pîlpiau, gata să se

ION FAITĂR

sărbătoarea cerului albastru

Te-am dorit pămînt liniștit
și vesel
precum serile din copilărie
Ș-alerg pe cîmpurile tale
cu fruntea netedă
Să ascult întreruperea cîntecului
de cocori
*recîndu-ți grădinile bogate
și după-amiezile de toamnă
Să-ți văd copiii părăsiți de teama plînsului
că va putezi prea tare cînepa
și vor umbla desculți
prin iarba cu diră de brumă
Deasupra un cer deschis am dorit
în fluturarea marilor drapele
să dăinuiesc în tine
asecînd clinchetul de ris
al fetelor

desprins din spicele grînelor
din legănatul blind
de alge
din inima ta
înseninată
Te-am dorit
crin alb
pe continentul frămîntat
și te salut pămînt
al împlinirilor
stăruitor în tinerețe.

MIHAI PĂCURARU

seara, corabia lunii ...

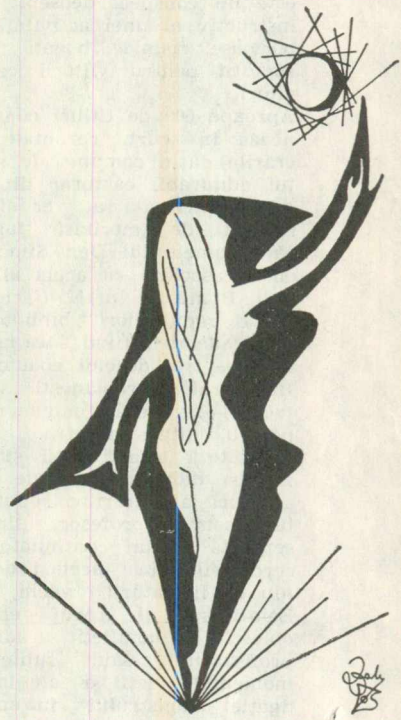
Seara, corabia lunii mă așteaptă
la zidurile livezii.
Pustul mării își sculptase șoapta,
și în mers cu catargul în celălalt
suflet, răsturnam
valurile cu dor de copil.
Începuse să ningă spre cer.
Cintau munții pentru mine,
ridicîndu-mi inimi din pietre,

Începuse să ningă spre cer,
și diminețile au rămas
între noi — cei condamnați frumos,
cu chinul florii de ferigă în minte.
Începuse să ningă spre cer,
și gînditorul s-a pietrificat
la orizontul apei, cu brațele
întinse spre mine.

unul

Te urmăream năluca a mea —
văile mă strigau prin pietre,
apele mă țipau prin lumini sălbătice
de stele,

La vale, în josul rugului rece,
ochii ardeau cu gîndul la soare.
Trecător lovit de ploile amiezii,
lasă-ți secunde să se scurgă prin vorbe,
lasă pădurea în amurgiri de singe alb.
Voi reveni în cîmpia răsturnată
de zimții timpului nemîșcat,
pentru a înflori mai înalt
cu umbra ținută în mine.

Desen de NUȚU ZAHIU

...Peste cîteva zile administratorul Stavrat a intrat ca o vîjelie în cancelaria postului de jandarmi, din Jidoștița, să anunțe pe plutonier că țăranii au făcut jaf în pădurea de pe moșia boierului. Acolo a dat peste Simeon, care, negru-vînat de supărare, venise și el puțin timp mai înainte pentru aceeași pricină.
— Așa ceva în sat la noi nu s-a mai pomenit ! Asta miroase a răzmeriță... aduce a '907... a zis el cu glasul înăspriț de mînie, auzind că și din pădurea lui Simeon, cumpărată abia de cîteva luni, de la preotul Gherase, s-au furat pe puțin cinci-sprezece care cu lemne de cel mai bun soi.
Plutonierul Stamate stătea în picioare, dinaintea mesei, cu gulerul vestonului descopiat, cu chipul pe ceafă. Mușchii obrajilor îi zvîneau. Administratorul s-a răsucit spre el.
— Îți dai seama în ce bucluc am intrat ? Ce-o să spună boierul cînd o auzi de jaf ? Dumneata, ca om al ordinei, ce-ai păzit ?
Parcă de mult aștepta plutonierul asemenea învinuirii, căci s-a înnegurat și mușchii obrajilor i-au zvîcnit mai aprig. Își simțea inima cătrănită și mai grea ca niciodată, gîndindu-se nu atît la paguba făcută de țărani, cît mai ales la situația lui de șef de post pe ai cărui umeri

apăsa greaua povară a faptelor săvîrșite.
— Și ce-s eu, la o adicăteala, de vină ? Sarcina mea este să asigur menținerea ordinei, să iau măsuri și să anchetez pe cei ce încearcă s-o tulbure. Prin asta nu vreau să se înțeleagă că aș fugi cumva de răspundere, dar paza pădurilor nu intră în îndatoririle mele. Pentru asta există paznici, doar de aceea-s plătiți.
Administratorul, surprins de răspuns, l-a privit cîteva clipe tăcut, apoi, temperîndu-și glasul, i-a întors-o ca și cum ar fi vrut să-i cîștige bunăvoința, spre a-l scoate din încurcătură :
— Mă rog ! Mă rog ! Să zicem că ai dreptate ! Să zicem că răspunderea cade asupra mea, fiindcă m-am încrezut în ei și nu i-am supravegheat să vadă cum își fac datoria. Dar lucrurile în nici un caz nu pot să rămîină aici ! Datoria dumitale de plutonier este să cercetezi, să-i descoperi pe vinovați și...
— Da, da ! Mai ales să-i descoperi, a zis și Simeon spre a-l aduce pe plutonier la realitate și a-i da astfel să înțeleagă că sub nici un motiv nu era dispus să treacă cu vederea peste paguba suferită. Cincisprezece care cu lemne nu erau de ici, de colea, și dacă ar închide ochii, ar însemna să-i încurajeze pe țărani să repete jaful, mai ales acum, în plină iarnă, și pe ge-

rul ăsta cumplit care cine știe cît o să mai dureze.
Plutonierul și-a însoțit răspunsul cu o mișcare energică, din cap :
— Se înțelege ! Se înțelege ! Dați-mi cîteva zile de răgaz, și dacă n-o să-i vedeți pe toți legați, apoi să nu mai îmi spuneți mie pe nume. Îi învăț eu mințile ! Știu eu ce am de făcut ! Cînd își lua el asemenea angajamente, Simeon putea fi sigur că se va ține de cuvînt.
Într-adevăr, îndată după plecarea lui și a administratorului, Stamate a pus mina pe telefon și-a cerut legătura cu postul de jandarmi din Flămînzani.
— Alo, Flămînzani ?... Aici plutonierul Stamate ! Dă-mi-l pe șeful de post !... Tu ești, Pristavule ?... Hai noroc ! Stamate la telefon ! Aici în comună la mine-i jale mare, mă ! Jale mare, înțelegi ?... Trimite-mi pînă diseară cinci băieți de nădejde, că mîrlanii mei au început să se miște și am nevoie de întăriri !... Bine ! Bine !... Aștept !... Dar nu mai tîrziu de ora șase, că-i dandana mare — auzi ?!!
Același lucru a făcut cu șeful de post din Ponoare. Seara, pe la șase, ca și cum s-ar fi vorbit să sosească toți în același timp, două sînii au oprit în fața postului de jandarmi. Din ele au sărit zece jandarmi înarmați, între care și doi gradați, și s-au prezentat lui Stamate, raportînd că-i stau la ordine.

— Bravo, ați picat la țanc ! a zis Stamate bucurat că-și putea pune în aplicare planul pe care încă de azi-dimineață îl tot clocea.
A trecut apoi în odaia de alături, i-a chemat și pe ceilalți jandarmi de sub comanda lui, și după ce le-a spus că aveau de îndeplinit o sarcină patriotică de cea mai mare importanță — și' anume de-a descoperi, aresta și aduce legați, la post, pe toți sătenii din ale căror case se va vedea ieșind fum pe coș — a încheiat :
— Bineînțeles, n-o să faceți greșeala să vă opriți pe la casele frunțașilor satului ori să arestați pe vreunul dintre ei !... Știți voi ce vreau să spun !... S-a înțeles ?
— S-a înțeles, dom' șef ! Știm noi pe cine să — și pe cine nu ! au răspuns jandarmii, într-un singur glas.

☆
A doua zi dimineața, magazia și pivnița postului de jandarmi gemeau de țăranii arestați în timpul nopții.
Două zile și două nopți au stat ei acolo închiși, îngrămădiți, fără pîine și fără un strop de apă, în frigul aspru care le-a pătruns în oase și le-a degerat mîinile și picioarele.
Iar în a treia zi, cînd a socotit Stamate că timpul de arest era îndeajuns ca să le înmîlădie orice încercare de rezistență, i-a scos pe rînd, doi cîte doi,

în vederea cercetărilor.
În odaia cea mare, dinspre uleiță, în care focul din sobă ducea, răspîndind o căldură plăcută, Stamate, de cum dădea cu privirea de ei, îi lua în primire, numaidecît, de la masă, plină cu tot felul de dosare și hîrtii la care ședea :
— ...Și ziceți că voi nu știți nimic, hai ?!... Apropiati-vă ! Apropiati-vă ! Spuneți cum ș-

jaf în

întîmplat povestea aia cu lemnele, și scăpați mai ușor !
— Ce poveste, dom' șef ? !... Cîte lemne ?!! Îngăimau arestații sleiți de nemîncare și nesomn și dîrdîind de frig.
— Cum ce poveste ? Aia cîte lemnele pe care le-ați furat din pădurea boierului și a morarului... Ori vă prefaceți că nu știți, hai ?!
Cei ce mărturiseau de bunăvoie se alegeau cu cîteva pumni pesfălci și erau băgați la loc, în arest, în vederea încheierii a

**FABRICA
DE
CELULOZA
ȘI HÎRTIE
PALAS
produce
și livrează :**

- Hîrtii și cartoane metalizate, argintii și colorate negofrate cu impermeabilități la vapori de apă, grăsimi, aer, arome. Se utilizează la ambalarea produselor zaharoase, lactate, patiserie, panificație, cosmetice, țigarete.
- Hîrtii și cartoane cerate impermeabile la vapori de apă, grăsimi, termosudabile. Se utilizează la ambalarea produselor zaharoase, panificație, congelate, gustări, săpunuri, rulmenți.
- Hîrtii acoperite cu emulsii de polimeri termosudabile cu proprietăți de barieră la mirosuri, esențe, vapori de apă, grăsimi. Sînt destinate ambalării produselor alimentare, lactate, farmaceutice, uz casnic, gustări.
- Hîrtii acoperite cu polietilenă, de asemenea, termosudabile cu impermeabilitate foarte bună la apă, vapori de apă, gaze. Sînt indicate la ambalarea produselor alimentare (drojdie, înghețată), lactate, farmaceutice etc.
- Hîrtii ornamentale tipărite, cu modele presate în relief, eventual acoperite cu polietilenă. Utilizare : ca material decorativ, fețe de masă.

**T. A. P. L.
Constanța**

anunță

deschiderea unui

nou

PATE - BAR

în str. Ștefan cel Mare,

cu un sortiment

bogat de produse

de patiserie și cofetărie,

bragă și vinul casei.

TEATRUL LIRIC CONSTANȚA
prezintă opereta

BALLA SAVOY

regia : ION DRUGAN

maestru de cor : BORIS COBASNIAN

dirijor : SILVIU PANȚIRU

coregrafia : BOTZI SZABO

CREAȚIA INSEAMNA

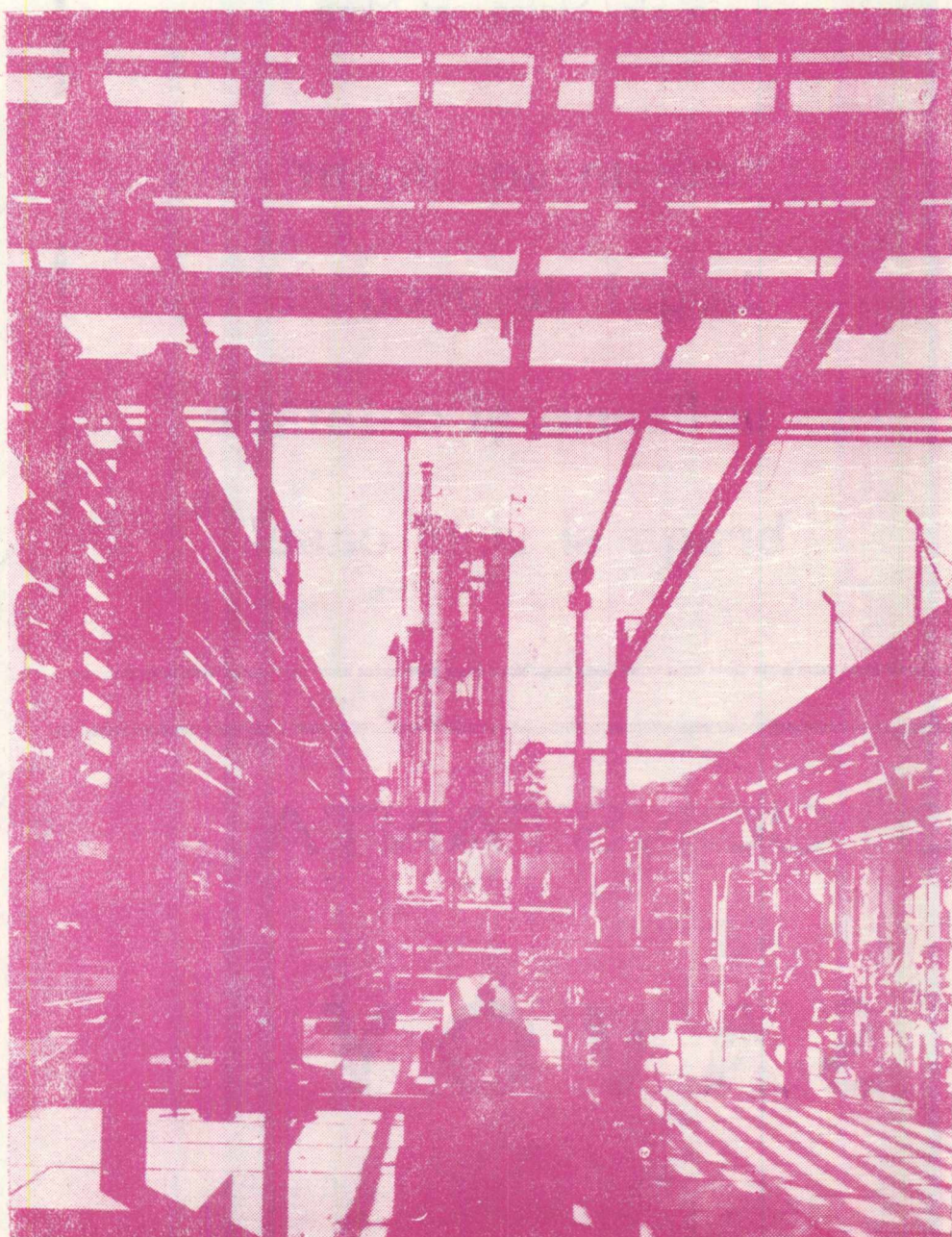
Proiectat pe fundalul majestuos al Carpaților, orașul Victoria se înfățișează ca o puternică, grandioasă citadelă a chimiei, una dintre localitățile intrate în eposul cotidian al vremii noastre. Panorama blocurilor zvelte, mărturie a grijii de care se bucură, în România de azi cel ce muncește, este comentată din loc în loc de cilindrii imenși, înalți ca turele de catedrală gotică, ai instalațiilor industriale. Acolo, între pereții tubulari de metal, aidoma țevilor unei orgi a cărei uriașă cupolă este cerul, au loc transformări miraculoase ale materiei, se petrec minunile chimiei. Peisajului montan, combinatul chimic „Victoria” i-a adăugat note noi, sporindu-i prețul frumuseții. Nu i se putea afla un mai potrivit nume acestei cetăți care simbolizează o adevărată victorie a oamenilor asupra lipsei de industrie din acele locuri. Și în plus, încă o victorie, una dintre acele care s-au repetat, cu zecile, cu sutele, în anii construcției socialismului: o dată cu implantarea unităților industriale în locuri destinate odinioară în exclusivitate agriculturii, structura profesională s-a schimbat, oamenii trecând la abordarea unor meserii noi, în conformitate cu cerințele eticii. Au apărut astfel betoniștii, electricienii, me-

canizatorii și, în cazul de care ne ocupăm, operatorii chimiști. Tăranul de altă dată a învățat să stăpânească agregate de forță, să se apropie de tainele intime ale prefacerii materiei. Toate acestea se traduc într-o nouă împlinire a personalității, într-o nouă imagine despre rosturile și propria sa putere. Și aici, ca și la Bicăz, ca și la Săvinești, socialismul și-a afirmat uriașă sa potențialitate creatoare, umanizatoare, puternica sa funcție civilizatoare. Orașul Victoria de astăzi, omonimul combinatului — acesta fiind centrul de greutate al localității — este o strălucită confirmare a pasiunii novatoare a omului, a constructivității sale. Ca un adevărat nucleu polarizant, combinatul își exercită până departe influența, în sensul de a fi un adevărat punct de reper pentru orașul constituit în funcție de masivul său grup de clădiri și de instalații; de aici impresia, pe care fiecare vizitator o încearcă, de unitate între oraș și combinat, impresia de „corp comun”, de prelungire a unității cu profil industrial în complexul urbanistic creat datorită prezenței industriei.

**Activitate impetuoasă, rezultate
din ce în ce mai bune**

În cuvîntarea ținută la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, în privința creșterii producției industriale, „ritmuri mai înalte, care ajung pînă la circa 16 la sută, s-au realizat în ramurile care asigură accelerarea programului tehnic, modernizarea producției și ridicarea calității produselor, cum sînt industria construcțiilor de mașini, chimică precum și industria ușoară.” Desigur, în ansamblul industriei chimice, ramură

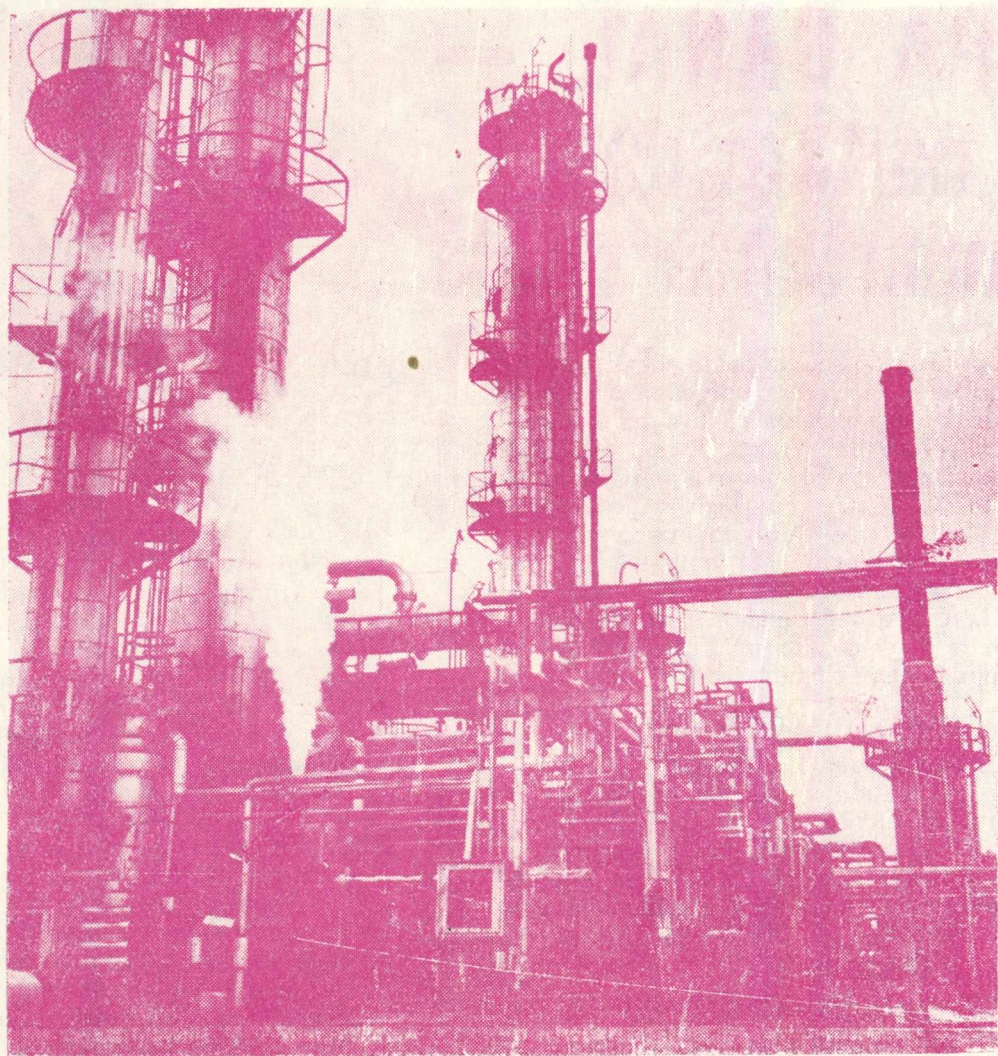

PASIUNE

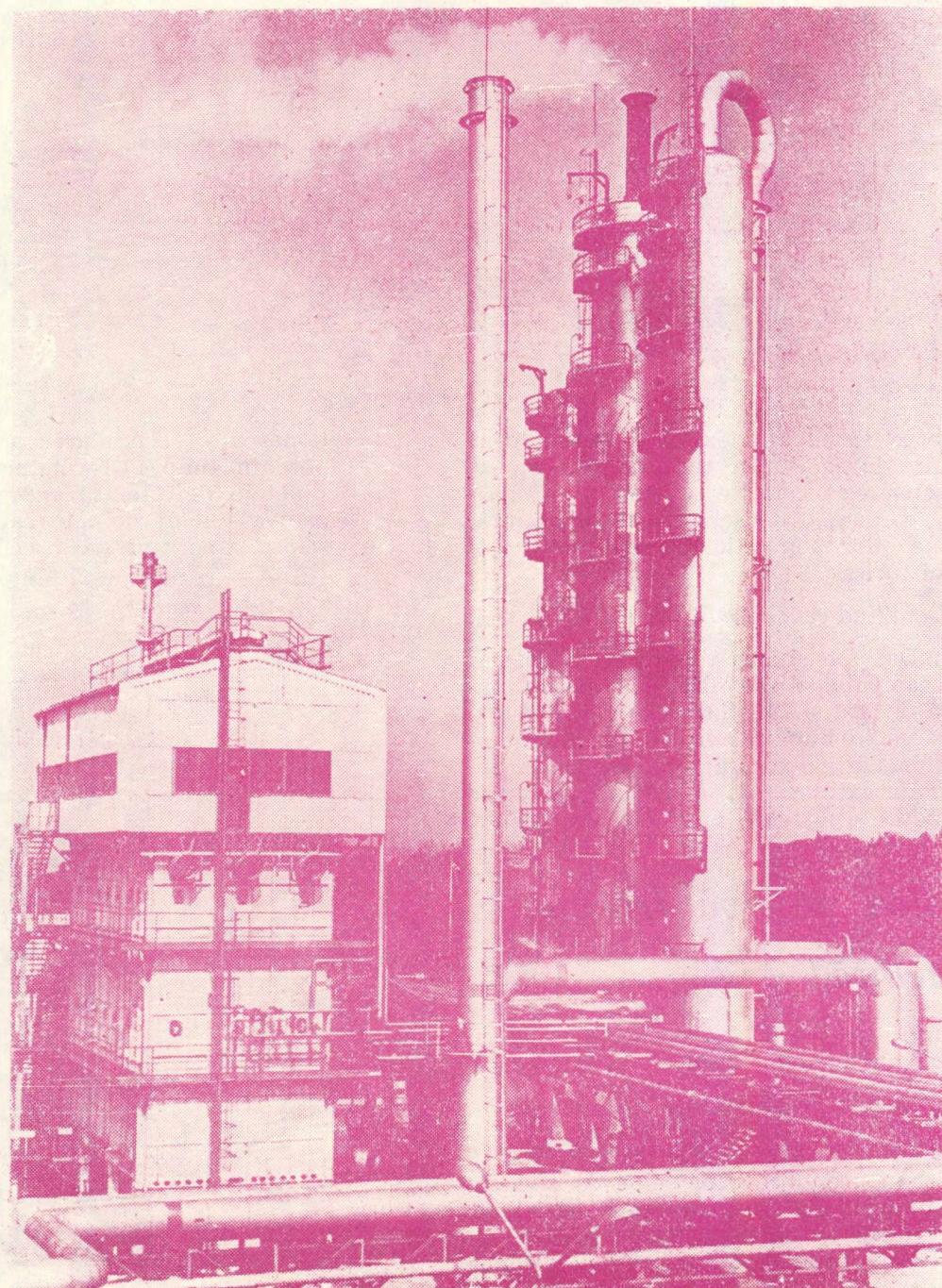
foarte importantă a industriei românești actuale, o pondere însemnată o deține și Combinatul chimic „Victoria”. Ca și în celelalte locuri de muncă, ca pretutindeni în țară, colectivul de muncitori, tehnicieni, ingineri este angajat cu entuziasm și dăruire în opera profund patriotică a înfăptuirii planului cincinal înainte de termen. În presă, la radio, pe micul ecran, numele combinatului „Victoria” este adus asociat cu noțiunea de hărnicie. Lupta continuă pentru ridicarea „stachetei” calității produselor, pentru diversificarea sortimentelor, pentru asigurarea unei înalte ritmicități a livrărilor, iată câteva dintre trăsăturile dominante ale activității acestor oameni minunați, deprinși de-acum să smulgă materiei secretele sale, să izvodească noi și noi produse, necesare atât pe piața internațională cât și pentru export. O simplă privire asupra specialităților industriale cărora combinatul le asigură unele dintre materiile prime este de ajuns pentru a determina, cel puțin în linii esențiale, însemnătatea acestui grandios centru industrial. De pildă: urelitul I.S., folosit la fabricarea împletiturilor de sticlă, materiale termoizolatoare și fonoabsorbante, interesează îndeaproape industria construcțiilor, altfel spus — acțiunea de ridicare a miilor și miilor de blocuri structurate pe îndrăzneța verticală a orașelor noastre de azi. Industria hârtiei nu poate fi concepută fără urelitul H.M. și H. E., viopretul T.R. este folosit la apreturile textile; industria vopselelor utilizează într-o largă măsură nitroceluloza, cu variantele sale. La fabricarea produselor farmaceutice, se folosește hexametilentetramina; industria mobilei nu se poate lipsi de adezivii ureoformaldehidei; acumulatorii, despre a căror însemnătate nu mai este nevoie să vorbim, au în componența lor acidul sulfuric tehnic; carbonatul de amoniu destinat industriei alimentare își află, la rândul său, o importantă întrebuințare. Să adăugăm, pentru a avea o listă cât mai completă, faptul că produse ca ureea interesează în cel mai înalt grad agricultura. Această simplă enumerare dă, considerăm, o idee edificatoare asupra însemnătății producției combinatului chimic „VICTORIA”. asupra rolului activ pe care această modernă întreprindere îl are în viața noastră economică.

Prezență competitivă pe piața externă

Combinatul chimic „Victoria” livrează produsele sale, într-o gamă complexă de sortimente, în țări cu o îndelungată tradiție industrială. Singur acest fapt este probant pentru înalta calitate a acestor produse, pentru corectitudinea manifestată în materie de livrări, pentru atenția pe care colectivul întreprinderii o manifestă în permanență pentru marca fabricii. Acel „V” de pe emblema combinatului este garanția calității și promptitudinii, a seriozității manifestate în raporturile cu partenerii comerciali. Simpla enumerare a acestor parteneri este suficientă pentru demonstrarea considerației de care se bucură combinatul: Austria, Olanda, Iugoslavia, Republica Federală Germania, Anglia, R.P. Chineză, Italia, Danemarca, Cehoslovacia etc. Semnificativ este, de asemenea, și faptul că în perspectiva unui viitor apropiat, producția fabricilor din cadrul combinatului va crește considerabil. Câteva cifre: producția de metanol — cu 200 la sută, producția de schimbători de ioni, cu 150 la sută, cea de cleiuri cu 85 la sută, în raport cu 1971. A. M.

publicitate TOMIS

INTREPRINDEREA APA CANAL — o unitate de importanță vitală

Mai puțin cunoscută, poate, decât alte unități, întreprinderea județeană de apă și canal este — o spunem fără nici o exagerare — de importanță vitală, atât pentru cetățeni cât și pentru activitatea economică a județului nostru. În legătură cu rosturile sale, cu atribuțiile și funcțiile întreprinderii, am pus tovarășului inginer *Eugeniu Secară*, director la I.A.C., câteva întrebări la care d-sa ne-a răspuns ca și ceilalți doi interlocutori, cu desăvârșită amabilitate.

— *Care este activitatea I.A.C. ?*

— Întreprinderea noastră este specializată în lucrări de alimentare cu apă și execuții de lucrări de canalizare în municipiul Constanța, în zona litoralului precum și în principalele centre de populație din județ: Medgidia, Cernavodă, Hirșova, Băneasa, Negru Vodă, Ostrov și Mihail Kogălniceanu.

— *Ce servicii prestează întreprinderea ?*

— I.A.C. produce apă, prin determinarea prealabilă a surselor și punerea lor în exploatare, distribuie apa potabilă — prin rețele de distribuție și asigură cu apă unitățile industriale și rețeaua turistică.

Trebuie să menționez că, străduindu-ne să fim la înălțimea tuturor exigențelor, să satisfacem cererile tuturor beneficiarilor, acordăm o deosebită atenție asigurării nevoilor populației și celor ale sezonului turistic.

— *Detaliind cele de mai sus...*

— ...Da. Executăm, pentru populație, bransamente și racordări la rețeaua publică de apă și canalizare, asigurăm funcționarea în bune condiții a tuturor acestor instalații, executăm de asemenea lucrări de extindere și dezvoltare în raport cu necesitățile care apar în permanență.

Risipa de apă trebuie stăvilită!

Interviu cu tov. *Gh. Gazibar*, ing. șef cu probleme de exploatare — producție.

— *Care sînt preocupările dv. actuale ?*

— În primul rînd, satisfacerea în cele mai bune condiții a nevoilor de apă ale populației ca și ale unităților socialiste. Este o sarcină căreia îi răspundem cu atenție, cu promptitudine. În al doilea rînd, o preocupare majoră a întreprinderii noastre este stăvilirea pierderilor și risipei de apă. Acestea sînt, de altfel, pricină pentru care sîntem uneori nevoiți să

refacem calculele inițiale, să alocăm noi fonduri de investiții...

— *Care sînt cauzele și cum se poate remedia această stare de lucruri ?*

— Atît la nivelul populației cît și în întreprinderi, consumul depășește nu o dată normativele pentru că : există defecțiuni la instalațiile interioare ale abonaților și, în plus, se consumă apă nerațional. Cu ocazia numeroaselor noastre investigații, am constatat că se pierde *nejustificat* apă, *mai ales în sezonul turistic*. Or, se știe că împotriva risipei de apă s-a stabilit, de înșăși conducerea de partid și de stat, un program de măsuri, între altele Legea 5/1972 care ne oferă un instrument juridic față de consumul abuziv. Pierderile acestea sînt suportate de economia națională, prin introducerea de noi investiții ; iată de ce trebuie spus un *nu hotărît* risipei !

— *Ce ar trebui să întreprindă, în acest sens, abonații ?*

— Unitățile socialiste să construiască, din capul locului, instalații pentru recondi-

beneficiari, e nevoie de noi stații de epurare și de recalcularea rețelei de canale deversoare.

— *Dv., ca întreprindere, ați acționat pentru prevenirea acestor neajunsuri ?*

— Desigur. Am întreprins o serie de acțiuni de atenționare, atît cu beneficiarii direcției cît și cu ministerele, prin Consiliul popular județean. De curînd am discutat în acest sens, cu o delegație a Ministerului Turismului...

— *Cum se efectuează controlul calității apei ?*

— Sîntem obligați prin lege să urmărim atît indicatorii de calitate ai apelor uzate (în cadrul complexului de măsuri pentru protecția mediului), cît și calitatea apei potabile. Dispunem de două laboratoare centrale, specializate — unul pentru apă potabilă, altul pentru apă menajeră, încadrate cu personal de înaltă calificare, chimiști și biologi. Aceste două laboratoare le dirijează și pe cele din județ.

Lucrări de extindere a surselor de apă

Interviu cu tov. *Nicolae Pitu*, ing. șef adjunct cu probleme de dezvoltare.

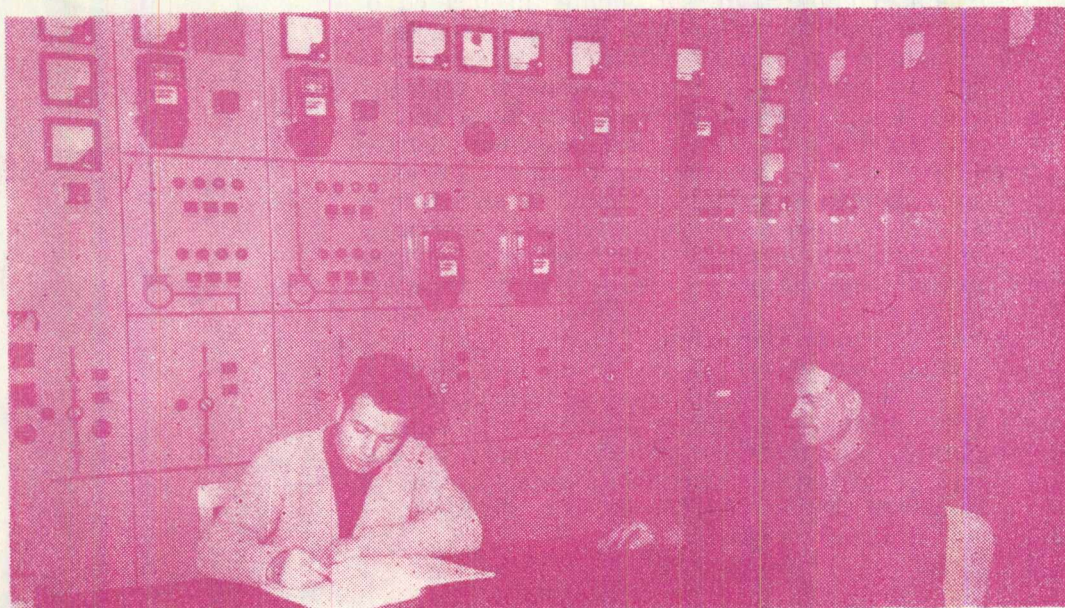
— *De ce ați întreprins, aceste lucrări ?*

— În virtutea faptului că zonele de locuințe se extind mereu și pentru că nevoile industriei cresc în permanență. Nu mai vorbim de consumul suplimentar în sezon. De altfel, o parte din această cantitate de apă este trimisă către cele două Eforii.

— *Ce lucrări de canalizare ați întreprins recent ?*

— Extinderea sistemului de canalizare deja existent în Constanța, Techirghiol, Eforie și Mangalia, extinderea stațiilor de epurare din Eforie Sud și Mangalia, punerea în funcțiune a unei stații de epurare la Constanța-Sud. 1

A. MIHAI

TELEFOANE UTILE ÎN SISTEMUL I.A.C.

pentru instalații, bransamente, remedieri, adresați-vă la telefon : 123 85 — zona Constanța ; 47 — Ovidiu ; (917) — 41032 — Eforie Nord ; (917) — 5 12 63 Mangalia.

ngă, ochii lui mici și tulburi, ea buze groase, răsfripte, respirația îi mirosea a vin oțet, creștet se iveau un puf rar, colorat, iar miinile erau mari, spite, cu degetele galbene de tun — înfățișarea lui o făcu pe Elena să se îngrijoreze de starea pacientei. Nu se aștepta înfilnească un astfel de ipoimen într-o sală de operații, icum ar fi ea, alături de docul Dan Băltărețu.

Vrei să asisti? întrebă docul.

Elena nu răspunse, rămăsese ca ralizată nu departe de masa

operație și, închipuindu-și nemișcarea ei arăta dorința a asista, doctorul se întoarse re gravidă, ceru pulsul, conplă efectul anesteziei, apoi, ca cum s-ar fi apucat să scrie

va, plimbă încet bisturiul pe rta rotundă ca o minge de

ă, de sub o coapsă pînă sub alaltă, desfăcînd trupul care,

acel loc, avea, asemenea unui lb de ceapă, mai multe că-

și pe care doctorul le tăia d pe rînd, miinile înmănu-

te căutau să smulgă trupul ui copil din trupul mamei

le, se mișcau cu rapiditate, i siguranță, cuvințios, să nu

rice, știau locurile, pîneau,

se strecurau, tamponau, căutau, tăiau iar, pînă cînd, în cămara lui vie, apăru fătul, stătea ghemuit, parcă s-ar fi ascuns acolo, parcă se prefăcea că doar-me după ce, dimineața, cineva ar fi smuls pledul de pe el.

Dintr-o dată, femeia avu credința că înțelege și își reveni: de ce atîta teamă? nimic nu era real, chirurgul pusese totul la cale, chirurgul îi dădea un spectacol sau o lecție — tot-una — folosindu-se de mulajul unei gravide care, bineînțeles, imita perfect o gravidă adevărată, iată miinile apucă fătul și-l săltă ca dintr-o copaie, el tace și e moale, ca de cauciuc,

Cărămălău îl ia imediat, mai curînd îl prinde din aer, îl așează pe o altă masă, mai mică,

și începe să-l maseze, să-l lovească încet cu palmele lui

mari, parcă ar fi vrut să dea viață celui copil, acționa con-

centrat, fără odihnă, îndirjit, convins că degetele lui butucă-

noase vor reuși să treacă dincoace, în lumea noastră, un

prunc de cauciuc. În vremea asta, puțin ostent, fără să se

sinchisească de mascarada felcerului, doctorul așeza la loc

și cosea, privea din cînd în

cînd la fața femeii care, îndată după operație, prinse un contur propriu, același lucru petrecîndu-se cu gîtul, cu umerii, cînd el împunse ultima oară, ferestrele vibrară de cîntecul cocoșilor, chemare irezistibilă pentru că fătul scoase primul țipăt.

Elena, sleită de puteri, cu fața șiroind de apă, înțelese că scena la care asistasese fusese rea-

lă, cu un mare efort își adună puterile și nu căzu.

— Patru kile șase sute, anunță Cărămălău care cîntărea nou-

născutul. Asta nu putea să iasă, spuse el rîzînd gros.

— E vinăt? întrebă doctorul.

— Prea puțin, pe buza de sus, răspunse Cărămălău în timp ce

înfășa copilul.

Fără îndoială că portarul spi-

talului învățase să aprecieze cum se cuvine timpul unei ast-

fel de operații, pentru că, nechemat de nimeni, intră tocmai

la momentul potrivit ca să-l ajute pe Cărămălău să transfe-

re lăuza pe brancardă și în ul-

tima clipă, văzînd că doctorul vrea să-și lepede șorțul și mas-

ca, anunță:

— A mai venit una. Tot așa, nu poate.

— Scoate pacienta, ceru doctorul care, cunoscîndu-l pe bătrîn, se străduise ca glasul să nu trădeze nici cea mai mică surpriză. Scoală sora să supravegheze pe mamă și pe copil.

— E la ușă, spuse portarul.

Așteptînd parcă aceste cuvinte, doctorul străbătu sala pînă la

ușă, o deschise și în cadrul ei apăru sora — o fată subțire și

foarte tină, nu părea să aibă mai mult de șaisprezece ani, și

nici nu avea mult peste această vîrstă — la care țipă nestăpî-

nit:

— Ce faci dumneata, domnișoa-

ră, dormi, nu-i așa? De ce dormi, dumnezeii măsii, domni-

șoară?! Tu dormi și eu îți bărbieresc pacientele! Taci și la-

să-mă să urlu, domnișoară! Răcorit, se răsuci, făcu cițiva

pași, apoi se întoarse și, cu vocea lui de totdeauna, spuse:

— Te rog să ai grijă de lăuza și de copil. La urma urmelor,

eu te-am lăsat să dormi. Ce să faci aici? Lasă, nu plînge. La

naiba! Ai grijă de ei. Te rog mai fă-mi o cafea, fi ceru Ele-

nei. Dar ce ai? Ți-e rău?

— Nu, spuse Elena, n-am nimic. Poate unde e noapte... La

ora asta obișnuiesc să dorm.

Se rupse de lingă perete, văzu că poate să înainteze, străbătu culoarul, la ieșirea din sală se opri o clipă lăsînd să intre brancarda cu a doua gravidă care gemea și-și striga mama, în cameră îl găsi pe țărănul care continua să îndoae curca, stătea în colțul lui și-i turna boabe și apă pe gît, pasărea primea, trupul îi devenise rigid ca un sac în formă de pasăre plin cu porumb, în fața spirtierei, amestecînd cafeaua, se întreba dacă cele ce se petrecuseră nu fuseseră rodul creierului ei surescitat, altfel cît porumb era în stare o curcă să înghită?

— Ai un băiat zdravăn, spuse Elena. Și mama e sănătoasă.

Țărănul ridică ochii spre ea, dădu drumul pasării care ră-

mase nemișcată lingă el, cu picioarele puțin depărtate și cu

ghearele bine fixate în podea, ca să reziste, să nu se frîngă

sub noua ei greutate, miinile lui se așezară ostenite în pcală, în-

chise ochii și, cu capul aplecat pe umăr, scăpat de teroarea

morții care dăduse ocol casei sale și de care se apăraseră ur-

mind dorința nevastei lui de a hrăni o vietate, adormi.

A. I. ZĂINESCU

Elegie de zestre

Cineva a primit de zestre o floare
m se duce, uitați-vă, s-a dus.
Pe, pămîntul să și-l prindă, supus,
miini, reavăn, și de picioare.

prește-te însă, doamnă pădure,
oprește
ai asvirli cu șa verde și friu.
îgheată odată, domnule riu,
te spinare de cal cu păr veșted

rimit, n-ar mai primi, așternut
elitoare de piatră, groasă.
-i mai tune și fulgere-n casă
se mute, necunoscut.

prește-te însă, doamnă pădure, mai
stringe-le
odată și-odată — arsura.
stimpără-i, domnule riu, gura
captă-i la loc singele.

Ține o ramură-n miini de busuioac tare
Și ține o rădăcină, în brațe, de plop
Pe care-o aruncă-n înveliș de gropi
Și tace ca o supărare

Mai oprește-te, însă, doamnă pădure,
mai pune-i
Și dumneata, domnule riu, vreo întrebare.

elegia focului

Ca un ciine în iarbă, focul
Cu un lanț verde bățut, înstelat pe spinare
Fără sfîrșit să-l porți prin lume după
tine,
Prin văile amurgului și să te tot duci.

Așa prin lume, orb cu aștrii,
Tot în apropierea ta mereu și tot departe,
Cu un lanț de iarbă, focul, după tine,
Ca un ciine în iarbă, focul, și să-l treci
În brațe apa uitătoare-a somnului,
Să-l lași apoi să ți se culce în brațe,
Și să adormi așa cu el în brațe,
Ca niște fluturi ochii
Pînă cînd ți se lipesc de miini.

Se va răci cenușa-n nori, și tot el
Se va repezi s-o spulbere,
Ți se va bucura cum iarba la picioare.
Ca un ciine în iarbă, focul, cu un lanț
De iarbă bățut, înstelat printre alfe
Viețuitoare și mai înalte.

și zăpada

Si zăpada, ehei, și zăpada care e-un fel
De plimbare cu miinile la spate
Printr-o arenă goală!

E o coridă albastră în care
Fluid țipă săbii
Și-n loc de aplauze, păsări
Curg de smoală prin aer

Se destupă auzul ca un tunel
Cosmic prin care steaua răzbate;
Și zăpada, ehei și zăpada care e-un fel
De plimbare cu miinile la spate

Printr-o arenă goală.

alb — fără iertare

Spaima uscatului și setea de uscat
Poate că tot așa încep, fără iertare;
Oul de corb ce bubuie cutremurat
Și-n care grădini cioenesc amefitoare.

Albă zidirea lumii roasă dedesubt,
Steaua împăienjenind, pe mări, catarge,
Vederea aripei cînd zborul i-a fost rupt,
Țărnul în care globuri de lumină
spargem.

Un colier, al nopții, fraged aruncat
Și putrezind la mal cum trestile rare,
În lemn uscat de sălcii luna-ncremenind
curat,
O carie ce se aprinde-n prag, de-nfiorare.

Dar poate că tot așa începe, -a și-nceput
Spaima uscatului din tălpi stăpînă.
O, nîngea atît de veșnic și necunoscut
Că și azi mă duce, parcă, un copil
de mină.

lor de trimitere în judecată
pentru jaf și încercare de răz-
meriță. Cei care însă se încapă-
nau, încercînd s-o scalde ori
i nu mărturisească tot, erau
imisi, numaidecît, c-o lovitură
de pumn, în brațele a trei din-
re jandarmii care stăteau, cu
chimbul, la ușă.

— Ia descâlțați-l, mă! le po-
ncea, îndirjit. Îl învăț eu
înte cum se joacă tontoroiul
e cărbuni aprinși.

În jandarm îl lua pe sus pe cel

ce-l plesnea, dintr-aceea se în-
fierbînta mai tare și-l croia mai
virtos și mai cu sete. De durere
țărănul începea să urle, se în-
chircea, se zvîrcolea, mușcîndu-
și buzele și încleștîndu-și
pumnii înroșiți de ger, în vre-
me ce vîna de bou șuiera des-
pîcînd aerul și izbînd într-una
și fără socoteală.

— Ao!eo, dom' șef!... Mor!...
Iartă-mă!... Nu mai da, dom'
șef, că spun tot!... țipa omul
înebunit de durere și zvîrco-

de plîns, cu tălpile picioarelor
plesnite și însingerate de ploaia
loviturilor fără număr, omul
începea să se dea jos dar se
prăbușea numaidecît, pe podea,
urlînd și gemînd, zbătîndu-se
înecat în lacrimi și mușcîndu-și
pînă la singe buzele învinețite
de frig.

Iar dacă încerca să se tîrască
înspre ușă, închipuindu-și că
era liber să plece, Stamate îl
făcea să încremenească, răc-
nînd:

— Stai, stai, că n-am terminat!
Mai întîi pune degetul coalea,
pe declarație, să nu te aud
miine-poimîine spunînd la ju-
decată că tu nu știi nimic și
că n-ai furat nimic.

Doi jandarmi îl ridicau pe om
de subșuori, îl ajutau să-și în-
moaie degetul în cerneală și
să-l pună, cît mai apăsător, pe-o
foaie de hîrtie nescrisă, și nu-
mai după aceea îl băgau la loc
în arest.

Astfel, cercetările începute în
cursul zilei de joi au tînut pînă
sîmbătă seara, tirziu. Peste
cincizeci de țărani au fost an-
chetati, bătuți, schingiuiți,
doar-doar l-or spune pe cel care
i-a îndemnat să intre în
pădure. De spus însă nimeni
n-a spus nimic, de fapt nici nu
știau cine anume dintre ei era.
Au luat totul asupra lor, zicînd
că de vină nu era nimeni, în
afară de ei și de lipsurile care
i-au împins să săvîrșească fur-
tul. Așa că dumînică dimineața,

obosit de atîta trudă și de atî-
tea cercetări, plutonierul și-a
îngăduit cîteva ceasuri de
odihnă, la pat: dar, imediat
după masă s-a întors cu puteri
noi la post și ancheta și-a
urmat cursul ei obișnuit. Mai
erau de cercetat vreo cinci-
sprezece țărani, între care și
Moisă Rusalin, veteranul, cel
cu pieptul plin de decorații, și
alți cițiva lăsați, într-adins,
mai la urmă.

Istoviți de foame și clătînînd,
speriați de urletele și de sufe-
rințele îndurate de cei de dina-
întea lor, cei mai mulți și-au
reunoscut vina înainte de-a mai
apuca să fie luați la rost de
către plutonier. Acesta, satis-
făcut și bucuros că lucrurile
mergeau mult mai ușor ca la
început, a trecut cercetările pe
seama jandarmilor, el multu-
mindu-se să stea liniștit deo-
parte, la masa de scris, urmă-
rînd desfășurarea anchetei și
intervenind doar atunci cînd
socotea el că era cazul să in-
tervină.

Cercetările au mai tînut două-
trei ceasuri. Între timp a fost
adus și Moisă Rusalin, vetera-
nul, însoțit de doi jandarmi ca-
re i-au făcut vînt pe ușă.

La vederea lui, plutonierul a
tresărit, înălțîndu-și sprîncenele,
Nu se aștepta să dea ochii chiar
cu el. Auzise că ar fi bolnav,
și că de cînd banca îi vinduse
la licitație casa, și pămîntul
pentru împrumutul și dobinzile

neplătite la vreme, ar fi cerut
să-i fie păsuită șederea într-una
din odăi, pînă ce va fi în stare
să-și găsească o nouă locuință.
Dar iată că Moisă Rusalin nu
era bolnav, altfel nu l-ar fi
ridicat jandarmii, și de vreme
ce văzuseră ieșindu-i fum pe
coșul casei, înseamnă că șede-
rea îi fusese îngăduită.

— A, lume nouă!... Poftim,
poftim! Bucuros de oaspeți,
Rusaline! i-a zîmbit făcîndu-i
semn, cu degetul, să se apro-
pie.

Și pînă ce să apuce Rusalin
să se împotrivească, jandarmii
l-au luat pe sus și l-au întins
pe masă, desculț și despuiat.
Apoi cînd vîna de bou a prins a
șuiera și a-i brăzda spinarea și
picioarele înlemnite de ger, el
n-a scos nici un cuvînt, ci nu-
mai s-a încrîncenat dureros, în
sine, a gemut, s-a închiricit, s-a
zvîrcolit, încleștînd din fălci și
simțînd cum toată durerea i se
adunase în inimă, tăindu-i res-
pirația. Singele i-a țîșnit din
tălpile degerate, din spinarea
sfîșiată de lovituri. Apoi odaia
a început să se clatine, să se
întunece, totul a început
să se întunece și să pia-
ră în jurul lui, și în clipa
cînd a voit să deschidă ca să
strige la plutonier să nu-l mai
lovească, și-a pierdut cunoștin-
ța.

*) Fragment din al doilea vo-
lum al romanului „Damen! la
pîndă”, în curs de apariție.

Pădurea moșiei

de LIVIU BRATOLOVEANU

a cauză, ceilalți doi îl întin-
eau pe masă, și-l descâlțau de
pînci.

— Spui, mă?! mai întreba plu-

tonierul înainte de-a pune în

plăcare vîna de bou.

— Ce să spun, dom' șef, dacă

am furat nimic?!

— Da' atuncea cine a furat,

mă? Cine a intrat în pădure?

— Unde ai avut tu lemne ca să

aci focul — din aia mă-tii,

ai?!!

și trăgîndu-se un pas îndărăt,

l plesnea cu vîna peste tălpile

picioarelor înghețate — și de

lindu-se, că în gură de șarpe,
pe scîndura tare a mesei. Spun
tot, dom' șef!... Ao!eo, măicu-
lița mea, Cristoase, nu mai
pot!... Mor!...!

— A, te-ai hotărît? Care va
să zică recunoști că ai intrat în
pădure?! rînjea plutonierul
gîfîind de atîta efort dar satis-
făcut, oprindu-se din lovituri.
Și după ce-l descosea să spună
dacă a intrat în pădurea boie-
rului ori în cea a lui Simeon,
cîți stînjeni de lemne a furat,
cine a mai fost cu el și cine l-a
îndemnat să comită nelegiuirea,
îi porunceau să se dea jos de pe
masă. Sfîșiat de durere, slușit

Timpu le rămăsese fidel tipografilor constructori. Prognosticele rămăneau optimiste, iar pe șantier lucrul se desfășura în regim prelungit. Au fost consultate aproape toate cadrele din întreprindere. Hala de producție trebuia să fie dată în folosință la soroc. Atelierele tipografiei promisese să sprijine șantierul. Angajamentele fuseseră sincere rostite, dar în realitate rămăsese același calvar: să rupi cîțiva oameni din formațiile de lucru. Majoritatea șefilor de ateliere păreau să sufere de o curioasă amnezie. Uitaseră de graficul programator. Inginerul Frăsinaru își irosea un timp important pentru a le reaminti obligațiile. Silit la un nefiresc apostolat, schimba uneori cu ei cuvinte aspre. Nici șefii de serviciu nu se bucurau de o memorie mai bună. Toți funcționarii deveniseră strict necesari. Aveau loc prelungite parlamentări, se făceau compromisiuri. Nervii uneori vibrau ca strunele. Se rosteau amenințări cu sancțiuni. Dar funcționarii se desprindeau foarte greu de lipiciul scaunului. Ploua cu motivări și, poate, erau suficient de întîrzieri de lucrări, facturări în asalt, tehnologii ce nu se lansau la timp, activități în nenumărate comisii, prea multe situații cu termene fatale, rapoarte de completat, studii, referate, etcetera, cerute tot de el, Frăsinaru...

Și totuși, construcția înainta, împinsă de suflul viu, regenerator, al celor ce credeau în ea. Se zămisleau acum betoanele pentru ultima parte a clădirii. Zidarii Iulian și Roșu descărcau un tomberon în căscătura unei grinzii zăbrălită cu fiare. Sub ei, sexagenarul Ilie, cu un ciocan potrivit, din stejar, izbea rădăcina stîlpului să taseze betonul.

— Îmi simt inima ca un clonț de cărămidă, s-o vedem gata, nea Iuliane, înfipsea Roșu capul vibratorului în crucea grinzii.

— Nu mai e mult, nentule. Ce fuse mai greu se cam făcu. Mai turnăm cam șase sute de metri de placă și p-ormă poa' s-o ploaie, s-o ningă cît o vrea. Pîn' la iarnă o izolăm, s-o putem tencui. Ca miine punem mozaicu'.

— He-he, frate, mai e destul de tras! Îl auziși pe dom' secretar Sasu, că trebuie prinse-n ciment mașinile ce tipăresc cărți la locu' lor cum le e ordinea? Că de ce grăbim atît binău? De nu se ajunge la producție în hală, degeaba o iuțim noi. După asta, nouă, ăstora de la „întreținere”, ce ne-o mai da, Iuliane?

— O să vedem, Roșule! Că mult nu mai rămase și, altfel, peste tot e muncă, nentule! Nu ne ține nimeni la soare pe rogojină, sau după ureche, vorba lu' Ilie. Da' aci facem un lucru de ne place. Rămîne, nentule, ceva după munca noastră. Să stai viața-ntreagă să cirpești cariile de la brîul zidului, parcă îți se întoarce rinza pe dos. Aci e altceva, nentule! Vezi cum crește zidu', de pui în el cărămidă și mortar...

— Da' de ce nu ne-o da banii ca la construcții? Pe șantier scoteam mai bine! Aveam categorii mai mari. Aci ridicăm lucrări, nu joacă, iar lea, ca dracu', e mai mică...

— De ce nu stăturați, Iuliane taică, p' șantier? N-ai fugit tu d-acolo, dă-mi ziseși mie că nu-ți mai simțai oasele? Acu' uitași, ca moartea? Nu vezi că aci ni se dau toate la mînă dă oamenii din ateliere? D-aldăștia ca tine, care tot să ceară, am mai văzut eu. Al' dată am să-i zic lu' dom' inginer cîți metri dă cărămidă pui tu. Te cam țin în circă... Măă, Iuliane, măăă! Bagă și aci vibratorul! Iuliane! plinge stîlpu', Iuliane! strigă la ei Ilie ce trăsese cu urechea.

Iulian nu era în apele lui. De cîteva zile era răcit, avea febră, fusese la medic și refuzase scutirea. Îi fusese rușine, cum îi mărturisise lui Roșu, să dezerteze de la înălțarea ultimei părți a etajului.

— Mai viră, Iuliane, vibratoru' mai jos, în stîlp, că înțepenește betonu' și n-o să iasă plină rădăcina stîlpului, nu-i slăbea

Ilie, strigînd la ei de sub pădurea de popi.

Frăsinaru se opri lingă Augustin. Împreună supravegheau turnarea plăcii. Se lucra mult, se betona în ritm continuu. Se păstra o cadență îndrăcită, intrată în obișnuința șantierului. Betoniera abia își trăgea suflul. Cibanu, tehnicianul mecanic, manevra cu mînă iute și sigură rișnița zgomoasă. Lucrătorii îndestulau, neodihniți, cu balast și nisip, pîntecul ei larg din fontă. Aluatul statornic al plăcii se zămislea continuu pentru gurile flămînde ale tomberoanelor. Apoi sușul lor pe verticală, mereu repetat, ca o imagine descompusă într-o serie de momente pe o peliculă de film, spre o țintă necunoscută, frînt brusc la nivelul celei mai înalte cote. Șarje asemenea, sudate între ele și înmormîntate într-o geometrică urzeală a fierului, cerșeau betonul în plămădă. Unduind o tiradă încăpățînată cablul din toroane din creștetul roții sfida chemarea pămîntului. Magma viitorului plafon învingea legile căderii firești, suia irezistibilă la cer. Acolo, sus, plămăda murea, născîndu-se sub altă

— Ne ținem după cei care împuscă, dom' inginer! Pînă poimîne seara atingem capătul sălii.

— Te mai întreb, să n-avem discuție. Ai tot ce-ți trebuie?

— N-am probleme, dom' inginer! Așa cum ne-am angajat, așa vom face... Nu ne calicim la muncă. Nu facem noi atelieru' de ris, dom' inginer.

— Hai s-o vedem și p-asta, Vasile! Nu o dată v-ați angajat, se auzi vocea calmă și sacadată a lui Sasu, dinapoia lui Frăsinaru. Să știi că te punem în discuție de nu-ți respecti angajamentul, adăugă secretarul de partid, jumătate în glumă, făcînd cu ochiul lui Frăsinaru.

— Nu-i nevoie să faceți treaba asta cu mine, tovarășe secretar! Să-i puneți pe cei care nu-și respectă cuvîntul! Cu noi n-o să aveți treabă. Electricienii nu v-au făcut niciodată de rușine.

— Cum înaintăm, tovarășe inginer? Mi-am lăsat puțin lucrul la mașină și m-am repezit aici, să vedem cum merge lucrarea, își arătă Sasu mîinile în care cerneala pătrunsese adînc.

— Ne ținem de graficul întocmit și aprobat de comitetul de partid, răspunse Frăsinaru. A-

utilaje în montaj. Două ghilotine erau racordate la rețea, cîteva sânni încărcate cu stive de cărți intraseră la tăiat. Volumele brute, prinse zdravăn în cleștii metalici ai mașinii, în pachete potrivite, ieșeau cu marginile drepte, arătîndu-și albeața naturală a canturilor.

— Cum stăm, Odolene? se adresă Frăsinaru șefului de atelier, omniprezent în toate secțiile dispersate ale legătoriei.

— Am venit și eu în această după-amiază cu oamenii. Ce să facem, trebuie să ajutăm și noi la montajul mașinilor noastre... Afară se insera. Pe nesimțite, întinericul acoperise totul, devenise aspru, de nepătruns. Sus pe placă se aprinseseră cîteva reflectoare. În incinta tipografiei lumina a două faruri înlăsnea lucrul la betonieră. Frăsinaru zîmbi în sinea lui mulțumit. Într-un moment cînd Frăsinaru era ocupat cu răsturnarea unui tomberon într-o vută, vocea lui Sterescu îl electriza. Deci, se ținuse de cuvînt. Venise.

— Bravo, Frăsinaru! Așa te vreau! Așa mai zic și eu apropierea conducerii de produc-

de Sasu și Sterescu, trimiseră după ei. Au venit într-un suflăt. Lucrătorii își continuară cîna în tihnă servindu-și oasepeții.

— He-he, tovarășe Sterescu, ce spuneiți de munca ce ne-o dăm aici? Vă place cum înaintează binău asta a noastră? vorbi un zețar, ce adăugase în obraji purpura vinului.

— Ați făcut progrese, nu glumă! Nu mă așteptam! Să știți că meritați toate laudele. Cînd am auzit că v-apucați de o asemenea construcție, am fost sceptic că veți ajunge aici! Aveți un inginer-șef pe cînte! Să vă trăiască, să trăiți și voi, băieți, și să-l urmați!

— Să nu-mi uit vorba, la o bină unde lucrăm, nu prea venea ingineru' șef. Dom' secretar de partid nici atît! Darmite un om ce scrie cărți ca 'mnea'stră' stea cu noi, zîmbi Iatan, clipind leneș din ochi.

— Avea domnu' inginer șef treburi mai mari decît să vă dădăcească, încercă Ilie să-i dea o lămurire. Acolo, șefu' de echipă era dumnezeu' vostru! Parcă voi nu știți?...

Cina alerga spre sfîrșitul ei. Cele din urmă pahare se goleau și ultimele picături sîngerii erau sorbite cu voluptate.

— Sus a tras o răpăială zdravănă, sosiră cu vești Ciutură și Gheorghiu. Amîndoi rămăsese să întindă cîteva prelate peste betonul proaspăt, să nu-l spele ploaia.

— Păi, începuse chiar înainte de masă, cînd am coborît eu cu tovarășul Sterescu în hală, confirmă veștile Sasu.

— Am lucrat și noi pe udătură, sări și Iulian.

— De ce n-ați venit după pelerine? Erau toate aici, și aveți fiecare pe a voastră, îi certă blajin Frăsinaru.

— Mai bine așa, că ne-am răcorit de atîta sîfortare. Și-apoi pierdem ritmu' dă lucru. De cînd ne vorbiți de ritm, ne-a intrat în măduvă, se scuza, pentru toți, Iatan.

— Parcă-mi alunecau gîșteri pe spinare, făcu o glumă, gustată de toată lumea, Ilie...

— Unde venea atîta apă la mata sub cofraj, Ilie? Zău că ne înșiri gogoși d-alea de crapă ou' la ger sub cloță.

— Venea, nentule, mîncă-o-ar moartea. Că apa e mai a dracu' ca dracu'. Intră p' unde nu te duce capu' și tot să duce de te-aduce, dă nu știi ce-i cu ea. Iese, mă, dă te miri p' unde a ieșit. Nu stă, afurisita, neam la locu' ei, și așa e, de cînd e apa p' pămînt...

Continuă lucrul în ultima parte a nopții cu aceeași ardoare. Un frig venit, după ploaie, din nesfîrșirea șesului își înfipsea colții în carnea muncii a oamenilor. Se încropiră ruguri din cîteva capete de lemn. Frăsinaru și Sterescu urcară scările spre acoperiș conduși de răsuflarea fierbîntă a tipografiei. Își făcură apariția odată cu huruitul mașinilor de imprimat.

— Hai, viră vibratorul și aci, Iuliane, nentule! Izvora ca de pe o bandă magnetizată glasul sexagenarului Ilie, Viră-i în inima vutei, că ne ia la zor dom' inginer dă iese betonu' cu găuri. Moartea-i p' noi cît capra...

— Nu și-a schimbat deloc vorba nea Ilie al nostru, Iuliane, i se adresă Frăsinaru.

— Asta-i meteahna lui, dom' inginer. C-are suflăt bun bătrînu'. Cînd vrea să facă treabă bună o ține cu 'mneavoastră' și cu dom' secretar de partid. El cam pe noi ne sperie. Un' să poa' să-i meargă vorba decît la noi, ăștia mai mici? 'mneavoastră', v-am mai rugat, nu vă supărați.

Cerul se lumină de-a binelea în orizontul Bucureștilor. Discul solar, încă nevăzut, se pregătea să răsară pentru a admira opera curajoasă a constructorilor tipografi. Aceștia, uimiți de frumusețea răsăritului, cercetau cu ochi osteniți panorama urbei. Curînd zorii cuprinseseră îndepărtatul Titan ca o

(Continuare în pag. 14)

FRUCTELE PREFACERII *)

de N. FRÂNCULESCU

formă, nivelată în cofraje. Frăsinaru număra tomberoanele ce luncău tihnite pe dulapii groși, ca pe niște șosele netede. Acolo, în virful construcției calculele hîrtiei se confruntau cu realitatea. Lucrarea înainta impetuos, de neoprit. Se întrezărea un sfîrșit dinainte pregătit, îndelung calculat, însumat, consfințit în grafice generale și detaliate. Frăsinaru privea îngîndurat revărsarea jilavă a betonului în cofraje. Era convins că lucrările vor lua sfîrșit în zori. Pe acoperiș ritmul era normal. Coborî în etajul nou construit, spre începutul lui. Prima hală era tencuită. Se freca mozaicul cu pietre abrazive. Pereții fuseseră acoperiți cu varul dintîi. Pe scări înalte, adevărate picioroange, electricienii fixau țevile pantzer pe nededul drîscuit al plafonului. Frăsinaru își simți singele biciuit de bubuituri înfricoșătoare. Se împușcau grinzile. Cîngi înferecate în copci metalice erau înmormîntate în beton. Ultimele raze ale soarelui tremurau, sfioase, nehotărîte, pierzîndu-se în spațiul pustiu al viitoare hale. În primul tronson al sălii, producția începuse.

— Cum stăm, Vasile? Cînd facem recepția? se interesă Frăsinaru, privind la maistrul electrician, lipit parcă de o grîndă.

vem oameni suficienți și la noapte lucrul se va desfășura normal.

În aceeași secundă Frăsinaru zări chipurile întunecate ale inginerilor Coracu și Pleșa. Desluși mai ales ochii lui Coracu, ca o apă mîloasă, înverzită de zăcut. Frăsinaru le zîmbi fără maliție, pierzîndu-i într-un pîlc de lucrători ce transportau sulite lungi din fier fasonat pentru grinzi. Cei doi ingineri veniseră la muncă patriotică după îndelungi parlamentări. Se feri să verifice cît de serios se angajaseră la lucru. Voia ca nici acum să nu suferă vreo deziluzie.

— Sus se toarnă bine de tot, iar oamenii sînt convinși că termină placa pînă mîine dimineață. Vin d-acolo și mi-a plăcut cum înaintază, îl întrerupse din gînduri Sasu. Pe tovarășul Augustin l-ați zărit?

— Acum cîteva minute a trecut spre cealaltă hală.

— Voi am să-l consult într-o problemă, și nu-l găsesc.

— Dacă doriți, trimitem pe cineva să-l anunțe că aveți nevoie de el. Se oferî Frăsinaru.

— Lăsați oamenii să-și vadă de lucru! Merg și singur. Mai fac puțină mișcare. Pînă acu' n-am părăsit mașina...

Frăsinaru îi strînseseră grăbit mîna și se îndreptă spre mecanicii ghemuiți pe lingă primele

ție. Exemplul personal, tovarășe, este sfînt...

— Dar ce-i cu tine, bărbate? Cînd ai promis că vrei să-ți petreci o noapte cu noi nu prea te-am crezut...

— Cît beton am turnat eu, inginerule... Dar ia să vedem cum le stă și tipografilor făcînd case și cărți totodată. Pe care le faceți mai bine?

Frăsinaru îl învălui într-o privire caldă și-l invită să afle singur răspunsul. Schimbul de zi al șantierului plecase, iar cel de noapte păstra aceeași cadență. Avansul în timp se menținea nealterat. În hala nouă lucrătorii mecanici, auxiliarii și electricienii înmulțiți cu zețari, tipăritori, zincografi, galvanizatori și fotografi lucrau în același regim.

Spre miezul nopții oamenii se adunară în sala plină de mirosul reavăn al mortarului. Ridicără o masă din dulapi zdraveni rezemați pe cîteva capre înjghebate pe loc. Se așternură să mînce grupîndu-se după preferințe. Iatan și Ilie intraseră pe ușă aducînd o vadră cu vin înăsprit. Purpuriul dătător de voie bună străluci în căni de tablă și pahare de plastic. Iatan împărți la masă cîteva fișii nesfîrșite de șorici. Frăsinaru și Augustin erau îndemnați de muncitori să nu se sfiască. Aducîndu-și aminte

GHEORGHE PETRAȘCU

Femeie la mare

*) Fragment din romanul cu același titlu, în curs de apariție la Editura „Cartea românească”.

STEUA LITORALULUI

În șirul marilor manifestări culturale-artistice de masă desfășurate de-a lungul fiecărui an în județul și orașul Constanța („Pontica — dialog cultural cu viața”, „Serbările mării” etc.) se înscrie și concursul „Steaua litoralului”. Organizat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, în colaborare cu Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori, Comitetul județean al U.T.C., Teatrul de dramă și comedie și Agenția artistică a litoralului, acest concurs și-a propus și a reușit în bună măsură, încă de la prima sa ediție, să stimuleze mișcarea artistică de amatori, să contribuie efectiv la afirmarea artei amatoare din județul nostru. O primă observație ce se cuvine s-o facem este că această manifestare a antrenat, an de an, un număr tot mai mare de interpreți și a captat interesul unui public din ce în ce mai larg. Astfel, cea de-a treia ediție, a cărei fază finală a avut loc în prima decadă a lunii martie a.c., a debutat încă la sfârșitul anului trecut în spectacolele organizate pe scenele caselor de cultură și căminelor culturale din județ. Așa a fost posibil ca, în faza de preselecție, care s-a desfășurat în șapte centre de județ, să se prezinte peste 300 de artiști amatori, animați fiecare de dorința de a-i reprezenta pe concetățenii lor, colective de muncă din care veneau. „Numeroase localități au ținut să-și trimită soli în concurs”, ne-a declarat Teodor Niculescu, directorul Centrului de îndrumare a creației populare, desigur, cu o vădită satisfacție. „Atât la faza de preselecție, cit și la cea de selecție am avut în vedere desfășurarea unor spectacole-model, cu o largă participare a publicului din localitățile respective”, ne-a spus, în continuare, Nicolae Udroui, metodic principal la Centrul de îndrumare. Rezultatul: o mai bună selecție, un mai bun nivel calitativ al fazei finale, cu o mai largă reprezentare a solilor artei amatoare din județ. Și: o participare sporită a publicului, de ordinul a zeci de mii de spectatori, pe parcursul desfășurării sale. Numai la faza finală au participat circa 16.000 de spectatori. „Ceea ce ne îndreptățește satisfacția, ne-a declarat tovărășul Gheorghe Munteanu, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, este faptul că acest concurs a intrat în conștiința publicului ca o manifestare de masă, vibrant educativă, ca o tradiție, ca o bucurie spirituală a tuturor”.

„Niciodată nu am văzut Sala sporturilor din Constanța atât de plină”, ne-au declarat mai mulți spectatori. „Plină până la refuz”, a adăugat unul dintre ei. E adevărat, sala a fost arhiplină seară de seară. Juriul cel mai entuziast și deopotrivă exigent a fost publicul, care a urmărit cu vădită curiozitate și a răsplătit cu vii aplauze pe concurenți. Misiunea dificilă a judecării valorice i-a revenit unui juriu de specialiști, al cărui președinte de onoare a fost, și de această dată, compozitorul Temistocle Popa. Prima parte a fiecărei serii a fost consacrată concursului propriu-zis, iar partea a doua a fost dedicată unor microrecitaluri susținute de soliști de muzică ușoară și populară binecunoscuți publicului larg. În acest sens, se cuvine să subliniem buna organizare a spectacolelor, ținuta lor artistică, am spune chiar „strălucirea” lor, fără a avea sentimentul unei exagerări. De altfel, în treacă fie zis, facem o invitație pe această cale redacției de spectacole artistice de la Televiziunea Română să nu omită din agenda ei viitoarea ediție a Concursului „Steaua litoralului”.

lui”. Să trimită deci un car de transmisie în martie viitor la Constanța. Îi asigurăm că și în „sezonul rece” au ce transmite de pe litoral. Vom observa, în continuare, valoarea repertoriului abordat, conținutul său specific, mesajul luminos. Astfel, cele două seri consacrate muzicii ușoare au constituit o paradă a succeselor muzicii ușoare românești, multe dintre ele lansate la sfârșitul anului trecut sau începutul acestui an. Cum era și firesc, au prevalat melodiile dedicate pământului dobrogean și frumuseților litoralului, cu o linie melodică armonioasă, cu texte sensibile și limpezi, cu un puternic suflu educativ. Această paradă a muzicii noastre ușoare a fost în același timp o paradă a tinereții, a elanului creator. La succesul ei au contribuit, alături de concurenți, microrecitalurile susținute cu „brio” de Corina Chiriac, Mihai Constantinescu și Marina Voica. O plăcută prezență ne-a prilejuit-o, în concert, actrița Stela Popescu. Formația vocal-instrumentală „Savoy” (condusă de Marian Nistor) a corespuns așteptărilor, însoțind atât pe concurenți.

A TREIA EDIȚIE

cit și pe invitați cu acuratețe și probitate. În „producțiile proprii”, în afara unei prelucrări folclorice și unei piese lirice apreciate de public, a făcut unele concesii (puțin cam zgometoase) gustului facil. Evoluția concurenților a fost în genere la nivelul exigențelor publicului, cu inerentele emoții și chiar cu unele stângăcii, „acoperite” însă de calitățile vocale și interpretative ale multora dintre ei. Spectatorii au urmărit cu satisfacție tinere talente ca Adriana Tuțuianu (premiul I și trofeul „Steaua litoralului”), Laura Hagi (premiul II), Elena Mocanu (premiul III), Tamara Dumitru (mențiune). Alte premii au primit: Felician Ionel („Premiul tinereții”, acordat de Comitetul județean al U.T.C.), Margareta Bărbintă (premiul de interpretare, acordat de Centrul județean pentru îndrumarea creației populare), Ștefan Micu (premiul de popularitate, acordat de juriul presei).

Împreună cu un public pe cît de numeros pe atît de entuziast, i-am urmărit, în continuare, pe soliștii vocali și instrumentiști, mesageri ai muzicii populare. Serile dedicate lor s-au dovedit, de această dată, o sărbătoare a cîntecului și portului popular românesc, în spe-

ta a celui dobrogean. În pauze, atenți la „vocale publicului”, am putut desprinde chiar constatarea după care introducerea unor instrumentiști și rapsozi populari în concurs a sporit valoarea de reprezentare a acestuia, autenticitatea sa. Într-adevăr, apariția la rampă a fluierașului Petcu Gheorghe din Negureni împreună cu una din fiicele sale, Maria, amindoi cîntînd cu impecabilă naturalețe și dăruire din fluier, a stîrnit ropote de aplauze. Emoționante momente ne-au dăruit în acest sens și cimpoierul Gheorghe Budină din Cogeașlac, cavalistul Mihaelache Deacu din Oltina și alții. Sint cunoscute, de ani de zile, succesele raportate, pe plan județean și național, de fluierașii din Negureni, de grupurile vocale ale fetelor din această vatră folclorică a Dobrogei. Am ținut, deci, să luăm un scurt interviu lui Petcu Gheorghe, președintele C.A.P. Negureni și entuziast animator al vieții artistice din comuna sa. „Sintem oieri din moși-strămoși, ne-a spus el, și fluierul ne-a fost însoțitor prin vreme. Mi-a fost drag să-i învăț să cînte din fluier nu numai pe copiii mei, ci pe mulți alții. Cei care au crescut, îi învăț dragostea de fluier pe ceilalți. În prezent avem o nouă formație de 50 de fluierași și vreo 20 de fete cu voci de cosinzene”. Să mai notăm că în concurs am avut revelația unui interpret (tot la fluier) deosebit de înzestrat, e un adolescent încă și-l cheamă Paul Cuzma. Să notăm, deci, premiile pentru soliștii instrumentiști: Maria Gheorghe și Petcu Gheorghe (premiul I și trofeul „Steaua litoralului”), Gheorghe Budină (premiul de interpretare), Paul Cuzma (premiul de popularitate). Pline de farmec au fost și interpretările date cîntecului popular de Dumitra Turcu (premiul I și trofeul „Steaua litoralului”), Ilhan Memet (premiul II), Gheorghe Tănase (premiul III), Tudorel Vlaicu (mențiune). Surorile Alexandrina și Niculina Onea au fost distinse cu „Premiul tinereții” și, respectiv, premiul de interpretare. O apreciere cald favorabilă merită desigur orchestra Ansamblului „Briulețul” din Constanța, condusă de neobositul dirigior Gheorghe Parnica. Entuziaste aplauze au primit, la scenă deschisă, cunoscuții soliști de muzică populară Benone Sinulescu, Maria Pietraru, Mihaela Păsărin ș.a.

Spre finele concursului am cerut compozitorului Temistocle

O. GEORGESCU

(Continuare în pag. 14)

GHEORGHE
PETRAȘCU

Pe plajă

O femeie, o singură femeie, privește întinderea (Pe plajă, 1915); atitudinea ei fals contemplativă este, de fapt, un mic clișeu al aparenței ce poate induce în eroare privitorul grăbit, consumatorul de anecdotică. Excesiva imobilitate ce saturează marinele lui Petrascu, are altceva să ne spună. De ce?

Iată, pe măsură ce privesc palida fulgurație a luminii, nemîșcarea apei, consistența de piatră a nisipului, cerul fără înălțime, de o nefirească opacitate, simt cum mă cuprinde o inexplicabilă liniște. Observ pe dată că femeia, cu umbrela ei, nu e doar un pretext, o verticală fără identitate. Chipul ei nu are însă expresie, pentru că ea nu presimte nimic; neavînd puțința ieșirii din cadru, a detașării, n-are cum să perceapă mișcarea lentă, de reptilă, a mineralului la pîndă, gata să-i absoarbă ființa. Dar nu cumva inocența e simulată? Rochia ei a căpătat nu numai culoare, dar și densitatea nisipului cu care ar face corp comun dacă n-ar exista linia scaunului și umbra. Mai este apoi o fișie de mare, chiar lîngă țarm, dincolo de briul aproape anacronic de verde stîns, ce pare a-și fi pierdut, de asemenea, facultatea primordială, anulată de acest grozav proces de telurizare. Oare ochii femeii sint anume îndreptați spre departe, tocmai pentru a nu lua act de metamorfoza ce se extinde? Chiar pentru cine nu are la îndemînă decît reproducerea alb-negru devine evidentă existența, în tablou, a patru zone de den-

intr-o oră incertă ne dau senzația că totul se consumă într-un trecut absolut, că ceea ce se petrece este, de fapt, eșecul, formidabil, al aventurii mineralului; că somnul mării și liniștea omului au ca sursă ratarea clipei fantastice. Petrascu a atins aici un prim nivel al fantasticului, dacă admitem că „ruptura în planul semnificației” generează fantastic — neapelînd la metafore interpusă și urmărind nu simultaneitatea ci succesiunea formelor, a căror realitate o respectă. Dar tentativa de incursiune în fantastic e oprită neașteptat, cu premeditare. Să nu fi avut pictorul român capacitatea de a exploata infinit acest filon rar? Nu, nicidecum. Dar, în mod programatic el căuta „ceva”-ul nu în subiect, în arborescența ori varietatea acestuia, ci în imagine. Nu des-cifrarea unei suprarealități a cotidianului îl interesa — ca pe un Dali sau Max Ernst —, nici sacralizarea misterului, ci o nu mai puțin tulburătoare coborîre în straturile neluminate ale teluricului. De aceea se impunea o frînare a elanului vizionar în punctul în care izbucnirea lui ar părea firească. Franz Marc nota undeva că: „Tot ce se împlină e metamorfoză și vibrație în uriaș spații de timp”. Petrascu comprime însă timpul în secundă, dar într-o secundă consumată, lipsită deci de imprevizibil, o secundă despre care știm tot fiindcă am văzut-o materializîndu-se. În mod firesc ea va fi lipsită de transparență și vibrație solară, căci ea nu se gîndește decît pe sine. Este un

fascinația mării

sitate cromatică: un negru intens, — marcînd umbra, dealul, umbrela, basmaua și scaunul, griul mării — griul feței, degradeul cerului, albul impur, palpitînd lacom (nisipul, fișia de mare de lîngă țarm, rochia). Pare, nu-i așa, aberant să vorbesc de densitate cromatică pornind de la o reproducere care, volens-nolens, distruge inefabilul culorilor și, implicit, emoția. În cazul de față însă, paradoxal, întreprinderea se dovedește rodnică, cel puțin dintr-un punct de vedere: ne ajută să descoperim mai lesne densitatea aproape egală a feței femeii și a mării, care altfel ar putea să ne scape. Aproape, fiindcă obrazul acela, în profil, are o abia perceptibilă nuanță în plus. Un calm adînc ca un somn ne întîmpină. Să fie semnul abandonării sau expresia unei forțe ce nu are a se teme de acest joc al mineralului cu limitele? Pare că da, acesta din urmă e adevărul. Somnul mării e negat: comorile ei zac în adînc, în siguranță, vîntul nu atinge decît o epidermă. Ceva nu vom observa însă limitîndu-ne la reproducere și anume că lumina vine din cu totul altă parte decît din soare. Este o strălucire lunară mai degrabă. Absența intensității solare, impresia de încremînire

strigăt în picturile lui Petrascu, roca pare arsă de neputința trecerii în transparență, așa încît nu întîmplător specifică picturii sale, într-un destul de lung interval și începînd din jurul anilor '30, este consistența viscoasă a pastei, stratificarea materiei picturale, cu irizări neașteptate, acordurile de roșu, verde sau cenușiu... Același Marc scria că „albastrul reprezintă principiul viril, aprig și ațîțitor, galbenul principiul feminin, blînd senin, senzual. Roșul, materia brutală și grea.” Sigur, neabsolutizînd această simbolistică a culorilor putem accepta corespondențele propuse, pentru galben, și să ne explicăm absența acestuia, pînă foarte tîrziu, la Petrascu. Absența soarelui. Artistul explora lumina din adîncimea lucrurilor, dezvăluind relieful surprinzător al suprafețelor printr-o particulară tehnică de ampatare.

De ce nu s-a oprit Petrascu doar la albastrul cerului? Poate pentru că marea este tangibilă. Rareori cerul, în marinele picturii, e mai mult decît o fișie, marcînd orizontul și niciodată adus pînă în prim plan, personalizat, pe cîtă vreme, marea, da (Marină. Capul Caliacra, Marea la Saint Malo, Plajă la Eforie.)

Ce anume îl atrăgea, aproape în fiecare an — pînă prin 1940 cînd boala l-a împiedicat să mai călătorească — spre plajele Mangaliei ori Eforiei? Nu spectacolul verii în primul rînd, s-ar zice, nu jocul impresionist al culorilor, ci marea însăși. Invadată de soare, ea își pierde culoarea devenind o legănare de valuri incandescente. Petrascu i-a căutat lumina dominatoare, ultramarinul are în marine aceași funcție ca negrul din naturile moarte: de fundal catalitic. Fantasticul e sublimat, clipa lui de a-

CARMEN KEHIAIAN

(Continuare în pag. 14)

debut la pupitrul orchestrei teatrului liric

Seară de premieră la Teatrul liric din Constanța: se reprezintă opera „Traviata” de Giuseppe Verdi. Pește câteva momente, la pupitrul își va face apariția noul dirijor al orchestrei teatrului, Iulius Szarvady. Așa cum se întâmplă la fiecare premieră, ba, mai mult, la fiecare spectacol, în culise se fac ultimele pregătiri, lumea se agită, orchestra își acordează în surdina instrumentele, mașiniști și electricienii verifică aparatura tehnică... Atmosferă încărcată de tensiune, caracteristică momentului de dinaintea ridicării cortinei. La solicitarea noastră, Iulius Szarvady găsește, totuși, un răgaz pentru a răspunde, amabil, întrebărilor reporterului:

— Unde și când v-au fost consemnate începuturile carierei artistice?

— Am urmat cursurile Conservatorului „Gh. Dima” din Cluj, secția pedagogie-dirijor, avându-i ca profesori pe maestrul Antonin Ciolan și Anton Ronai. Încă din anii studenției (au trecut de atunci două decenii) am fost angajat la Opera maghiară din Cluj, în calitate de corepetitor, iar ulterior, după absolvire fiind numit maestru de cor la aceeași instituție artistică. Debutul meu dirijoral a fost „Marta” de Flotow. După aceea, timp de zece ani (’62 — ’72) am funcționat ca prim-dirijor al Ansamblului de cîntece și dansuri din Tîrgu-Mureș (orchestră, formație corală, soliști vocali și corp de balet). În programul ansamblului: două premiere anuale, cu numeroase piese de folclor transilvănean și din celelalte zone etnografice ale țării, turnee în țară și peste hotare. În aceeași perioadă am dirijat, la Tîrgu-Mureș, un mare număr de concerte simfonice.

— După Cluj și Tîrgu-Mureș, iată-vă, deci, la Constanța...

— Mi s-au făcut mai multe propuneri: Constanța, opera craioveană, Filarmonica din Arad. După cum se vede, am optat pentru orașul de pe malul mării. Mai întâi pentru că „genul” meu este opera, apoi pentru că, ascultînd, în postură de spectator-turist, formația constănțeană, mi-am dat seama de posibilitățile sale.

— Constanța nu are încă, din păcate, o orchestră simfonică. Ați sugera, eventual, vreo soluție?

— Da, aceea asupra căreia s-a și oprit conducerea Teatrului liric: actuala orchestră să pregătească și să prezinte concerte simfonice. Componenții orchestrei sînt doriți, ca și conducerea instituției, ca și mine, să suplimentăm absența unei formații specializate. Chestiunea este deosebit de serioasă, dacă ne gîndim că iubitorii de muzică dintr-un oraș de dimensiunile și cu viața culturală a Constanței, centru turistic de interes internațional, nu beneficiază încă de spectacole susținute de o orchestră simfonică a locului. Desigur, radioul și televiziunea înscriu în programele lor asemenea spectacole dar, orice s-ar spune, nu se poate confunda spectacolul transmis cu cel ascultat în sala de concerte, într-o ambianță specifică muzicii simfonice. Încît vom face tot ce ne stă în putință pentru a ne apropia de satisfacerea acestui legitim deziderat...

Interviu consemnat de
ARCADIE STRAHILEVICI

● GHEORGHE PETRAȘCU

Marină

Nu ne vom desprinde niciodată de imaginea celui care a fost Victor Eftimiu, de bonomia, de umorul în nuanțe variu, de larghețea și eleganța gesturilor, de suplețea spiritului său, nealterată în timp, ca un sens al unei tinereți inepuizabile. Chiar dacă nu-l mai putem revădea în apartamentul său dinspre Cîsmigiu, cu pereții împodobiți de splendide tablouri ale picturii românești, ca un sanctuar al acesteia. Sau pe scena din preajma mării, evocînd cu vervă caracteristică omului de teatru, infuzată însă de imprezizibile reverii, contrapunctată de accente nostalgice, atmosfera unor mai vechi sezători literare, unor fastuoase dueluri verbale, unor năstrușnice ceremonii, alături de Minulescu, de Cîncinat... Și dacă imaginea omului rămîne, în esență, în savoarea și în varietatea ei, cea a scriitorului, a operei, își păstrează, inextricabile, aceleași valențe. Ca slujitor cucernic al „Înălței Doamne” care a fost pentru el limba românească. Și neobosit paj al Thaliei, căreia i-a dedicat mare parte din eforturile sale creatoare. A condus în mai multe rânduri prima scenă românească: cu dragoste, cu exemplară dăruire. De la feeria „Înșir-te mărgărite”, jucată sub direcția de scenă a lui Zaharia Bîrsan în 1911, la „Fetele Didinei”, reprezentată de Teatrul „Ion Vasilescu” anul trecut, a fost o prezență dintre cele mai remarcabile ale dramaturgiei naționale. Autor al feeriei „Cocoșul negru”, al sonetelor, al însemnărilor de călătorie, al aforismelor, al amintirilor de un farmec deosebit. Autor al unui roman de un umor suculent, „Pitirim cu părul de ametist”, găzduit fragmentar în paginile acestei re-

viste. A fost un spirit de o înzestrare multiplă. A fost un prodigios. Manuscrisele care vor fi rămas nevor descoperi, e posibil, noi fațete ale scriiturii sale. Avem sentimentul, cînd scriem aceste rânduri ca un omagiu, că nu s-a realizat pe potriva potențialității sale, că ceva a rămas mereu în afund, că registrul său creator era mult mai amplu, că dimensiunile erau mai înalte sau mai adînci. Aproximare nu numai sentimentală, observația poate constitui un punct de plecare în analiza retrospectivă a operei. Piese sale ni-l relevă ca un continuator de marcă al lui Alecsandri și Caragiale. Feerile rămîn repre-

cronica dramatică

DANSUL MILIOANELOR

de VICTOR EFTIMIU

zentative ale genului la noi, prin originalitatea lor, dedusă din izvorul de apă vie al folclorului românesc. În piesele de inspirație cotidiană, dincolo de exercițiul abil, există acea vină de dramaturg, acel simț al scenei, acea intuiție sigură a personajelor, acel joc al replicilor, am spune scăpărător — care certifică, fiecare în parte, și toate împreună, talentul de excepție. Chiar și în piese considerate de o mai mică rezistență, aflăm caratele spiritului său, umorul nuanțat, accentele ideatice (unele expuse virulent, altele lăsate în subtext, în imprezizibilul atît de necesar situațiilor și personajelor), la care se adaugă întotdeauna eleganța limbajului. Punînd în scenă „Dansul milioaneanelor” (scrisă acum o jumătate de veac și interpretată în stagiunea 1933—34), Teatrul de dramă și comedie din Constanța aduce în fața publicului o piesă a unui alt Caragiale, mai fragil poate, mai puțin penetrant, remarcabilă însă prin policromia personajelor, prin distincția replicilor. Un Caragiale trecut prin filtrele unui rafinament am zice de esență wildeiană, așa cum va fi fost Eftimiu la 1922. Spectacolul cu această piesă a fost conceput ca un omagiu adus celui care, în întreaga sa viață, a fost un pasionat al mării, un entuziast mesager al Thaliei pe aceste meleaguri pontice. În caietul-program (conceput și de data aceasta cu scrupulozitatea specifică omului de teatru care este secretarul literar Romeo Profit), unul din semnatarii cuvintelor omagiale propune, în virtutea acestei afinități de o viață a lui Victor Eftimiu cu spațiul pontic, ca Teatrul de a-

ici să-i poarte numele. Propunere la care subscriem, făcînd-o cunoscută și pe această cale. În paranteză fie spus, într-unul din interviurile pe care ni le-a acordat, Eftimiu propunea, cu pioasă aducere aminte, să se așeze un bust al lui Ion Minulescu în parcul teatrului. Ion Marin Sadoveanu, Hortensia așteaptă același prinos, i-am spus atunci. Victor Eftimiu se alătură acum acestui pantheon imaginar.

„Dansul milioaneanelor” pe scena constănțeană readuce în fața publicului spiritul unui autor îndrăgit. Este o comedie de moravuri, o farsă concepută ca un joc de artificii, o alegorie? Piesa se refuză unei etichetări anume. Asistăm la un balet de replici și situații apăsătoare comice, la un bal de veletăți ridiculizate, dincolo de care întrevădem un ochi rece, acela al meditației asupra conflictului dintre „a fi” și „a avea”. Sensul major al piesei este astfel inclus. Într-o lume și într-o epocă a afacerilor ver-o-roase, a arivismului prin orice mijloace, banul este un zeu suprem, pare a spune autorul. Ideea este încarnată în personajul său principal, ziaristul Camil Valonidy, un fel de Rastignac balcanic. Asistăm astfel la tribulațiile acestuia în jurul sacului cu bani, la ruptura treptată dintre el și Lizi, o iubire neîmpărtășită, rămasă mereu în faza de așteptare, la toate celelalte „mişculături” ale unor personaje semnificînd diferite fețe ale corupției. Un bancher versat, lipsit de scrupule, un pictor de operetă, boem și farseur, un avocat franțuzit și debil, amator de tranzații dubioase, un valet improvizat, dar dibaci, o secretară înzestrată cu aplombul necesar plus nuri eventuali. Ca și în „Scrisoarea pierdută” unde singurul personaj cîstit pare a fi Cetățeanul turmentat, aici avem o singură apariție am zice „pozitivă” în persoana naivă a domnișoarei Lizi. Dificultatea de transpunere a piesei vine tocmai de aici. Domnișoara Lizi are și nu are șanse să contrabalanseze ca efect scenic (și moral) liota indivizilor cumularzi. Ea poate fi idealizată (ca ingenuă) sau tratată realist, ca o ființă frustă, sănătoasă moral și fizic. Vom vedea că interpretarea ei ca victimă sentimentală și naivă, care suferă etc., vibrează fatal melodramatic. Dimpotrivă, indivizii versatili par, într-o situație sau alta, jucăuși și simpatici. Regia artistică (Ion Dragan, care revine în felul acesta la unele din tinerețe, după o profesionalizare pe scena lirică) a făcut eforturi în toate sensurile: să asigure o ținută corespunzătoare spectacolului, să sublinieze tenta satirică, să dea schimbului de replici ritmul alert și personajelor liniile potrivite etc. Dacă unele in-

G. OCTAVIAN

(Continuare în pag. 14)

TV

focul de baraj al televiziunii

● Televiziunea se arată consecventă în a adresa provocări directe unor fenomene sociale nocive.

● Demolarea arhivelor inutile, condamnarea fetişismului hîrtiilor și a deplasărilor penibile de la Ana la Caiafa pentru atestarea unei atestări constituie pentru a doua oară conținutul pledoariei patetice a lui Alexandru Starck. Probele care vădesc falsă demnitate a birocrăției precum și acea spontană complicitate a minuculelor întru edificarea unei adevărate Direcții a Mișcării Hîrtiilor sînt copleșitoare; Cicikovi rumegători de celuloză operînd cu suflète moarte și oferînd astfel material abundent de proză absurdă; persoane care și-ar

schimba mai degrabă sexul sau identitatea decît să înfrunte o simplă eroare comisă în actele civile; lipsa de încredere în om disimulată prin manevrarea abilă a unui lanț întreg de circulare, paragrafe și decizii, în fondul lor, sănătoase. Acțiunea de eradicare a unor astfel de manifestări implică deci omenie dar și înțelegerea adecvată a noțiunii de timp socialmente necesar. Valorificarea superioară a resurselor materiale în numele civilizației începe cu valorificarea optimă a timpului uman. Emisiunea lui Al. Starck oferă o imagine concludentă a ceea ce s-ar putea numi **bătălia pentru timp** și ar fi păcat să nu capete, dat fiind caracterul nociv al fenomenului vizat, ritmicitatea unei rubrici.

● Un curios și dăunător sentiment de proprietate intră de astă-dată în lumina reflectorului; soferi care se cred coacționari cu statul și-și impart cu acesta, fifti-fifti, beneficiile rezultate din exploatarea bunului mobil pus la dispoziție. Cu o suspectă candoare, după acte de caritate făcute cu bunul statului — cel puțin așa pretînd ei — căraușii motorizați își trag atelajul împreună cu cei 60—70 de cai ai săi în bătură, în generozitatea înduioșată a șefului de garaj. Este de-a dreptul straniu că devoranta **Direcție a Mișcării Hîrtiilor** evită spațiile poluate deopotrivă de gazele eșapamentelor și de obscure instincte private; cum unui biet om i se pretinde un teanc de hîrtii pe cum că e îndreptățit să vrea ce-i trebuie, în timp ce unui camion nu i se pretinde elementarul act de deplasare pe drumurile publice. Fenomenul ascunde o concepție scandalosă pe care emisiunea în discu-

ție o sugerează în liniile ei generale; nu numai să dispui personal de bunul statului, dar să-l și negociezi, convertind astfel natura unei profesiuni în privilegiu seniorial, e un fapt care ridică întrebări în ordinea morală a lucrurilor, predispusă încă la fructuoase explorări. Fiindcă individul care clipește candid în bătaia reflectorului, neobișnuit cu lumina, își ciștigă prin abuzuri aparent minore o falsă poziție morală în societate; poate fi de pildă generos, demn, orgolios sau săritor la nevoia altuia speculînd astfel încrederea statului pentru a-și ciștiga în mod fraudulos stima publică.

● Excelenta emisiune săptămînală **Viața satului**, cu o lăudabilă capacitate sintetizatoare, concură și ea la torpilarea fenomenelor similare din ambianța rurală. Investit cu încrederea obștei, primarul din Sărata Monteoru își manevrează autoritatea delegată ca pe un

vehicul fără foaie de parcurs, asumîndu-și arbitrar bunuri și servicii, de astă-dată în indignarea publică. Deturnarea unei funcții cu consecințe în afectarea democrației cooperatiste este făcută cu zîmbetul pe buze, indicîndu-i concluzent al unui optimism iresponsabil. Să cari o pereche de papuci preț de cîțiva kilometri cu un camion de 3 tone nu înseamnă nicidecum o eroare demnă de Prepeleacul lui Creangă, ci rezultatul deliberat al unui punct de vedere.

Gestul birocrației cronofag, al soferului ciubucar sau al fostului primar din Sărata Monteoru prejudiciază, într-adevăr, economia statului; în manierele lor diferite de a contraria încrederea societății se insinuează însă o unică și gravă carență de ordin moral asupra căreia emisiunile invocate își îndreaptă, pe bună dreptate, focul concentrat.

C. NOVAC

realități și perspective arheologice în dobrogea

Începuturile Muzeului de arheologie din Constanța, timide, se plasează în urmă cu aproape un veac. A trecut prin multe vicisitudini dar în ultimii 25 de ani se bucură de o existență nobilă, autoritară și de eficiență propagandistică fără precedent. Și-a înscris în palmarul său științific adevărate „cuceriri”. Probleme istorice de tot mai viu interes și cu mare pondere în ansamblul preocupărilor arheologice naționale la această oră, vin să se adauge atîtor altor date și fapte „recuperate”, din pămîntul plin de vestigii al Dobrogei, de către nu prea îndepărtatii noștri înaintași, în seria cărora Gr. Tocilescu, V. Pârvan, C. Moisil, Gr. Florescu, V. Canarache — ca să nu amintim decît pe cîțiva dintre cei dispăruți — ocupă un loc preeminent. Este meritul actualului colectiv de tineri cercetători care s-a lansat cu întreaga sa putere creatoare în marile competiții științifice naționale ale vremii. Să amintim cîteva contribuții: temerara, dar just intuită și documentată teorie a continuității elementului autohton getic de-a lungul celor peste șase veacuri de dominație romană la Gurile Dunării, pe care C. Scorpan o demonstrează cu mulți sorți de izbîndă; rolul Scythiei Minor în procesul de romanizare desfășurat deopotrivă în dreapta și în stînga Dunării de Jos, cu inerentele consecințe civilizatoare într-o epocă de mari tulburări produse în această zonă de neamuri migratoare — demonstrații bazate insistent pe tot mai multe dovezi de cultură materială, acum în interpretarea majorității acelor cercetători constanțeni care se ocupă de istoria secolelor I—VI e.n.; plămada poporului și limbii române în zona pontică a Dunării, într-un proces istoric perfect integrat fenomenului general de etnogeneză românească — vasul cu inscripție în caractere grecești și cu antroponimul **Petre**, de la Capidava, pledînd perfect în acest sens: inscripția este interpretată de semnatarul acestor rînduri și, recent, o revenire de o judicioasă alcătuire filologică a lui V. Robu (sub tipar în Pontica VI) are menirea să întărească și mai mult o ipoteză care se impune autoritar în lumea științifică.

Acestor cîtorva largi preocupări, vine să li se adauge o altă mare suită de manifestări arheologice, în sensul nu numai al descoperirilor făcute potrivit unor planuri deliberate dar și al expunerii — deci al valorificării expoziționale — și al exploataării intense și multilaterale pe frontul investigației istorice. Avem de soluționat cîteva probleme complicate: **limes**-ul dunărean și rolul său la extremitatea nord-estică a imperiului roman, între secolele I—VI e.n.; orașele grecești de pe malul Mării Negre și populațiile autohtone cu interpenetrările social-economice și culturale în epoca preromană și romană; fundarea orașelor grecești, cu referire specială asupra Tomisului, despre ale cărui începuturi de existență abia dacă avem de dobîndit cîteva știri de pe urma celor cîteva amfore de Chios descoperite mai de mult în promontoriul constănțean — motiv pentru care am considerat necesar să organizăm un șantier arheologic în curtea Catedralei, cu scopul mărturisit să investigăm într-un teren în care nimeni pînă acum n-a mai cercetat. Suprapunerea orașului modern anticului Tomis, aproape că face imposibilă vreo căutare sistematică în vatra celebrei metropole a Pontului Sîng. Cu toate acestea, vechile stampe ne-au lăsat să înțelegem că nici construcții turcești și nici românești n-au „alterat” stratigrafia în actuala curte a catedralei — vreau să spun că aici nu s-a stricat nimic (sau aproape ni-

mic) din temeliiile locuințelor antice. Săpăturile începute acum doi ani au toate șansele în viitor să ne aducă la iveală documentele atît de prețioase de ordin arheologic — și poate și epigrafic — care, coroborate cu altele mai vechi, de ordin literar, să ne dea puțină unor încheieri temeinice și convingătoare pe linia momentului inițial de apariție, în mediul getic, a cetății milesiene — viitoarea reședință de exil a lui Ovidiu. De ce să nu demonstrăm clar, că cel mai vechi oraș „în viață”, după Mangalia — anticul Callatis — Constanța nu are nici un rival în țara noastră? Ar fi un prilej de mîndrie citadină și o mare satisfacție națională, dacă probăm cele aproape două milenii și jumătate de la apariția acestui oraș, de atunci de cînd primii neguțatori greci s-au așezat lângă sau între geții așezării locale, — pentru noi anonime — în compania cărora, mai tîrziu aveau să dezvolte un mare oraș civilizat. Iată rațiunea imediată a unuia dintre șantierele arheologice în funcțiune acum la Constanța, pe care viitorul, în chip inerent, îl va amplifica, tocmai din cauza importanței sale ca temă de preocupări științifice. Nu înțelegem însă prin aceasta că Muzeul de arheologie al Constanței își mărginește sfera preocupărilor numai la săpăturile din orașul de reședință al județului, la cele de la **Sacidava** (punctul Musait, la sud de Rasova, pe Dunăre), la **Cetatea (Asarlîc)** — unde se bănuie existența acelei **Civitas Ausdecensium** — la **Capidava**, sau la **Callatis** etc. Este un imperativ al zilelor noastre ca obiectivele arheologice cercetate să le punem la dispoziția publicului; numai în chipul acesta ele își joacă complet rolul funcțional. Raportat exclusiv la ju-

decata specialistului, „monumentul” arheologic — indiferent că este unealtă, operă de artă, monedă, fragment ceramic etc., el tot monument se cheamă — rămîne anonim pentru cei care sînt cei mai îndreptățiți să-și revendice dreptul posesiunii contemplative. Pentru aceste rațiuni, obiectul arheologic, dacă este rupt de locul descoperirii, se valorifică într-o expoziție de muzeu; dacă nu, și poate fi conservat la locul descoperirii, atunci acțiunea de consolidare cu mijloace tehnice moderne, de preservare și conservare trebuie să se condeze imediat cercetarea prin săpături. Din nefericire, s-a produs un mare decalaj între ritmul cercetării și al consolidării și restaurării monumentelor arheologice din Dobrogea. O scurtă privire la Adamclisi și la Histria este edificatoare. Distanța de nerecuperat între cercetare și valorificare pe loc, măcar în unele centre, trebuie lichidată. Și este firesc ca Muzeul de arheologie să-și înscrie între marile sale acțiuni de viitor apropiat problema atît de controversată a Monumentului triumfal de la Adamclisi. De zeci de ori, forurile științifice competente au luat în dezbatere vechia propunere a lui Gr. Tocilescu ca marele trofeu să fie restaurat și, tot de atîtea ori, neînțelegerile și contradicțiile de opinii au aminat punerea în șantier a unuia dintre cele mai mari obiective de interes național și internațional. Credem că a venit vremea să trecem la fapte, să găsim o rezolvare dintre cele mai convenabile, atît de ordin științific-muzeografic, cît și de ordin propagandistic-turistic. Este drept, necesar și patriotic, atît pentru contemporaneitate cît și pentru posteritate. Să nu uităm, de asemenea, că monumentul de la Adamclisi și cetatea sa din imediata apropiere — acum în plină exploatare științifică — **limes**-ul danubian cu infinitatea sa de probleme, cetățile vest-pontice și, indiscutabil, suma așezărilor rurale din Dobrogea romană, la fel ca și obscura perioadă a feudalismului timpuriu, se încheagă într-un plan armonios de cercetare al Muzeului de arheologie Constanța — de la care nu trebuie exclus aportul considerabil al Institutului de arheologie din București și al Muzeului „Delta Dunării” din Tulcea — față de care toți membrii colectivului de cercetare nu pregetă să facă eforturi de cunoaștere, timpul nu prea îndepărtat fiind un bun tovarăș la lămurirea atîtor aspecte necunoscute din istoria poporului român.

A. V. RĂDULESCU

Cine a rămas la un Platon sumar și mai ales schematicizat va fi contrariat de titlul pe care Ion Banu l-a dat cărții sale. **Platon heracliticul** pare o contradicție în termeni. Circulă îndeobște imaginea unui Platon eleatic și declarat antiheraclitic. Și dacă mai luăm în seamă și accentul cam peiorativ pus, nu de puțini, pe eleatism, atunci Platon pare și mai înfundat într-un trecut care nu comunică deloc cu noi. Să recunoaștem, însă, că nu-l cunoaștem îndeajuns de bine pe întemeietorul Academiei. Că l-am simplificat adesea reducîndu-l la o formulă, că l-am pus mai degrabă sub semnul lui nu, că n-am ținut seama de marea lui complexitate, de lupta lui cu sine pentru a se autodepăși. Platon rămîne, orice s-ar spune, un filozof mai neobișnuit. Construieste foarte dogmatic la început, ca apoi să se lupte mereu cu stabilirile inițiale, să se distrugă mereu. Din perspectivă istorică, însă, efortul acesta este efort de reconstrucție. Autorevizuirea platoniciană este o luptă pentru adevăr. Pare ciudat, dar Platon a tîns către un anti-Platon. În desfășurarea platonismului este multă dramă. Cine o urmărește nu cîștigă numai și nu

cronică filozofică

ION BANU :

platon heracliticul

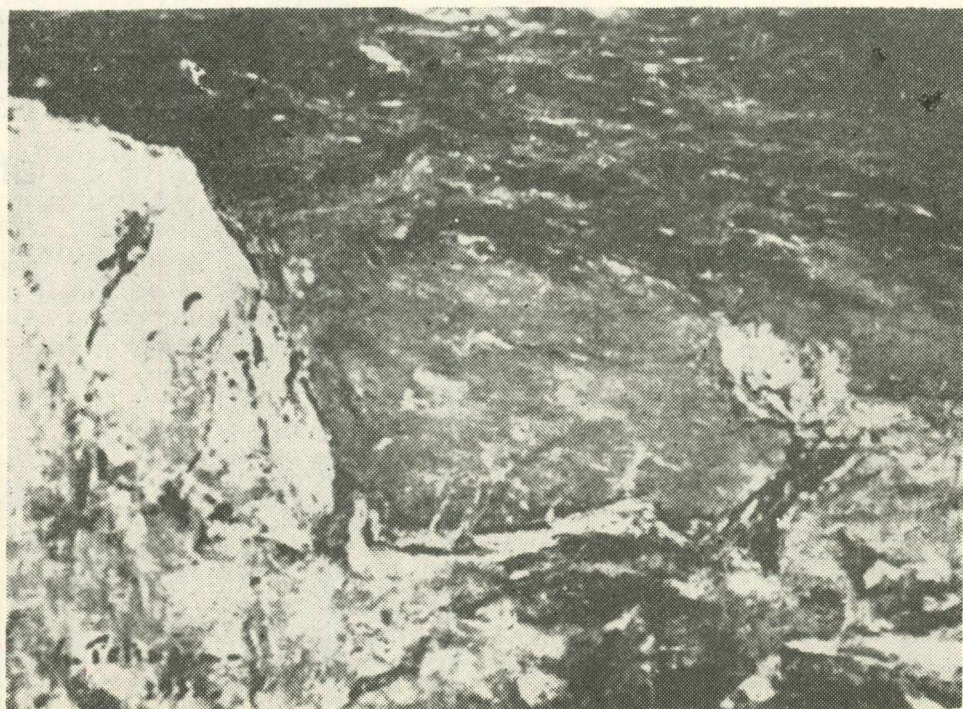
În primul rînd o știință mai exactă a platonismului. Ia cunoștință mai ales de faptul că filozofia nu poate să fie dogmatică și adevărată, în același timp. Foarte dogmatic la început, Platon era foarte departe de adevăr. Avea de ales și a ales adevărul. Platon ar fi putut să spună că mai prieten îi este adevărul decît el însuși. Nu va ajunge, ce-i drept, să renunțe complet la stabilirile anterioare. Schematica generală a sistemului va fi conservată. Dar în interiorul ei va determina mutații imprevizibile din perspectiva primelor dialoguri. Nu vom întîlni un Platon perfect heraclitic și **avant la lettre** aristotelician. Dar cine ar putea să-i conteste, în mod serios, instruirea dialecticii marelui efesian și pregătirea impunătorului moment al conștiinței de sine a grecilor, aristotelismul? Pînă la a avea și un „aristotelism” al lui Platon, avem un Platon heracliticul. „După cum se știe...”, concep-tul platonician al Ideii este construit inițial după modelul eleat... Opoziția dintre dia-

lectica heraclitismului și eleatismul Ideii — altfel spus antidialectica (metafizica) a-cesteia — este de necontestat. Iată-ne astfel în mijlocul chestiunii: care a fost modalitatea în care s-a afirmat dialectica „heraclitică” în cadrul sistemului platonician, în raport cu antidialectica eleată a acestuia? Care au fost — în evoluția gîndirii lui Platon — consecințele confruntării progresive dintre momentul heraclitic și cel eleat asupra conceptului de Idee, prin excelență idealist? Care este în esență contribuția lui Platon în istoria generală a dialecticii? (Ion Banu, **Platon heracliticul**, Ed. Academiei, 1972, p. 9). Se înțelege, la un heraclitism perfect nu avea să ajungă. Îl oprea și eleatismul și idealismul. În același timp, însă, de îndată ce primise lecția eleatilor, Platon nu putea să se întoarcă în mod absolut la Heraclit. El încerca să facă o sinteză a eleatismului și heraclitismului, reținînd din ambele perspective ceea ce credea a fi util pentru conceptul dialecticii. De acest lucru trebuie să ținem seama, pentru că nici eleatismul nu este perfect antidialectic, așa

cum — măcar din anume formule — apare în cartea lui Ion Banu. Dacă n-a reușit să ajungă la un concept al dialecticii într-un totu adevărat, „Datorăm geniului lui Platon atît aportul dialectic cît și relevarea dificultăților ce apar atunci cînd vrem să-i dăm o formă teoretică. Intensitatea dramei platonismului constă în faptul că sistemul teoretic creștea în mod direct proporțional cu valoarea adevărurilor dialectice pe care cugetarea maestrului le acumula” (**Ibidem**, p. 12). Ceea ce e mai semnificativ, este că „aparatură dialectică” i-l datorăm lui Platon al dialogurilor de bătrînețe, al marilor dialoguri logico-gnoseologice în care heraclitismul „se impune în cîmpul inteligibilului” (**Ibidem**, p. 15). Prima structură este a „heraclitismului refutat”, a doua va fi însă a „heraclitismului instaurat”. Dialectica impusese autentificarea lumii sensibile. Ea mai impunea și „unificarea sferelor contradictorii ale fenomenului și esenței.” (**Ibidem**, p. 138). Cu această încercare de unificare, devenea posibil Aristotel. „Morală” cercetării fundamentale a profesorului Ion Banu este, așadar, aristotelismul posibil. Foarte aplicată, scrierea lui Ion Banu pare să fie mai degrabă esoterică. Cine se încumetă s-o citească va fi însă răsplătit de marea ei bogăție ideatică. Nu se va îndepărta de studiul celor vechi ci, dimpotrivă, îi va căuta. **Platon heracliticul** obligă la reflexie, la regîndirea contemporană a celor ce au gîndit pentru om. Și anticii (și între ei și Platon) au gîndit pentru om.

G. VLĂDUȚESCU

GHEORGHE PETRAȘCU

Peisaj marin

MIERCURI, 21 FEBRUARIE 1973, citesc versuri Irinarh Vartic și Tudor Iordache. A. Porumboiu consideră poeziile lui I. V. drept o „lecție de voință” și o dovadă a dorinței de modernizare care pe lângă rezultate valabile conduce și spre mimetism. Nota specifică lui I. V. — ironia înțeleaptă — este mai evidentă acum. Bucăți ca **Umbra**, **Oglinda mea**, **Cineva mă așteaptă**, **Mai sint** se remarcă prin valoarea lor autentică. T. Iordache din Slobozia se anunță un poet adevărat în curs de realizare. F. Pietreanu observă, pe lângă mimetism, și lipsa de unitate a viziunii lui I. V. care caută mereu formule noi, reușind uneori să creeze poezii adevărate, dar pierzându-se adesea în formule desuete, în expresii căutate, forțate, stereotipe. Poezia lui T. I., poezie a notației de interior cu imagini promițătoare, cu metafore pline de prospețime, cu o anume profunzime care emoționează, cade uneori în monotonie, recurge pe alocuri la „locuri comune”. R. Holban apreciază poezia lui I. V. pentru claritate, diversitate tematică, sensibilitate. Așteptata ciocirle exprimă o ironie fină. Cît despre versuri banale, ele se înfîlșesc și în operele unor poeți celebri, de exemplu, Byron. Afirmatia este brutal combătută de P. Vălușanu care consideră că o comparație între un necunoscut și un mare poet este o dovadă de incultură și deschide drum imposturii. Scăderile poeziei lui I. V. nu pot fi diminuate pe seama unor versuri mai puțin reușite ale lui Byron. Ș. Gheorghiu subliniază o serie de merite ale poeziei lui I. V.:

frumusețea unor versuri, expresivitatea lor (mai ales în Grivița 33). Poezia lui T. I. este un început bun, dar trebuie încă cizelată, perfecționată. C. Novac e de părere că I. V. are o zonă care îi aparține — și citează poeziile menționate de A. Porumboiu. Tonul autopersiflant pornește dintr-o bogată experiență de viață. Celelalte poezii sînt invadate de convenționalism. T. I. este un poet sensibil care creează momente de tensiune, reușind versuri inspirate, alături de unele exterioare cu expresia încă nedefinită. Aceasta conferă dreptul de a stăruia. M. Păcuraru consideră că T. I. realizează

CENACLU

poezie interesantă cu perspective de a deveni autentică. Citează poezia **Trandafirii** ca o realizare notabilă. I. Bădică relevă la ambii autori efortul spre înnoire. Poezia lui I. V. se remarcă prin claritate, sensibilitate și prin lipsa de profunzime; poeziile lui T. I., deși cu multe versuri stîngace, anunță un talent autentic inclinat spre sondarea zonelor profunde ale sufletului, cu posibilitatea de a realiza versuri tulburătoare. **MIERCURI, 28 FEBRUARIE**, citește versuri Dolores Opreșan. R. Holban subliniază — exemplificînd — armonia, gingășia versurilor bogate în metafore frumoase. H. Agarici remarcă progresele realizate de D. O.,

care reușește să se elibereze treptat de o serie de influențe și să realizeze o poezie autentică cu multe note personale. F. Pietreanu este satisfăcut că în cenaclu s-a prezentat o asemenea poezie clară, cristalină, plină de comunicativitate și feminitate, o poezie în care cumințenia nu poate constitui totuși drumul viitoarei dezvoltări, mai ales că există încă destule reziduuri ce se cer înlăturate. A. Porumboiu găsește la D. O. o poezie frumoasă alături de altele nereușite datorită ecourilor unor lecturi încă neasimilate, tonului de romanțe sentimentale, lipsei de profunzime. M. Păcuraru observă în poeziile lui D. O. un lirism facil, de suprafață, dar și un lirism autentic. Se observă mai degrabă o dorință de sinceritate care conduce spre o poezie mai făcută. Uneori, se simte pastașă care denotă lipsă de personalitate. I. Vartic apreciază nota de feminitate din poeziile D. O., dar își exprimă rezerve cu privire la limbaj, o îmbinare de imagini frumoase, dar și de lucruri perimate. Gh. Păduraru observă procesul de maturizare la D. O. care contrastează cu unele note de infantilism existente încă. În schimb, V. Botta găsește că poezia D. O. este adolescență, cu imagini neori gratuite. Ușurința de a versifica este însă o capcană de care trebuie să se ferească. Criticul Alex. Ștefănescu, care a condus sedința, subliniază frumusețea poeziei D. O. constituită dintr-o serie de nimicuri, de mărunișuri, relevă o anume cochetărie feminină gratuită, dar plină de farmec, o anume sensibilitate, care atrage și încintă.

RED.

omagiu

(Urmare din pag. 7)

cole, rămîne un prețios ghid pentru adunarea cît mai repede în volum a studiilor menționate în acest registru bibliografic atît de amplu și exact, atît de util și atît de sugestiv pentru viitorii cercetători. Meritele deosebite, unanim prețuite ale cercetătorului de vastă erudiție și de înaltă ținută profesională, se întregesc prin umanismul și generozitatea omului de cultură, printr-o particulară înzestrare a condeiului care știe să facă accesibilă orice temă aridă de știință și cultură veche, dînd viață și forță de convingere ideilor și faptelor evocate totdeauna cu talent și căldură cuceritoare. Împărtășindu-ne din erudiția și umanismul său, ne alăturăm celor care în număr impresionant omagiază sincer pe profesorul și savantul Dan Simonescu la cei 70 de ani ai săi, urîndu-i putere de muncă și noi rodnice realizări și de aici înainte.

steaua litoralului

(Urmare din pag. 11)

Popa, președintele de onoare al juriului, citeva impresii: „Vreau să aduc mulțumiri organelor locale de partid și de stat, ne-a spus, pentru sprijinul și grija deosebită pe care au acordat-o bunei organizări și desfășurări a acestui concurs. Consider că este una dintre cele mai izbutite manifestări de acest gen din țară”. I-am cerut, în continuare, să facă unele propuneri pentru și mai buna desfășurare a acestui concurs în viitor: „Personal, sînt mulțumit de prezența atît de bogată la acest concurs a muzicii noastre ușoare. Aș propune, însă, ca la viitoarea ediție, concursul de muzică ușoară să nu fie doar de interpretare, ci și de creație, să asigure, adică, o emulație a creatorilor amatori de muzică ușoară”. Am cerut impresii și propuneri și din rîndurile spectatorilor. Iată câteva dintre ele: să se mărească numărul concurenților selecționați pentru faza finală, la toate compartimentele, pen-

tru a se crea o „bază” mai largă de confruntare; să se extindă chiar și probele de concurs; să se introducă „bulletine” pentru public, pentru ca publicul să aleagă și el; laureații concursului din edițiile precedente să ofere microrecitaluri împreună cu soliștii invitați în partea a doua a spectacolelor; serile concursului „Steaua litoralului” să fie extinse de la patru la șapte și premiile să fie acordate abia în ultima seară etc. Consemnăm aceste propuneri, desigur, cu intenția de a fi „valorificate” de organizatorii viitoarei ediții. În ceea ce ne privește, considerăm că ediția recent încheiată a concursului „Steaua litoralului” a dovedit că printr-o bună organizare, desfășurată în timp, o manifestare cultural-artistică poate dobindi atît proporțiile de masă cerute de necesitățile spirituale ale publicului larg, cît și valențele calitative impuse de exigențele aceluiași public deschis frumuseții și artei.

fascinația mării

(Urmare din pag. 11)

firmare amînată voit, ochii noștri nu mai alunecă pe suprafețe în căutarea neliniștii-toarei „rupturi”, ci intră în ele, pipăindu-le relieful. În ciclul de marine din perioada '30, femeia, inclusă în peisaj, devine element de decor, o posibilitate de a contrapuncta, cu roz uneori, greaua nemișcare a apei. Agitată, marea este o ipoteză a mișcării împietrite, valul, înălțat violent, își descoperă interiorul. Galbenul, absent în marine, reapare, masiv, abia în 1942, într-un portret: **Pietro Gondolierul**. Este ultimul său tablou, cu el se încheie o obsesie. Materia, luminată din plin, se încarcă aici de spiritualitate. Congestionarea dispărește, odată cu ea, incertitudinea temporală. Cred că nu întîmplător pictorul l-a înfățișat aici pe fiul său: era privirea lui spre viitor.

cronica dramatică

(Urmare din pag. 12)

tenții au fost realizate, altele, însă, au rămas în suspensie, cum ar fi linia de conduită a

personajului Lizi. Am surprins chiar unele tente de interpretare operetistică — fapt care pune textul (pe alocuri, e drept) în umbra libretului facil. Scenografia (Mihai Tofan) ni s-a părut corectă în primele decoruri, mai puțin izbutită în reprezentarea cadrului rustic. În același timp prob și degajat, cu intuiție sigură mai totdeauna, talentatul actor care este Dan Herdan ne-a plăcut cu deosebire. În interpretarea sa, Valonidy este un Rastignac fantezist, chinuit de mîrire ca de o boală nimicitoare, realizat deci oarecum complex și cu autenticitate. Apariții bine realizate ne-au prilejuit și Emil Sassu în pictorul Păsărică, Longin Mărtou în rolul avocatului, Costel Rădulescu în cel al bancherului Swarz. Un rol excelent realizează de data aceasta Romeo Mogoș în valedul François. Iolanda Copăceanu-Mugur nu pare să convingă rolului, deși eforturile ei în acest sens sînt vizibile (o motivație vine însă și din dificultatea propriu-zisă a acestui rol). Din păcate, spectatorul nu vrea să vadă efortul, ci jocul firesc, numai acesta îl convinge. În Coco, rol fără dificultate, Ana Mirena se descurcă mulțumitor. În întregul său, spectacolul mai comportă unele îmbunătățiri, constituind desigur o reprezentare agreabilă și suculentă a piesei.

fructele prefacerii

(Urmare din pag. 10)

mare de năluci sîngerii pilpitoare, iar piscul Intercontinentalului se lăsă îmbrățișat de o lumină feciorelnică, temătoare. Trupurile lucrătorilor se destinsă pentru un ultim efort, al dimineții. Placa de beton urma să se încheie chiar atunci. Sterescu și Frăsinaru se priveau surizători. Din capătul străzii, lucrătorii din schimbul de zi grăbeau spre ușile mari, nesățioase, ale tipografiei. Portarul Dogaru, atunci intrat în tură, cu fața rasă proaspăt și odihnit, privea cum pîlcul de lucrători tipografi coboriți din virful construcției grăbea spre ateliere. O nouă zi de muncă, cu litere din plumb, începea și pentru ei...

POȘTA REDACȚIEI

A. BAGHINA. — Citeva versuri frumoase în **Cintecul focului**:

„...poem neîntrerupt
Ca o pădure peste toate lucrurile
În care nici trestia (,) nici lăstunul n-au somn...”

Citabilă, de asemenea, în special pentru strofa a doua, **Să nu mai vrei nimic**:

„Cînd ai plecat în viață dintr-o deșertăciune
Și-n primăveri de-a rîndul se stinge un tăciune
E pentru că în suflet o glumă se strecoară
Că le-ai fi vrut pe toate chiar de la prima oară.
Și vine-un glas cu care începi să te asemeni
Și simți durerea mare că parcă sînteți gemeni
Ce poți să faci cu anii? Te-ajută doar un soare
Și tot elev ești încă la școala de-ndurare.
Și vine timpul tragic cînd nu mai vrei nimic
Ai dat atîtea jertfe și ai rămas tot mic
Ai pus, n-ai pus de-o parte, prea multe vrei să iei
Ești tot dator la suflet și vrei și vrei, ce vrei?”

Am transcris-o cu punctuația dv. aproximativă, dar nu asta e important. E păcat că distihul final încețoșează și strică totul cu vagul și nesiguranța lui.

A. I. CORAN. — Un aer bizar de traducere au aceste poezii lipsite de strălucire, parcă voit modeste și șterse, dar nelăsîndu-se trecute cu vederea, în ciuda straiului lor sărac. Ceva s-a reținut.

LUCIAN VASILIU-BIRLAD. — Da, cred că merită să continuăm (încercînd, eventual, și alte modalități mai pretențioase decît cea practică acum, redusă în fond la transcrierea eliptică și cam stereotipă de momente și stări).

ION DUMITRESCU. — Aforismele dv. nu m-au convins.

G. ȘERBANESCU. — E ceva care seamănă cu o vagă promisiune, mai ales în **Rod**. Dar atît, nu mai mult.

P. DINULICA. — Poezie minoră, tipic „provincială”, respirînd acel aer desuet și nostalgic pe care numai vechile romanțe îl mai pot avea:

„Știi tu ulița veche,
copilăria noastră
și soarele blind
sărutîndu-ne frunțile
în fiecare dimineață!
Știi tu nucul bătrîn
sub care-adormeam
numărînd frunzele toamnei” etc. etc.

O relativă acuratețe formală mă face să cred că studiul marii poezii moderne ar putea să vă fie de folos, dar numai în cazul cînd mai sînteți la vîrsta experiențelor, prielnică unor revelații hotărîtoare. Altfel, e mai bine să nu vă faceți multe iluzii.

ALEXANDRU BOGDAN. — Două versuri din **Omagiu lui Horia**:

„...În lanțuri grele pui de leu jertfit
De parcă ai fi fost un dînozaur...”

Trebuie să fie o confuzie la mijloc; poezia dv., scrisă într-un moment de elan mai degrabă paleontologic decît de altă natură, pare a fi fost inspirată de o vizită la muzeul Antipa și nicidecum

„...În faimosul Bruchental (sic)
măreț și catedral” (!)

IOANICHIE OLTEANU

manuscrise

dobroge

*Dobroge — pe aceste dealuri galbene de mii de pietre dorm străbunii somnului de pămînt
de cînd vîntul spulbera cenușa de prin vetre
iar mamele treceau mîna peste frunte a descînt*

*Dobroge — aici lumina întotdeauna bate
iar primăvara în muguri vrea să tîne
cînd semne vin în pace spre cetate
iar fiii-nalță macii spre cer ca pe-o minune*

I. TALIANU

atît de aproape

*Erai atît de aproape
că nu încăpeau între noi
nici casele, nici frunzele,
nici vorbele.*

*Pămîntul era întunecat în obraz,
aerul ne respira chinuit răsufările,
dar ele, sărutările,
dormeau somn greu
în cochilia lor de cleștar.
Ți-amîntești?
Soarele ne desena păuni morți pe gene,
și-un cîntec trist,
despre melcii fugiți de acasă
tremura pe buzele vîntului.
Țiua curgea neîntrerupt
în palmele noastre întinse,
doar ele, sărutările,
dormeau somn greu
în cochilia lor de cleștar.*

G. NAZAR

SPORT

iarna-i grea,
omătu' mare!

A început returul. Prin nămeți și troiene, în prima duminică fotbalistică a primăverii s-au dat 31 de goluri inaugurale. S-au dat goluri în minutul 2 și 90, s-au bătut penaltiuri și s-au răzbătut, s-au livrat cartonașe roșii, adică tot ceea ce-i trebuie unui început de retur ca să ajungă la bun sfârșit. Cîteva lucruri noi se întrezăresc. Pe terenul C.F.R.-ului Cluj (fosta candidată la retrogradare) se anunță meciuri de cupă europeană. La drept vorbind, **Farul** a scăpat ușor numai cu trei goluri dacă e să ne gândim la eclipsa de... soluții tehnico-tactice în care a intrat echipa Mării după răzlețirea lui Badea, Sasu și Kalo.

Vacanțele studențești s-au dovedit belugoașe și grave. Universitatea Cluj i-a tăiat respirația **Jului** chiar acolo sub Paring, iar **Sportul studențesc**, cu aparatele de percuție retrase pe linia de fund, promite o vară cu suspans. Încă o dată și din vreme spunem că această chestiune nu poate fi de tot indiferentă **Farului**. În fine, lovitură au dat-o studenții olteni. Bălan și Oblemenco au făcut harcea-parcea „cartea de vizită” a Rapidului, nici așa prea scrobită, demonstrând că nu Leeds United e o echipă formidabilă, ci că în careul lui Răducanu podolele s-au subrezit de tot. Ce mult au însemnat Lupescu și Dumitru!... Cred că pe deosebi lor se întemeiază întreaga legendă a lui Răducanu, portar ce poate fi învins de oricine, oricînd, și de la orice distanță. Degeaba Belphegor vrea să scrie un roman cu temă dimpotrivnică și cu viziuni cosmice; la Rapid nu prea se sare coarda.

În fine mă întorc la **Farul**, că de cînd mă căznesc să scriu coloana asta s-a întîmplat un eveniment demn de atenție. **Farul** nu mai este **Farul**, ci **F.C. Constanța**. Cel puțin așa am înțeles eu. Dar chiar dacă se va chema așa sau **F.C. Farul**, sau n-are importanță cum, lucrul cel mai important rămîne acela de a nu mai vedea la miezul nopții faruri de automobil conduse de fundași divizionari. Cei cu pasiune pentru fluorescență și candelabre trebuie convinși că singura și cea mai sănătoasă lumină curge din stîlpii de beton ai stadionului nocturn **1 Mai**. Altfel, noi, constanțeni, vom regreta la infinit că în prețioasa arenă iluminată **F.C. Farul** nu va disputa decît amicale, fiindcă pentru jocuri de divizia B nu era nevoie chiar de atîta cheltuială. Și încă ceva: cred că în memoria noi conducători a clubului mai stăruie încă amintirea unei echipe, numită **Portul Constanța** care, cu vreo trei anișori în urmă, candida la prima divizie, care i-a dat pe Tănase și Caraman, dar care s-a prăbușit în divizia C, de îndată ce a primit în dar un frumos stadion.

GOLGETER

SA REVIZUIM NOȚIUNEA?

Pornind de la o butadă a lui Renard care, pentru a spune că nu ajung scriitori decît cei care rezistă, cei tari, afirma că în literatură „il n'y a que des boeufs”, un critic imaginar, într-un dialog imaginar, apasă pe grotescul expresiei. Cititorul neprevenit sau malițios poate reține cum îi convine lamentația criticului nostru, de altfel bine intenționat: „avem prea mulți cocoși convinși că strigătul lor determină apariția soarelui și prea puțini... boi, adică lucru serios, fără fală inutilă, trainic și de lungă durată. De ce — continuă el — socotim noi o insultă apostrofa clasică adusă încetinelii animalului cu randament sigur, de ce tremurăm de indignare la auzul ei?” Și: „Măcar noi, scriitorii, să revizuim noțiunea, să acceptăm liniștiți, cu mîndrie, această ofensă” (s.n.); și: „să dăm **boului literar** sensul unui lucrător robust, negrăbit și grav” etc. (Vezi **Notațiile** din „România literară” — 15 martie). Ridicat așa de sus, probabil că, dacă ar avea un dram de conștiință, și bietul patru-ped ar rămîne uluit cît de mult îi sînt solicitate calitățile în arta scrisului.

TRADUCERILE

Dedicînd un întreg număr unor dezbateri privind traducerea, revista „Orizont” (nr. 9) a pornit de la ideea de a intensifica cunoașterea ființei spirituale a României în lume, în pas cu prestigiul politic și economic unanim recunoscut. În acest scop pledează într-un interviu Franyó Zoltán; i se alătură, vorbind despre arta traducerii: Tasçu Gheorghiu, Ștefan Aug. Doinaș, Romulus Vulpesco, Mircea Ivănescu, Andrei A. Lillin, Iv. Martinovici ș.a. Revista conține un mare număr de traduceri din Mallarmé, François Villon, Henri Michaux, Eugenio Montale, Jacques Prévert, Tudor Arghezi, Mihai Eminescu, John Steinbeck, Albert Camus ș.a.

INSOLIT CU ORICE PREȚ

Dacă **Adrian Popescu** a urmărit să atragă atenția publicînd un lung poem însoțit de 12 (douăsprezece) note explicative, pseudo-precizări, ironice trimiteri bibliografice, atunci poate fi mulțumit. A reușit. „Grădina botanică”, un poem nu lipsit de o anumită tensiune lirică, fărâmițată din cauza acestui procedeu insolit, sfîrșește prin a fi, contrar intențiilor autorului, un fel de parodie la stilul aluziv, de un fals ermetism. Pentru că și cu explicație, fie ea și voit inutilă, și fără explicație, cînd spui „straturile impurpate sporăvînd” lași impresia de caznă; pentru că și fără o precizare ironică versurile „numai cînd ploaia / ne surprindea fugînd printre copaci” sînt banale; pentru că, oricum, nu ești departe de proză cînd spui că peștii sînt „de culoarea curcubeului” sau cînd vorbești de un „hățîș inextricabil”, de „liane lacome”, de „adîncul frunzișului” sau de „chioșcul de trestii într-un singur apus” etc. (Steaua, nr. 4).

LIVIU ERGAN

DE LUNI PÎNĂ MARȚI

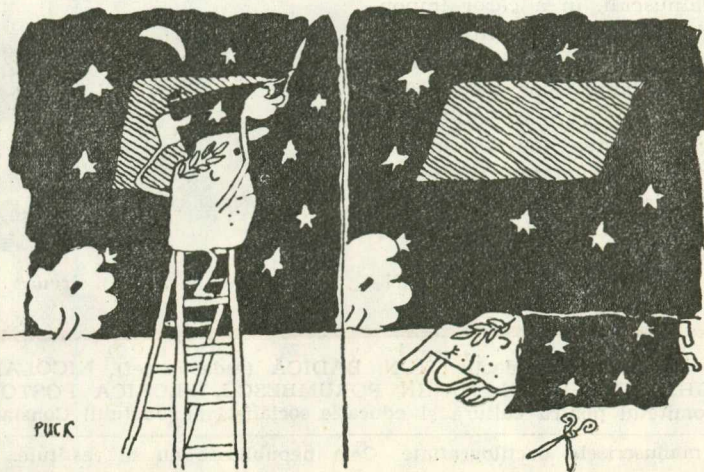
De la Dortmund ne vin vești despre **fotorealism** — un fel de „săritură de piscică” între abstracționism și realism. Luni, **Florin Manolescu** a zărit la Dortmund într-o expoziție „o persoană” pe care „numai Camil Petrescu ar fi putut-o descrie”. Fl. M. era gata să se îndrăgostească. Marți, Fl. M. a dat drumul la televizor și a aflat că doamna este operă de artă (expozițiile sînt pline de manechine „cu barbă și cu ochelari, cu fustă sau cu pantaloni, după cum e cazul”). Luni, manechinul „avea ca doamna T. la mare un zîmbet ironic și părul era tăiat într-un fel care nu se poate povesti”. Marți, doamna pe care a avut plăcerea s-o cunoască — i-a spus-o lui Fl. M. din dreptunghiul magic un specialist, dr. Kolwitz — era una dintre cele mai mediocre opere de artă. Vasăzică, luni (oare luna nu sînt închise mai toate expozițiile din Europa?) la Dortmund, cînd pătrunzi într-o expoziție „dacă nu rogi repede pe cineva să te ciupească sau să te tragă de păr, aproape (nu chiar de tot!) că nu mai știi pe ce lume ești”. Marți, televizorul (tot el săracul...) trîntește „capacul peste sicriu”: manechinul nu face doi bani, n-are nici o legătură cu Camil Petrescu etc... („Luceafărul” din 10 martie)

O PAGINĂ DE POEZIE

Un poet de reală sensibilitate, delicat nostalgic, încrezător în virtuțile versului clasic, șlefuit îndelung, cu migală, pare a fi **Ștefan Careja**. Cînci, „din poemele celor trei simfonii” găzduite în **Ramuri** (nr. 2) ascund, sau mai degrabă dezvăluie, frumuseți de netăgăduit: „De pletele cîmpiei de aur și acum / mi spînzur zorii păstrăvi și visul prohibit; / cum aş putea, spune-mi, să deslușesc un drum / spre risul alb din golful acelei lumi de mit?”; sau: „Hai, vino, cu suflet urcat în copaci, te aștept / în zona marilor lacuri să capeți contur / și, beți de lumină, în ceas ireal, s-auzim / dangătul mării și glasul cuvîntului pur.” Poemele în proză ale **Mariei Valer** din aceeași pagină (a 10-a) sînt, de asemenea, remarcabile.

EFICIENȚA IMAGINII

Unul din reporterii frenetici ai televiziunii, **Vartan Arachelian**, ne-a dat o lecție de eficiență a imaginii. Am văzut în cadrul emisiunii „Tinerii despre ei înșiși” un reportaj anchetă în legătură cu un băiat orfan din Bîrlad (Vasile Stoica) neajutorat, singur pe lumea asta, lucrător fără plată la un abator, sfătuit să fure, dat afară de către ing. Iulia Darie (care, culmea, era și secretara U.T.C.) etc. V. A. și-a axat ancheta pe ideea de omenie. Oamenii din jurul minorului Vasile Stoica au fost întrebați, adesea cu strășnicie, de către V. A., de ce au dat dovadă de indiferență, ce înțeleg prin omenie etc. Au fost, firește, solicitate să mediteze asupra cazului și organele locale de stat. Și, la plecare (după 3 zile de investigații), V. A., însoțit de carul său „cu imagini”, putea fi satisfăcut: minorul Vasile Stoica avea un venit stabil, avea un loc de muncă unde urma să învețe o meserie, avea un cămin.

TRIDENT

MANUSCRIPTUM

Cel de-al 10-lea număr al revistei trimestriale „Manuscriptum” și întîiul pe anul în curs, ca de obicei, se prezintă cu un sumar ieșit din comun. Marin Bucur publică, în premieră, un nou fragment din manuscrisul eminescian al traducerii lucrării lui Theodor Rötcher („Arta reprezentăției dramatice”); o scrisoare inedită a lui Titu Maiorescu și, mai ales, cele 15 scrisori ale lui Gheorghe Eminovici către C. Hurmuzaki flustrează o rubrică, **eminesciana**, susținută pînă acum în pară din numerele revistei.

Extrem de interesantă și de valoroasă se anunță a fi corespondența C. A. Rosetti — Ion Ghica (numărul de față cuprinzînd numai o parte dintr-un epistolar mult mai bogat); ne rețîn, de asemenea, atenția cele patru scrisori ale lui E. Lovinescu.

Corespondența Lucian Blaga — Oscar Walter Cisek (publicată în continuare), scrisorile din Loeche-Les-Bains ale lui Delavrancea, o povestire de Panait Istrati (Ducurile Brăilei), o piesă de Mihail Săulescu („În fața Mării” — după cum se poate citi în facsimil — și nu „La țărnuț Mării” — cum greșit transcrie descoperitorul ei: M. N. Rusu) întregesc strălucit fondul de **inedite** al numărului.

FARMECUL SENTINȚEI

Cronica literară a lui **Al. Piru** din „**Ramuri**” (nici o rubrică similară nu beneficiază de girul unei semnături atît de prestigioase), sobră, exactă și rezumativă — este savuroasă prin ironia fină pe care o conține în subtext repovestirea cărților comentate — ne încîntă adesea prin sentințe în stare să releve un destin scriitoricesc. Din numărul pe februarie desprindem patru formulări sintetice despre patru scriitori: — „Nici de data aceasta complet desprins de sub înfrîurirea lui Marin Preda, **Nicolae Velie** se dovedește, în stilul său ușor ironic, un pictor interesant al naivității sufletului rural” — „Patimile lui Bacovia, se știe, erau nu o dată însoțite de revoltă sau cel puțin de dispreț... melancolia lui **Ovidiu Genaru** e întoarsă adesea în sarcasm, rememorarea trecutului presupus fericit fiind un prilej de demistificare.” — „Mai toate poeziile lui **Marin Sorescu** sînt ușoare divagații lirice, animiste, pseudo-cosmologice sau cu imagini amestecate din cîmpul mitologiei și al științelor.” — „Optînd pentru o rațiune specifică poeziei, alta decît rațiunea propriu-zisă, **Gheorghe Grigurcu** se înscrie printre poeții care încearcă să recreeze limbajul liric ce trebuie să se nască odată cu ideea și să funcționeze ca un medium al ei.”

— „Optînd pentru o rațiune specifică poeziei, alta decît rațiunea propriu-zisă, **Gheorghe Grigurcu** se înscrie printre poeții care încearcă să recreeze limbajul liric ce trebuie să se nască odată cu ideea și să funcționeze ca un medium al ei.”

— „Optînd pentru o rațiune specifică poeziei, alta decît rațiunea propriu-zisă, **Gheorghe Grigurcu** se înscrie printre poeții care încearcă să recreeze limbajul liric ce trebuie să se nască odată cu ideea și să funcționeze ca un medium al ei.”

— „Optînd pentru o rațiune specifică poeziei, alta decît rațiunea propriu-zisă, **Gheorghe Grigurcu** se înscrie printre poeții care încearcă să recreeze limbajul liric ce trebuie să se nască odată cu ideea și să funcționeze ca un medium al ei.”

IN ATENȚIA LUI IORGULESCU

Ion Bălu afirmă că poetul se distanțează „de generația precedentă, deosebindu-se de ea prin diversificare tematică”. Dar tot Ion Bălu scrie despre același poet că „reia firesc și necesar, tematica generației precedente”. Ion Bălu spune: „Poetul iubeste, călătorește, însă iubirea și călătoria nu constituie decît compensația incompletă a unei porniri atavice spre migrație”. (!) Ion Bălu afirmă: „Motivele plecării, spectacolul drumeției, prea

frecvente spre a fi accidentale”. Tot Ion Bălu se contrazice: „Aproape insesizabil, motivul călătoriei se sublimază într-o sfîșietoare nostalgie a depărtărilor necuprinse...” Ion Bălu mai scrie:

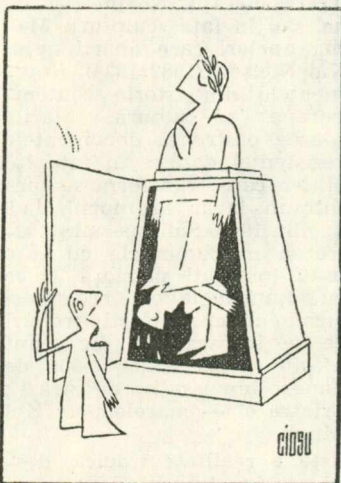
— poetul trăiește sentimentul răscolitor al pătrunderii în cîmpiile fără de sfîrșit (ar putea fi și cu „un sfîrșit”) ale **macrocosmosului**.

— **Angoasa** este sugestiv recreată prin sugerarea unui **punct culminant tensional ce coboară ușor**, o dată cu revenirea zîmbetului obosit, cînd „se simte înălțat” de peste tot (Cine? Zîmbetul?)

— Pînă la uitarea de sine... (poetul) trăiește mișcarea în spațiu (ce nu trăiește poetul?)

— Poetul contemplă cu **nesăț**, într-un spațiu de vis și vrajă, **pluralitatea dimensiunilor în univers**.

— Gîndul întîlnirii în plutirea astrală a unui eventual început de viață îl înfioară (pe poet, bineînțeles).

— în subconștientul poetului crește nu numai beatitudinea, ci și **convingerea imposibilei solitudinii**. (?)

— Putîna **comunicabilității în spațiu** (?) revine... într-o tonalitate elegiacă deasupra căreia arde setea nestinsei (!) așteptări.

— **Ceața** care încarcă pădurea, la propriu și în mod simbolic (!) joacă rolul oglinzii din **Joc secund**... Asemănarea este exclusiv întîmplătoare. (!)

— Poetul este solicitat concomitent de stimuli emotivi contradictorii deoarece, **fizic și psihic**, el se găsește **întotdeauna într-o zonă a interferențelor antitetice**...

— eternul cuplu biblic, perpetuîndu-se continuu prin vîrsarea ciclică a unor existențe finite în marele fluviu al timpului infinit, **reușește minunea de a rămîne pururea „etalon” nemuritor în univers**.

— Poetul **navighează neistovit** pe apele poeziei, **căutînd neobosit**.

— poetul meditează pe **marginea** marilor teme lirice: moartea, timpul, dragostea, perenitatea creației, nostalgia absolutului **prin intermediul unor poeme**...

— Maturitatea inspirației, siguranța mijloacelor este (sic) în afara oricărei discuții.

— Poetul simte nimicul primar cutreerîndu-l. (!)

— dar poetul știe bine că tocmai timpul rămîne ireversibil (asta e!)

— poetul a realizat piese sculpturale peste care plutește în **mări volute** (?) o nostalgie indefinibilă etc. etc. (vezi **Viața românească** nr. 1, 1973)

Cînd am coborît, dimineața, din trenul care ne adusese, de la Moscova la Leningrad, mercurul termometrelor se apropia de -30° . Un curent parcă subteran dinspre golului Finic îngheța și zgomotul pașilor de pe trotuar. O țigară aruncată la întâmplare se agăța de primul obstacol și se lîpea cu o tenacitate drăcească. Doar obraji îmbujorați ai fetelor erau niște efegii de sănătate și candoare.

Neva se retrăsese undeva spre mare, lăsînd doar magistrale de oglinzi să cînte sub patinele copiilor. Portul însuși părea un instantaneu paradisiac al golului dintre o plecare și o sosire. Simbolic, doar o navă înghețase, părăsită și ea de toți matrozii, în marea de lacrimi de blestem și binecuvîntare. La capetele podurilor, cîte doi cai sau doi lei, ridicăți pe picioarele dinapoi (o adevărată lege a parității guvernînd urbanistica orașului; de aici, poate simetria și echilibrul său), salutau maestos. Demnitatea și respectul pentru om se săpau în piatra de granit a unei simfonii verticale.

Parcă toată subterana dostoevskiană și-ar fi înghețat colcăiala de haos prin transcenderă spre muzica celestă.

De pe socluri înalte, masive statui ale unui Lenin grandios și sobru, cu gestul generos al mîinii sale drepte, gest care a deschis omenirii un nou mod de a fi, te invită să-ți încetinești pașii și, asociindu-ți gerul bărbătesc, să vizitezi. Dar încotro s-o apuci?

Din port, privind spre oraș, spre Nevski Prospect, se vede cupola înaltă de 122 de metri a catedralei „Petru și Pavel”, din mijlocul fortăreței cu același nume.

În curtea fortăreței (prima construcție a orașului, concepută de arhitectul Domenico Trezzini la începutul secolului al XVIII-lea) stăruie o liniște grea, apăsătoare. În cel mai ascuns colț al fortăreței — închisoarea Trubețkoi, un petec de pe tărîmul celălalt, — se afla, în 1905, autorul „Azilului de noapte”. Așezată în chiar centrul insulei, catedrala, operă barocă a aceluiași Trezzini, a adunat în subteranele ei parcă toate crimele și nedreptățile, toată durerea și suferința omenească, sublimînd-o în picturi sumbre, grele ca o lacrimă de singe, dar mai ales în arhitectura săgetătoare, excelentă expresie plastică a dezumanizării și a revoltei și exploziei. Poate că nu întâmplător, o explozie sonoră a fost semnalul care, tras de aici, a deschis focul matrozilor asupra Palatului de iarnă, la 25 octombrie 1917.

Dincolo de Neva, de-a lungul ei, se întinde fostul Palat de iarnă, vestitul Ermitaj. După ce în „Piața Pușkin” fîi fură ochiul frumusețea celor două coloane de cîte 30 m înălțime, cu basoreliefuri, ale muzeului literar Pușkin sau desfășurarea întregului cartier universitar și academic de pe insula „Vasiliev”, cu superbii ei Sfîncși, o nouă trecere peste Neva te duce în „Piața Muncii”, în fața muzeului de istorie a Le-

ningradului, și, de aici, spre „Piața Decembriștilor”, pînă la „Călărețul de aramă”, celebra sculptură în bronz, din 1782, a lui Etienne Falconet, reprezentînd pe Marele Petru. Pe un soclu monolitic, de forma unei piramide răsturnate de vînt, un Pegas fără aripi se avîntă năvalnic spre Neva, spre înălțimile de cleștar ale Nordului. Ritmul avîntat al poemului lui Pușkin, al unui marș triumfal zguduind timpanele era acum puțin temperat de bruma de argint de pe umerii călărețului, cu un oarecare iz de senectute și dor de liniște și pace.

Aflați aici, în acest punct, două imense clădiri își încrucișează forțele de atracție: dinspre dreapta splendidul „Ermitaj”, iar din spate — colosală bijuterie a lui August Montferrand, „Catedrala Isaac”. Poate că de aceea, Marele Petru, neputînd opta și decide, a ajuns la ideea salvatoare a zborului.

Așadar, „Catedrala Isaac”. Considerată, în coordonatele sale de 102 m înălțime, 111,2 m lungime și 97,6 m lățime, a treia clădire din lume, catedrala adăpostește în interiorul său 382 de picturi și sculpturi celebre. În centrul ei, prins de cupolă, lung de 98 m, se află Pendulul lui Foucault. Aici s-a demonstrat, pentru a doua oară, după memorabila experiență de la Paris, mișcarea de rotație a Pămîntului. De peste un secol și ceva, acest firav pendul nu-și găsește liniștea, tot înșirînd pe un răboj de nisip, semne emblematice.

Impresia unei zile petrecute la Ermitaj, mut în fața tablourilor, nu s-ar putea exprima decît în acordurile unei simfonii fără de sfîrșit: un sur-sor pianissimo, în sala tezaurului; un urcșu piano pe somptuoasele scări; marș a legro moderato în sala de sculpturi; orchestrație homeorică de fanfară, în ritm de vals și mazurcă, trecînd în revistă galeria de portrete ale ofițerilor de la 1812; concert de ode pindarice în sala lui Petru cel Mare; suspine triste în budoarul Ecaterinei a II-a; apoi lieduri, cantate, elegii, vibrații de orgă și flaut, furtuni wagneriene, rondouri, madrigaluri, efecte rococo, iluminări mozartiene, într-un sincretism specific și corespunzător împletirii de tablouri și galerii, de epoci și artiști, de gusturi și de țări, de la „Madona cu pruncu” de Leonardo da Vinci sau monumentele funerare egiptene, pînă la pictura grea de culoare și abstracții a secolului al XX-lea, ca să ajungi la acea sinestezie rimbaldian-villonescă din galeria picturii impresioniste.

Seara, în fluorescența coloanei infinite care era acel rectiliniu și de neuitat Nevski Prospect, deasupra geometriei perfecte a orașului — atunci, cu o climă neverosimil de dulce — un fantastic spectacol de funigei, de fulgi minusculi, în a căror imponderabilitate poți întrezări însăși plutirea Leningradului pe arhipelagul celor peste 100 de insule pe care e clădit, aducea liniștea lebedei mallarméene înghețate în oglinda narcisică a propriei frumuseți, într-un acord din Ceai-kovski.

FĂNUȘ BĂILEȘTEANU

„Era frig cumplit; ninge și se făcea noapte. Era cea din urmă noapte a anului, noaptea de Anul Nou. Pe frigul și pe întunericul acesta, mergea pe stradă o fetiță săracă, desculță și cu capul gol. Avusesse ea pantofi cînd plecase de-acasă, dar ce folos? ...Zorii Anului Nou s-au ridicat deasupra trupșorului mort, lingă care erau împrăștiate o mulțime de cutii de chibrituri, una din ele cu toate chibriturile arse. A vrut să se încălzească — ziceau oamenii. Dar nimeni nu știa ce frumuseți văzuse ea și în ce strălucire intrase și ce bucurie mare îi adusese Anul Nou!”

Cîți dintre noi n-au început să se intereseze de o țară citind traga istorioară a **Fetei cu chibriturile** sau a **Războiului** și ca noi, cîte milioane care vorbesc cele 80 de limbi în care s-au tradus poveștile lui Hans Christian Andersen? Adăugăm istoria vikingilor, mitul miciei sirene, soarta nefericitului prinț Hamlet, eseurile despre existența umană ale lui Sören Kirkegaard sau paginile tulburătoare ale romanului **Ditte**, **fica omului** aparținînd celui-lalt mare Andersen, Nexö, și ne-am făcut o imagine, de la distanță, asupra Danemarcei. Legendă și realitate!

Negura anilor ascunde istoria zbuciumată a unui popor care are un cult desăvîrșit al muncii, simbolizat printr-un grup statuar aflat pe o colină a capitalei, fîntina zeiței Gefion, despre care legenda spune că și-a sacrificat cei patru fii, metamorfozîndu-i în tauri, pentru a ara pămîntul Seelandei. Vizitînd Copenhaga, întreprinderii, instituții de învățămînt, proprietăți rurale, m-am convins că acest cult al muncii este dublat de o severă disciplină.

Istoria Danemarcei o aflăm din relatările licențiatului Erling Scholler, bun cunoscător al limbii române și prieten al tineretului din România, sau ale altor prieteni: Henrik Helsted, Axel Thrane, Rikke

Helms, Anne Fugl, din discuțiile purtate cu studenți, din vizitarea muzeelor, a bibliotecilor, a parcurilor.

Muzeele Danemarcei, fie că este vorba de Muzeul Național, Muzeul de artă, Muzeul Thorvaldsen, Galeria Fundației Carlsberg din Copenhaga sau de Catedrala de la Roskilde, Castelul Frederiksborg din Hilerod, construit în secolul al XV-lea (astăzi Muzeul Național de Istorie), Catedrala Gissfeldt din Haslev, Muzeul din Helsingor, care oferă aura mistică a întîlnirii cu nefericitul prinț sub formula „a fi sau a nu fi”, ne introduc într-o civilizație milenară, într-o cultură ce stîrnește admirația, ne fac să cunoaștem o istorie peste care a planat adesea fiorul tragic. Alături de corăbiile vikingilor, care au brăzdat mările și oceanele, se află cea mai veche colecție etnografică din lume care încorporează celebra colecție Eskimo, rod al cercetării Groenlandei de către Knud Rasmussen. Inscriptiile runice (secolul X) de la Jelling, mormîntul reginei Margareta din catedrala de la Roskilde (sec. XV) ne impresionează. Emoțiile cresc în fața lucrărilor celebrului sculptor Bertel Thorvaldsen (1770-1844): **Trei generații, Noaptea și ziua**, sau în fața sculpturii **Mama apelor**, care aparține lui Kai Nielsen (1882-1924). Fragmentele din istoria contemporană ne tulbură. Marile muzee păstrează documentele rezistenței daneze în fața lui Hitler care transformase țara într-un lagăr la morții, la 9 aprilie 1940. Săli speciale păstrează instrumentele cu care erau torturați patrioții: bice cu zimți metalici, coroane și cizme cu cuie, clești, tronuri ce se înroșeau în foc; sînt afișate listele celor 900 de danezi împușcați pe străzi; printre ei — marele poet Kai Munk.

Este o realitate tragică, despre care tînarul danez ne vorbește cu emoție, dar și cu indignare.

Absalon, „viking și episcop în aceeași măsură”, cum subliniază Saxo Grammaticus, H. Ch. Andersen, Holberg au

în piețele Copenhagăi monumente impresionante.

Cîteva clipe emoționante am trăit pe Langelinie, la malul mării, în fața simbolului capitalei, Mica sirenă, opera sculptorului Edv. Eriksen. Nu departe de Helsingor, într-un cadru natural extraordinar, se află galeriile de artă ale Louisianei. În permanență sînt deschise aici expoziții de artă modernă. Am avut fericitul prilej ca la prima vizită să văd expoziția Picasso.

După Helsingor, mai aveam o dorință: să ajung la Odensee, orașul lui H. Ch. Andersen. Odensee, mare port, este un oraș modern, cu instituții de învățămînt superior, fabrici, muzee. Dar în minte cu finalul cărții **Povestea vieții mele** pe care-l transciu: „**Bine ar fi ca oamenii să fie îngăduitori cu mine cum doresc să fiu și eu față de ei. Eu m-am spovedit semenilor mei în întregime și cu încredere**”, am pornit spre Munkemolles-traede, unde în casa unui cizmar se născuse, la 2 aprilie 1805, H. Ch. Andersen și care, în peregrinările sale prin Europa, a poposit și pe pămîntul românesc în toamna anului 1841.

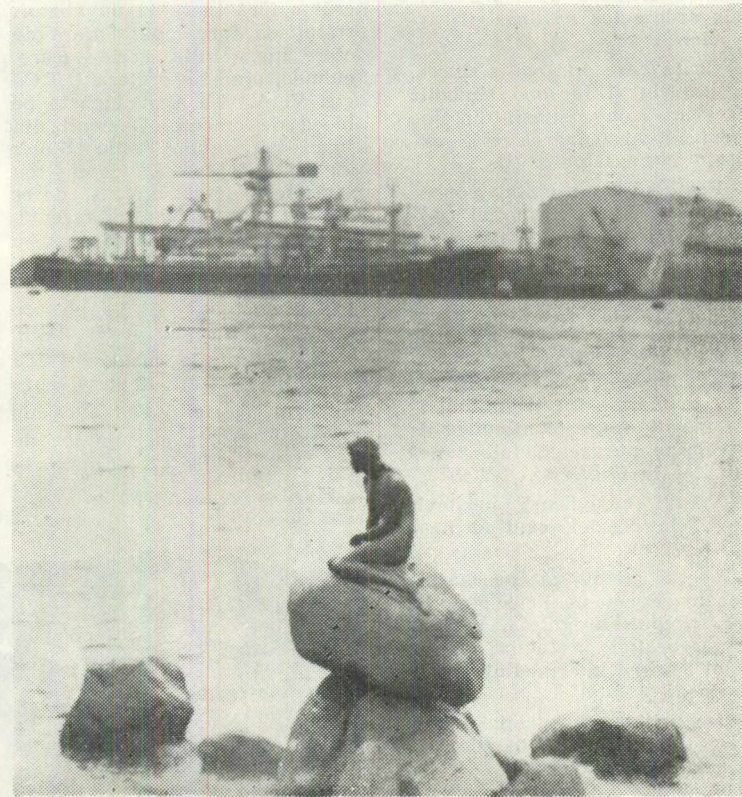
În casa memorială sînt dovezi ale marilor prietenii dintre H. Ch. Andersen și Jonas Colin, Chamisso, Al. Dumas, Dickens, Richard Wagner... Altele ne amintesc de iubirile sale pentru Riborg Voit, Luise Colin, Jenny Lind. Romancier, dramaturg, autor al patrioticeului cîntec **Jutlanda între două mări**, H. Ch. Andersen este cunoscut și în țara lui, ca și în lume, prin celebrele povestiri. Cunoșc și la Odensee o părticică din sufletul danez!

La Rodovre și Haslev iau contact cu viața elevilor. Discuțiile cu ei sînt pline de miez, interesante. Știu multe lucruri despre România. Numele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, e rostit cu admirație și respect. Elevul Erald Nielsen roagă tineretul din România să facă totul pentru a preîntîmpina războiul, să militeze pentru pace și prietenie.

Revin în Copenhaga. Vizitez Universitatea, înființată în anul 1497. Mă întîlnesc cu studenții, mîncînc cu ei. Se discută artă, literatură. Nu-mi ascund necazurile. Pentru a se întîreține, multe fete se angajează ca fete în casă sau spălătorese. Studenții lucrează în port. Știu că după absolvire pe unii îi așteaptă peregrinarea cu diploma în buzunar. Cu sinceritate invidiază studențimea din România.

Danemarca — o țară mică — locuită de oameni înalți, generoși și muncitori, cu dragoste pentru flori — la fiecare fereastră se află cîteva ghivece — ca un semn al cultului pentru frumos, al firii înclinate spre meditație, ni s-a dezvăluit sub numeroase aspecte pe care le așezăm între legendă și realitate.

EUGEN MARINESCU

„Mica sirenă” — Simbolul capitalei daneze